

Gospi

Kroz život naših radosti i boli
promičeš, majko, kao tiha sjena.
Poznaješ nam duše široke kao ravan
i srca naša često izranjena.

Srce je tvoje s našim srcem jedno,
ruke su tvoje žuljne k'o i naše,
jer s nama živiš, moliš se i patiš
i ljubavlju čuvaš nam salaše.

Raduješ se s nama svakom zlatnom klasu,
svakom novom plodu naših ravni njiva.
Po rukama tvojim i molitvi vrućoj
u živote naše blagoslov se sliva.

Al' kad vidiš, majko, da se nebo mrači,
da se svjetlo vjere u dušama gasi:
prigrli nas čvrsto, ne daj nam zalutat',
duše nam od smrti, od propasti spasi.

Blaženka Rudić

(Bikovo, 1966.)

Zvonik

katolički list
GOD. XXVI. BR. 8 (297)
kolovoz (august) 2019.
cijena 150 din

Tema broja:

Dužijanca 2019.

Propovijed mons. Stjepana Beretića na Večernjoj u katedrali bazilici, 10. 8. 2019.

Nema dužijance bez svetoga kruha i bez kaleža

Evo nas opet pod slikom naše zaštitnice, svete Terezije, pred likom Gospe koja nam pruža Isusa. U nama tuče zahvalno i ponosno srce. Slavimo dužijancu da se odužimo Bogu koji nam daje kruh svagdanji. Večeras donijesmo raspjevanu hvalu. Kako je lijepa naša zahvalnost neki su prošle godine doživjeli i na Dužijanci u Zagrebu. Bio je to doživljaj za srce, za oko, za uho. Molitvu i zahvalu dužijance čujem u pjesmi Drage Britvića „Bože, čuvaj Hrvatsku“. Kako moli Boga da čuva njegov dragi dom i ljude koji blaguju pri oltaru Gospodinovu. I mi želimo da se sliju molitve sve u jedan glas, čuvaj, Bože, ovo sveto tle, blagoslovi nas.

Vidjeti bačku mladost u Zagrebu u bunjevačkoj, šokačkoj nošnji, vidjeti toliko mladića i djevojaka 400 kilometara daleko od Dunava – to je doživljaj za oko. Toliko mladih prilazi Gospodinovu oltaru slaviti zahvalnu Euharistiju – i to je doživljaj za oko. I pjevanje na onoj zagrebačkoj svetoj misi bilo je svjedočki ispjevana vjeroispovijest. Nošnja, ne samo bačka već i ona iz Srijema, mnoštvo mladih i raspjevano zajedništvo – to je sve zajedno doživljaj za srce. I nadasve doživljaj za dušu! I to je naša dužijanca. Pred Bogom se u zahvalnosti ljepotom svečane naše nošnje zna ponositi i dijete i mlado i staro.

Večeras nismo došli u našu stolnu crkvu u nošnji, ali smo donijeli srce zahvalno, radosno i ponosno. To je srce dužijance. Došli smo hvaliti i blagoslivljati ime Gospodnje. Stoluje Gospodin Bog u visinama, a prati nas na svim našim putovima. Večeras zahvaljujemo Bogu za pokošenu pšenicu. Zahvaljujemo za uslišane molitve. Zahvaljujemo za zlatna polja. Psalmist pita: „Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio?“ Pita pa odgovara: „Uzet ću čašu spasenja i zazvati ime Gospodnje“. Nema dužijance bez svetoga kruha i bez kaleža. Nema dužijance bez svete mise. Sutra ćemo ispuniti obećanje psalmista pa ćemo prinijeti žrtve zahvalne. Tebe, Boga hvalimo – to je pjesma naše dužijance. Hvala Ti, Bože i za orače i za sijače, hvala ti za sve koji su nam po tvome blagoslovu osigurali novi kruh. Rodila nas naša i Kokićeva „ravan plodna i bez kraja“. Rodila nas zemlja gdje mriši brazda, poljski cvit. Tu smo na zemlji gdje je nebo plavo puno sjaja, gdje se čuju vedre pisme, gdje živi sriće svit. Ravan plodna i bez kraja, žitom,

cvićem mriši sva: to je Bačka – kutić raja, to je zemlja ponosna... (Aleksa Kokić, Bačka)

Toliko je naših obitelji ostavilo Bačku i tuđinu prigrilo. Zašto ostavljamo ovu ponosnu zemlju, koja rađa i kruhom i ruhom? Zašto ostavljamo Bačku koja nam je rodila slugom Božjim Gerardom? Zašto ostaviti ove brazde i vinograde koji podigoše Albu Vidakovića, Tomu Vereša? Ostavljamo zavičaj Matošev... Ostavljamo Bačku Josipa Andrića. Bačku ostavljamo koja je sačuvala dužijancu. Neka nas dragi Bog blagoslovi čvrstom vjerom, zahvalnošću i ponosom. Kokićeve će riječi oživjeti sutra: *Mladi su došli risari u crkvu da... mole... * krunu od žutog klasja daruju, Bože, Tebi, * da ljubav očinsku svoju kratio njima ne bi. * Primi tu krunu krasnu. To dar je našega Roda. Na drugo ljeto daj nam, o Bože, još više zlatnoga ploda! (Kokić, Dužijanca).* Nek' se večeras i sutra Bogu sliju molitve sve u jedan glas, čuvaj, Bože, ovo sveto tle, blagoslovi nas.

I dok slavimo dužijancu osjećamo se poput Petra koji je pohrlao k Isusu po vodi. Kad je posumnjao, počeo je tonuti. Tada je zavapio Isusu molitvom: „Gospodine, zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi“. Petru je vjera i Isusova ruka pomogla da ne potone. Ovaj narod plodne crnice, rodni voćnjaci i pješćani vinogradi oduvijek je imao oslonac u Bogu. Stari su nas naučili da budemo ponosni katolici, da volimo hrvatsku ikavicu, bunjevačku nošnju. Ni pšenica ni voćnjak ni vinograd nas neće održati ako se ne uhvatimo Božje ruke. Bilo je ovdje ponosa i u vremena najtežih progona. Vjera je ostala i u vremena kad je bila izvrgnuta porugama i progonu. Sjećamo se 800 katolika hodočasnika u Rim. Sjećamo se stotina hodočasnika u Mariju Bistricu. Neka zagovorom Blažene Djevice Marije poraste naša vjera i naš katolički ponos i u ove dane, kada su mnogi postali indiferentni. Recimo Gospi zajedno s Kokićem: *Zato smo ti došli s poniznom molbom. Blagoslovi polje zasijano naše, vinograde, voćke, obitelji brojne, dječicu i starce... Pa kad žetva prođe i poslovi drugi, kada napunimo sve ambare stare, u svetišta tvoja poći ćemo, Majko, noseći sa sela zavjetne ti dare (Kokić, Seljaci pred slikom Majke Božje).* Kada krenemo na Bunarić, u Mariju Bistricu, ponesimo našoj Gospi zavjetni dar vjere, nade, ljubavi i katoličkoga ponosa, da nam Isus ne kaže: „Malovjerni zašto si posumnjao?“ Vjera u Boga mijenja sve. Dužijanca je susret zahvalnog čovjeka s darežljivim Ocem. *Nikada nemojte prestati moliti, jer molitva je divno zajedništvo s Bogom* – reče kardinal Puljić. Amen.

DUŽIJANCA – zahvalnost za darove, veličina koja služi, poniznost koja vidi vječnost

Večernja u katedrali sv. Terezije Avilske

Tradicionalnu Večernju predvodio je 10. kolovoza u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske katedralni župnik mons. Stjepan Beretić. Na početku Večernje dragog gosta Dužijance 2019., zagrebačkoga pomoćnog biskupa **Ivana Šaška** pozdravio je domaćin subotički biskup **Ivan Pénez**.

Večernja molitva bila je pjevana, a pjevanje je predvodio katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića**. U propovijedi mons. Beretić prisjetio se prošlogodišnje Dužijance u Zagrebu, ali je također istaknuo da je srce Dužijance *zahvala Bogu za pokošenu pšenicu, uslišane molitve, zlatna polja (cijelu propovijed vidi na str. 3, op. ur.)*.

Dok se pjevao Magnificat, bandaš i bandašica **Snežana Skenderović** i **Pavle Horvacki** prinijeli su na oltar ovogodišnju krunu Dužijance koju je i ove godine izradila slamarka **Jozefa Skenderović** iz Subotice. Kruna simbolizira rad i mar naših zemljoradnika kojim sebi i svojim obiteljima kao i mnogim drugima privređuju kruh svagdašnji. Ona simbolizira zahvalu Bogu za kišu „ranu i kasnu“ i na svim milostima, ali i želju bunjevačkih Hrvata da ostanu u savezu s njim, da ostanu vjerni njemu, svojoj Katoličkoj Crkvi i svom hrvatskom narodu – bunjevačkom rodu. Na kraju Večernje okupljenim vjernicima obratio se i biskup Šaško, koji je izrazio svoju radost što može biti dionik slavlja 109. dužijance, prisjećajući se sa zahvalnošću svega onoga što je prošle godine doživio na manifestaciji „Dužijanca u Zagrebu“.

Ispraćaj iz kolijevke Dužijance

Nedjeljno slavlje Dužijance, 11. kolovoza, započelo je tradicionalnim ispraćajem bandaša i bandašica iz crkve sv.

Roka u kojoj je godine 1911. proslavljena prva Dužijanca. Mons. Anišić pozdravio je gradskog bandaša i bandašicu te bandaše i bandašice iz Sombora, Lemeša, Žednika, Đurđina, Tavankuta, Male Bosne, Bajmaka i Mirgeša kao i malu bandašicu **Petru Ivković** i malog bandaša **Matiju Matkovića**. On je u zajedništvu sa župnim vikarom **Draženom Skenderovićem** blagoslovio i ispratio tu divnu „četu“ djece i mladih u bunjevačkoj narodnoj nošnji. Na misu zahvalnicu u katedralu iz te crkve pošle su i poznate „Kerske kraljice“ sa **s. Silvanom Milan** i **s. Jasnom Crnković** te pratioci bandaša i bandašice.

Obredom i blagoslovom bandaša i bandašice organizatori žele sačuvati uspomenu na mons. Blaška Rajića, župnika te župe, kao i na samu crkvu Sv. Roka u kojoj je on slavio prvu dužijancu u crkvi te *Katoličko divojačko društvo*, koje je sve do II. svjetskog rata bilo organizator te manifestacije.

Misa zahvalnica u subotičkoj katedrali

Misa zahvalnica 109. dužijance u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije počela je svečanim ulazom djece i mladih u narodnim nošnjama na čelu s bandašom i bandašicom te katedralnim župnikom Stjepanom Beretićem koji ih je dočeka. Na misi, najvažnijem događaju u proslavi Dužijance koja svake godine okupi najveći broj vjernika, nazočni su bili i predstavnici političkog života na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnim razinama, predstavnici diplomatskog zbora, kao i predstavnici kulturnih, obrazovnih i drugih društvenih ustanova. Po prvi puta ove godine proslavi Dužijance nazočio je **Gordan Bakota**, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu kao i **Tibor Navracsics**, član Europske komisije i povjerenik za kulturu, obrazovanje, sport i mladež pri Europskoj uniji u Bruxellesu.

koji je bio i osobni pokrovitelj ovogodišnje Dužijance. Misi Dužijance nazočio je, među ostalim, i **Tomislav Žigmanov**, zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, predsjednik DSHV-a i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, **Jasna Vojnić**, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Mihael Tomšić**, konzul prvog razreda konzulata Republike Hrvatske u Subotici, **Dubravka Đurić Nemec**, izaslanica i glavna savjetnica Ministricke kulture Republike Hrvatske, **Dario Magdić**, ovlašten za obavljanje poslova zamjenika državnog tajnika, Zvonka Milasa, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske pri Vladi Republike Hrvatske, **Lazar Cvijin**, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća i predsjednik Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo”, **dr. Radovan Rus**, konzul Generalnog konzulata Republike Mađarske u Subotici i dr.

Prije početka koncelebriranoga euharistijskoga slavlja koje je predvodio biskup Šaško, a koje je izravno prenosila Radio Marija, sve okupljene pozdravio je domaćin biskup Pénzes. Među koncelebrantima bila su i četvorica ovogodišnjih mladomisnika Subotičke biskupije.

Biskup Šaško prisjetio se prošlogodišnje Dužijance u Zagrebu, *sa zahvalnošću Gospodinu na svjedočanstvu koje pružamo, čuvajući i prenoseći dragocjenu predaju, budeći oduševljenje za budućnost*. Prenio je pozdrave i blagoslov kardinala Josipa Bozanića. *S nestrpljenjem sam čekao ponovno zajedništvo, da bih ovdje, na izvoru, još dublje pronicao i razmatrao čudesni splet vrednota koje su spojene u Dužijanci: vjera u Boga, prepoznavanje dostojanstva čovjeka, suradništvo sa Stvoriteljem, ljubav prema bližnjima, poštovanje stvorenoga svijeta, kultura i identitet bunjevačkih Hrvata, zahvalnost za darove, veličina koja služi, poniznost koja vidi vječnost*, istaknuo je biskup Šaško. Rekavši kako se u nas, pritisnute raznim kušnjama, može uvući nesigurnost i tjeskoba, biskup je istaknuo kako *ovdje ponovno susrećemo Božju riječ koja ponavlja svakomu od nas, a osobito nama kao zajednici vjernika, kao Crkvi: Ne boj se stado malo*.

Misa je počela blagoslovom klasova žita ovogodišnje žetve koji su kasnije podijeljeni svim sudionicima na misi, a zatim je biskup Šaško pošao po katedrali i blagoslovio

okupljene. Na misi su Božju riječ čitali bandaš Pavle i bandašica Snežana. Molitve vjernika predmolili su mladi u narodnim nošnjama. Oni su na oltar prinijeli i euharistijske darove i plodove zemlje, a bandaši i bandašice iz mjesta u kojima se također slavi Dužijanca pokazali su biskupu gostu simbole svojih ovogodišnjih dužijanci. Krunu ovogodišnje Dužijance prinijeli su bandaš i bandašica, a starješine ovogodišnje Dužijance **prim. dr. Marko Sente** i **Lazar Cvijin**, prinijeli su somun kruha. Na misi je pjevao katedralni zbor pod ravnanjem Miroslava Stantića.

* Dužijanca – sažetak mudrosti, životnoga iskustva, ljudskih očekivanja i kulturalnih oblika

U propovijedi, biskup Šaško osvrnuo se na Isusove riječi „Ne boj se malo stado! Gdje vam je blago, ondje će vam biti i srce. Blago onima koje gospodar, kada dođe, nađe budne. Kome je mnogo povjereno, više će se od njega iskati“, napomenuvši kako u njima možemo čitati i najveće zapreke za ljudsku sreću i nedostatke u našim

suvremenim društvima. *No, Isus nam daje sebe i Radosnu vijest da bismo se trajno vraćali na ispravan put, naime onaj koji vodi prema ispunjenosti koja liječi bolesti naše suvremenosti*, istaknuo je biskup Šaško. Taj Isusov odgovor vidi i u Dužijanci koja je sažetak mudrosti, životnoga iskustva, ljudskih očekivanja i kulturalnih oblika, sposobnih prenositi duboki smisao.

Upozoravajući na brojne strahove čovjekove svakidašnjice upozorio je i na mogućnosti i načine oslobođenja od straha među kojima su i vrednote Dužijance. *Svijet trajno donosi prijetnju i strah te obescjenjuje malenost. Kršćanstvo i kultura koja iz njega proizlazi dokida strah i pokazuje snagu malenosti. To nije bespomoćnost, nego otajstvo ljubavi i rasta, nasuprot otajstva zla i zatvorenosti. U Dužijanci, ispod veličanstvenih remek-djela, leži mudrost i snaga malenosti, snaga radosti koja provire iz svakoga dijela njezina izražaja; iz naizgled nevažnih detalja koje neguje i primjećuje ljubav. U susretu s time uvijek me privuče ljepota koja je izvezena na rubovima; radost koja se vidi u*

raznim cvjetnim motivima na širokim plohama platna, na vašemu ruvu. Ta radost je „šling“ koji otvaranjem malih praznina mijenja jednoličnost i u njoj dopušta vidjeti radost i maštovitost. Sve je to čovjek u ovome kraju učio i pohranio u sebi od mudrosti malena sjemena, rekao je biskup Šaško.

* Dužijanca – neodvojiva od vjere i od euharistije

Zatim je upozorio na opasnosti oslanjanja na zemaljsko te je naglasio potrebu okrenutosti prema vječnosti: *Kao što vrijedi da nam je srce tamo gdje nam je blago; tako vrijedi i da se možemo osloniti na nekoga onoliko koliko je čvrsto ono u što vjeruje. Razumljivo je da će netko komu je prolaznost najveća vrijednost moći ponuditi i prolazni oslonac, a onaj tko se oslanja i sam na Boga i vječnošću mjeri svoj život, moći će biti jamstvo – bez obzira na ljudsku slabost – da su te vrijednosti trajne. Tomu nas uči Dužijanca koja je neodvojiva od vjere i od euharistije. Ona će pokazivati puno toga što je vidljivo; može se činiti da je težište na izvanjskome. Međutim, Dužijanca živi od vječnoga. Ona je odraz i odjek vjere u vječnost po uskrsnuću i prisutnosti Isusa Krista, istaknuo je propovjednik.*

Biskup Šaško istaknuo je i važnost bdjenja i čekanja pronalazeći te vrednote i u Dužijanci. *Dužijanca u sebi ima ugrađeno čekanje. Ali, čekanje stvara napetost i muku na koju smo danas sve manje spremni. /.../ Naš je Gospodin u stvoreni svijet upisao čekanje kao važnu sastavnicu života koja se ne dopušta odstraniti. Uzalud se suvremenom tehnologijom želi ostaviti drukčiji dojam. Taj dojam kao krajnji učinak može imati samo nemir i razdražljivost na svim razinama, a ostaje istina da vrijeme traži vrijeme! Pa tako i strpljenje, a i u samoj je riječi sadržano i trpljenje. Budući da iščekivanje rađa i trpljenje, nastoji ga se ukloniti, a Bog nam na razne načine ponavlja: Nauči čekati. Zašto? Čekanje hrani vjeru i nadu, ali to je ponajprije zato što „čekanje i čekati“ pripadaju „glagolima ljubavi“. Sluga koji je čekao srcem, koji je bio ustrajan, u konačnici se susreće s ljubavlju gospodara.*

U završnom dijelu propovijedi mons. Šaško sažeo je mnoge vrednote i poruke Dužijance koji imaju snagu ne samo zaliječiti suvremenost, nego ju obnoviti i dati novu snagu. Očito treba poći od malenosti, od poniznosti koja brzo uviđa što nas nadilazi, da ne budemo oholi; s pomoću nje brzo uočavamo prolaznost i istinu da nas ništa prolazno ne može ispuniti te da u nama živi čežnja za vječnošću. Pozornost prema malenosti pak rađa osjetljivost za darovanost, osjetljivost prema bližnjima, sućut prema ljudskom trpljenju. Iz njega se razvija zajedništvo, baš kako vidimo u Dužijanci: zajedništvo ljudskosti, prihvaćanja, zajedništvo rada i slavlja. U svemu tome isprepleteno je iščekivanje, strpljivost i zahvalnost na daru. Konačni plod je služenje bližnjima, poštovanje i radost u radosti drugoga čovjeka. Dužijanca ni u jednome svome dijelu nema nasilje... Nasilje je dokinuto snagom Kristova križa, vidljivoga u

domovima; vidljivoga na predmetima, na odjeći, na poljima, raskrižjima, u ustanovama...

Nakon svega, kada vidimo što je stvorilo predivnu živu baštinu Dužijance, pokušajmo u Crkvi, u obitelji, u društvenome životu progovoriti jezikom malenosti, vječnosti, iščekivanja, zahvalnosti, darovanosti, služenja i radosti, pozvao je biskup Šaško izrazivši uvjerenje da se taj jezik, temeljno jezik milosti, razumije svugdje. On po Dužijanci uvijek donosi radost. I nikada nije kasno učiti jezik otajstva ljubavi. Nastojmo danas, negdje „na rubu našega života“, otvoriti prostor za Kristov dar, poput šlinga, dopustiti da kroz taj otvor uđe vječnost koja preobražava, liječi i donosi plodove. Sigurno postoji neka slamnata vlat, neznatna, koja nam se nudi za novu radost, zaključio je biskup Šaško, poručivši: *Krist nam je svojim uskrsnućem i svojim Duhom u ruke, u srce, položio dragocjenu nit i prepustio nam da ljubavlju izvezemo radost za svoje bližnje, u kojoj je i naša radost“.*

Misno slavlje završilo je pjevanjem zahvalnice „Tebe Boga hvalimo“.

Povorka ljepote i ponosa

Poslije mise krenula je svečana povorka na čelu koje je uz organizatore išao biskup Šaško s drugim uglednim gostima Dužijance 2019. Slijedili su konjanici, svečane zaprege te brojni stari, mladi i djeca i čitave obitelji u narodnim nošnjama. Ulicama grada Subotice prošli su i članovi pojedinih kulturno-umjetničkih društava, kako subotički tako i gostujućih. Vrhunac povorke činili su bandaši i bandašice iz svih mjesta u kojima se slavi Dužijanca, pratioci bandaša i bandašice te katedralni mali bandaš i bandašica i konačno bandaš i bandašica 109. dužijance, Pavle Horvacki i Snežana Skenderović.

Oni su na svečanoj bini u prigodnoj slici s domaćinima „salaša“ **Dajanom i Davorom Šimićem**, dočarali kako je nekoć izgledala obiteljska Dužijanca na bunjevačkim salašima. Bandaš je „obavijestio“ domaćina da je žetva gotova te mu je predao vijenac od pokošenog žita koji je isplela bandašica, a koji je on nosio na šeširu. Zatim je domaćica salaša poškropila bandaša i bandašicu vodom i mekinjama da i iduće godine pšenica bude čista kao voda i da je bude puno kao mekinja. Zatim je bandašica gradonačelniku **Bogdanu Labanu** predala kruh koji je

bio blagoslovljen na misi zahvalnici. Gradonačelnik ga je primivši ga u ruke pokazao na sve četiri strane grada te održao prigodni govor u kojem je među ostalim rekao da slavljenjem Dužijance kao naslijeđa prošlih generacija, naših predaka, *koji su u srž svog i našeg bića utkali univerzalne vrijednosti: predanost, marljivost, slobodu, požrtvovanje, Subotica je uspjela razviti se, održati, ojačati i izrasti u zajednički dom 21 nacije, koje složno žive, u susjedskoj i bratskoj ljubavi i skladu.* Istaknuo je da slavlje Dužijance u sebi ima vrednote koje nadilaze mjesne okvire naglasivši da je *Dužijanica biser u besprijekornom snopu klasja raznolikosti Srbije.* Uz zahvalnost svima koji su se pridružili svečanosti Dužijance gradonačelnik je istaknuo da je zajedništvo, koje očituje Dužijanica, *snaga, čvrsti oslonac i uporište, koji omogućavaju da se otvorenog srca suočimo s izazovima koje nam donosi suvremeni svijet.*

Brojnoj publici okupljenoj na Trgu slobode u Subotici obratio se i osobni pokrovitelj 109. Dužijance **Tibor Navracsics**, Član Europske komisije i povjerenik za kulturu, obrazovanje, sport i mladež pri Europskoj uniji u Bruxellesu koji je među ostalim rekao: *Sve ovo što sam danas vidio i doživio, taj zanos i tu ljepotu koja zrači na licima sudionika, ali i gledatelja, učvrstilo je moje uvjerenje kako je ovo manifestacija koja zaslužuje da se o njoj govori i piše ne samo na lokalnoj ili nacionalnoj razini, nego i u širim europskim okvirima, čemu ću i ja ću sa svoje strane nastojati pridonijeti.*

Slavlje na subotičkom glavnom gradskom trgu završilo je velikim bunjevačkim kolom u koje su se uhvatili ne samo sudionici ovogodišnje Dužijance nego i mnogi iz publike.

Posjet grobu utemeljitelja Dužijance i Bandašicino kolo

Slavlje 109. dužijance završilo je posjetom grobu Blaška Rajića na koji su znak zahvalnosti što je svom narodu baštinio Dužijancu, bandaš i bandašica položili vijenac od žita i cvijeća uz prigodnu molitvu koju je predvodio mons. Andrija Anišić dok je Božju riječ pročitao **Marinko Piuković**, direktor UBH „Dužijanica“ a poruku

Blaška Rajića koju je on uputio svojim nećacima dok je bio u zatvoru, pročitao je **dr. Ivica Ivanković Radak**, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“.

Slijedilo je *Bandašicino kolo* na trgu u središtu grada koji je bio potpuno ispunjen onima koji vole Dužijancu i poštuju lijepe bunjevačke običaje. U činu svečanog početka *bandašicina kola* sve nazočne je pozdravio mons. Anišić, uime Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ koja je organizirala i tu 109. Dužijancu i još jednom je publici predstavio bandaša i bandašicu koji su zatim recitirajući poznatu bunjevačku pjesmu „Kolo igra, tamburica svira“, u kolo pozvali sve nazočne. Zatim su povelili Veliko bunjevačko kolo i čitav trg je tada započeo igru i ples koji je trajao do ponoći.

Okolne dužijance

Dužijance su proslavljene i u...

Žedniku

Vjernici župe sv. Marka Evanđelista u Žedniku, 7. srpnja svečanim euharistijskim slavljem zahvalili su Bogu na daru kruha. Nositelji ovogodišnje Dužijance bili su bandaš Mario Kinčes i bandašica Marija Pandžić, te mali bandaš Nikola Šarčević i mala bandašica Bojana Kopunović Legetin.

Pripreme za proslavu Dužijance započele su ručnim košenjem žita, gdje su u župnom dvorištu djeca i

mladi danima čistili žito i isto pripremili za pletenje vijenaca koji su krasili karuca bandaškog para. Vijence su i ove godine plele spretne ruke bandašičina brata **Davora** i bandašice **Marije**. Bandaš Mario angažirao se oko podjele narodnih nošnja. Krunu za ovogodišnju dužijancu isplela je župljanka **Ruža Davčik**, a perlice za sudionike u narodnim nošnjama **Đurđica Dulić**.

Svečano euharistijsko slavlje predslavio je ovogodišnji mladomisnik **vlč. Luka Poljak** u koncelecijaciji s mjesnim župnikom **preč. Željkom Šipekom**, **mons. Andrijom Anišićem**, **vlč. Draženom Dulićem** i **vlč. Miroslavom Orčićem**. Na samom početku kraljice su otpjevale *kraljičku pismu*, nakon koje je župnik Željko blagoslovio žito. Nakon misnoga slavlja, u vjeronaučnoj dvorani upriličen je prijam za sve sudionike u narodnim nošnjama. U večernjim satima u Domu kulture priređen je kulturno-umjetnički program u organizaciji kulturnog odjela Mjesne zajednice, a nakon toga je uslijedilo *Bandašicino kolo*. /Ljubica Vukov/

Bajmaku

Svečanom misom zahvalnicom u crkvi sv. Petra i Pavla u Bajmaku, 14. srpnja proslavljena je Dužijanca. Na ovaj način i Bajmačani su zahvalili Bogu za kruh svagdašnji, ali i za četvrt stoljeća od kako je u Bajmaku održana prva Dužijanca.

Predvoditelji žetvenih svečanosti u Bajmaku bili su bandaš **Egon Nađ** i bandašica **Marijana Tumbas**, dok je mali bandaš bio **Danilo Jakovetić** i mala bandašica **Ariana Varga**. Misno slavlje predslavio je bajmački kapelan i mladomisnik, **vlč. Luka Poljak** uz koncelebraciju tamošnjeg župnika **vlč. Zsolta Bendea**.

Slavlju i zahvali prethodilo je i odricanje i rad. Dva tjedna prije Dužijance oko 30-ero djece i mladih okupilo se u domu obitelji **Petreš**, gdje se čistilo žito, pleli vijenci, kao i kruna od slame. Valja istaknuti kako je ova obitelj prije četvrt stoljeća dala i prvog bajmačkog bandaša, a danas teta **Marija Petreš** neumorno okuplja mlade i prenosi znanje pletenja vijenaca na mlade naraštaje. Svim ovim aktivnostima, ali i samoj proslavi pridonijela je i vjeroučiteljica **Mirela Varga**, koja je djecu okupljala i pripremala za slavlje. U večernjim satima, kako je već uobičajeno, u dvorištu župe održano je *Bandašicino kolo*. /HR, Ž. V./

Lemešu

Centralni dio proslave Dužijance u Lemešu bila je sveta misa 14. srpnja u crkvi Blažene Djevice Marije, koju je predslavio mjesni župnik **vlč. Antal Egedi**.

Čast da ove godine budu bandaš i bandašica imali su **Boris Dujmović** i **Marija Kovač**. Uz bandaša i bandašicu svake godine budu i mali bandaš i bandašica. Ovoga puta to su bili **Petar Pekan** i **Ivana Ivanković**. Najprije je bilo okupljanje u Domu kulture, zatim odlazak na misu u svečanoj povorci, predaja kruha od novog žita dužnosnicima mjesne zajednice te obilazak fijakerom kuća bandaša i bandašice.

HBKUD „Lemeš“ iz Lemeša organiziralo je trodnevnu proslavu mjesne Dužijance, koja je započela 11. srpnja likovnom kolonijom na salašu Vujević-Ileš. Večer pred Dužijancu priređen je kulturno-umjetnički program *U avliji kod baće i nane* u kome su sudjelovala društva iz Lemeša i Sombora. /HR, Ž. V./

Tavankutu

Dužijanca u Tavankutu proslavljena je 14. srpnja, misnim slavljem koje je predslavio župnik crkve sv. Roka iz Subotice, a ujedno i predsjednik UBH „Dužijanca“, **Andrija Anišić** u koncelebraciji mjesnog župnika **Franje Ivankovića**.

Djeca i mladi članovi HKPD-a „Matija Gubec“ te gosti iz KUD-a „Ivan Goran Kovačić“ iz Velike u narodnim nošnjama okupili su se u crkvi zahvaliti skupa Bogu za novi kruh. Ovogodišnji predvoditeljski par bili su bandaš **Mladen Bogešić** i bandašica **Antonija Rudić**, te mali bandaš **Nikola Vajhandu** i mala bandašica **Antonija Vujić**. Tema ovogodišnje krune je „Božja ljubav prema ljudima, međusobna ljubav, te ljubav prema *Dužijanci* i prema rodu i narodu“, u izradi **Jozefine Skenderović**. U večernjim satima *Bandašicino kolo* održano je u dvorištu župe.

Proslava Dužijance u Tavankutu ove je godine započela u subotu, 13. srpnja, na ljetnoj pozornici Etno salaša „Balažević“, programom *Risarske večeri*. U prvom dijelu programa nastupili su članovi folklornog odjela HKPD-a „Matija Gubec“, a voditeljica odjela za kulturu pri Hrvatskoj matici iseljenika **Snježana Jurišić** iz Zagreba prigodnim je riječima zatvorila

ovogodišnji XXXIV. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame na kojem je sudjelovalo dvadeset dvije slammarke. Rad na koloniji vodila je poznata slamarka **Jozefina Skenderović**. /HR, I. D./

Somboru

HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora organiziralo je 21. srpnja 85. Dužionicu. Bandaš i bandašica ovogodišnje Dužionice bili su **Tomislav Čeljuska** i **Nikoleta Malenić**.

Proslava Dužionice počela je okupljanjem sudionika u Hrvatskom domu. Ove godine, u svečanoj povorci sudjelovale su udruge iz Lemeša, Monoštora, Berega, Žednika. Svečana misa na kojoj je posvećen kruh od novog žita, slavljen je u crkvi Presvetoga Trojstva, a predslavio ju je **vlč. Ivica Ivanković Radak**. Posvećeni kruh od novog žita sudionici Dužionice predali su simbolično gradonačelnici Sombora **Duškanki Golubović**.

Proslava ovogodišnje Dužionice započela je izložbom u Gradskom muzeju u Somboru. Kroz stare

fotografije, oruđa koja su se koristila u žetvi i tradicijsko radno ruho predstavljena je 85 godina duga povijest javne proslave Dužionice u Somboru. U suradnji s Katoličkim društvom „Ivan Antunović“ upriličena je i književna večer u Hrvatskom domu, a ove godine bila je u znaku 25. obljetnice Katoličkog lista *Zvonik*. /Hrvatska riječ/

Maloj Bosni

Svečanim ulaskom u crkvu i blagoslovom ovogodišnjeg žita, 28. srpnja započela je proslava Dužijance u župi Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni.

Ovogodišnji predvoditelji žetvenih svečanosti, bandaš **Marinko Vidaković Dokman** i bandašica **Snežana Lulić**, prinijeli su na oltar kruh od ovogodišnjeg brašna kao i *krunu Dužijance* u Maloj Bosni. U tome su im pomogli mali bandaš **Matej Vujković Lamić** i dvije male bandašice **Dragana Jurić** i **Ivana Tikvicki**.

Euharistijsko slavlje predslavio je vlč. **Dražen Skenderović** uz braću svećenike, mons. dr. **Andriju Anišića**, domaćina vlč. **Dragana Muharema** te bogoslova **Bogdana Rudinskog**.

Kruna ovogodišnje Dužijance u Maloj Bosni je slika od slame, koju je izradila slamarka **Kata Skenderović**, a tema je zahvala za 10 godina svećeništva tamošnjeg župnika vlč. Muharema. Na slici su simboli svećeničkog poziva: evanđelistar, štola, kalež, hostija te slova ADSUM koja na latinskom znače „Evo me“, a to su riječi koje svećenik izgovara kod svećeničkog ređenja. Također, na slici se nalaze i godine 2009./19. koje predstavljaju deset godina svećeništva. /HR, Ž. V./

Đurđinu

Euharistijskim slavljem 4. kolovoza, proslavljena je Dužijanca u Đurđinu. Ovogodišnji nositelji žetvene svečanosti bili su bandaš **Tomislav Stipić**

i bandašica **Helena Štrbo**, dok su male bandašice bile **Sara Dulić** i **Ana Horvacki**.

Svetu misu u crkvi sv. Josipa Radnika predslavio je kapelan iz Novog Sada vlč. **Danijel Katačić**, uz koncelebraciju mjesnog župnika **Dražena Dulića**, vlč. **Miroslava Orčića**, vlč. **Luke Poljaka** te mons. **Andrije Anišića**.

Kruna ovogodišnje Dužijance u Đurđinu, koju su na oltar prinijeli bandaš i bandašica je u obliku srca, koje predstavlja zemlju i ljude. U središtu krune je Gospin znak i poziv da u našim srcima trebamo imati mjesta za molitvu i Boga. Ovogodišnja kruna djelo je ruku slamarke **Marije Vidaković**. Navečer je održano *Bandašicino kolo* kome je prethodila nova manifestacija Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva Đurđin „Rič po đermom“. /HR, Josipa D./

Mirgešu

Dužijanca u Mirgešu proslavljena je 4. kolovoza u mjesnom Domu kulture. Iako ovo mjesto još uvijek nema katoličku crkvu, svake godine Mirgešani se okupe kako bi zahvalili Bogu za kruh svagdašnji, za darove i plodove zemlje koju marljivo obrađuju.

Misno slavlje predslavio je mladomisnik, župni vikar u Bajmaku vlč. **Luka Poljak** u koncelebraciji s mons. dr. **Andrijom Anišićem**.

Dunja Juhas i **Relja Gazdek** bili su ovogodišnji mali bandaš i bandašica u Mirgešu, koji su imali ujedno i ulogu velikog bandaša i bandašice. Križ u ovome selu je mjesto okupljanja, a on se kao simbol vjere našao i na ovogodišnjoj kruni Dužijance – slici od slame koju je izradila slamarka **Marija Dulić**. Nakon mise uslijedio je scenski prikaz *pogodbe risa*, a potom i tradicionalno *Bandašicino kolo*. /HR, Ž. V./

Književna večer Katoličkog društva „Ivan Antunović“

25. obljetnica djelovanja zbora „Collegium Musicum Catholicum“

U organizaciji Katoličkog društva „Ivan Antunović“, 8. kolovoza u svečanoj dvorani HKC „Bunjevačko kolo“ u Subotici održana je tradicionalna književna večer uoči središnje proslave Dužijance 2019., koju Katoličko društvo slavi i kao svoj dan.

Književna večer bila je posvećena 25. obljetnici djelovanja zbora *Collegium Musicum Catholicum*. Na početku večeri brojne posjetitelje pozdravio je **vlč. dr. Ivica Ivanković Radak**, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“.

Uslijedilo je izlaganje **mo Miroslava Stantića** o Đuri Arnoldu, priređivaču Pismenika iz 1819., tiskanog u Osijeku prije 200 godina, prve pjesmarice bačkih Hrvata. Potom je profesorica glazbe **Emina Tikvicki** govorila o povijesti zbora koji je utemeljen 1994. godine u župi Isusova Uskrsnuća u Subotici. Zborom je u početku ravnala **s. Bernardica Đukić** iz Družbe sestara Naše Gospe, zatim **Nela Skenderović**, a danas zborom ravna Miroslav Stantić. Sastoji se iz komornog (omladinskog) mješovitog zbora i komornog sastava, čime se postiže svojevrstna sinteza u prezentiranju sakralne glazbene baštine kao spoj amaterizma (mješoviti zbor) i profesionalizma (instrumentalni izvođači). Uloga zbora danas je prenositi umjetnost sakralne glazbe putem koncertiranja, nastupima u raznim prigodama i dakako uljepšavanjem liturgijskih slavlja, te onih koji se organiziraju u okviru hrvatske zajednice u Vojvodini. S tom svrhom, ansambl je sudjelovao u mnogim prijenosima za radio i televiziju te snimao za potrebe istih. Na repertoaru zbora nalaze se skladbe od gregorijanike preko skladba iz svih epoha i stilova do suvremenih skladatelja našega doba. Osobito treba istaknuti da zbor njeguje djela hrvatskih skladatelja, s osobitim naglaskom na skladbe zavičajnog skladatelja Albe Vidakovića.

Dodjela nagrada „Ivan Antunović“

Tijekom večeri vlč. dr. Ivica Ivanković Radak dodijelio je Nagrade „Ivan Antunović“ za iznimne zasluge u njegovanju i očuvanju kulture, povijesti i duhovnosti Hrvata u Bačkoj te promicanju kršćanskih vrijednosti u društvu i sredini u kojoj živimo. Svake godine Društvo dodjeljuje ovu nagradu jednom zaslužnom pojedincu, udruzi i brojnoj obitelji. **Josip Dumendžić Meštar** dobitnik je nagrade koja se dodjeljuje pojedincu za zalaganje u ovim vrijednostima za koje se nagrada dodjeljuje. Pjesnik, zapisivač narodne i kulturne baštine šokačkih Hrvata iz Podunavlja. Vjerni dugogodišnji suradnik Katoličkog lista *Zvonik* i *Subotička Danica*. Aktivni vjernik župe sv. Ilije. Druga nagrada redovito se dodjeljuje jednoj hrvatskoj instituciji, udruzi ili neformalnoj zajedničkoj inicijativi. Duhovni projekt mladih na subotičkim župama – **Oratorij** dobitnik je nagrade koja se dodjeljuje udruzi. Ovo je cijeli pokret inspiriran don Boscom, koji sada okuplja stotinjak djece, uz veliki broj volontera i sve rade mladi ljudi, a odrasli – tj. stariji im pomažu u drugom planu. Ovim putem izražava se zahvalnost za trud i doprinos svima koji su uključeni u ovu plemenitu inicijativu, nadajući se da će ovo priznanje biti poticaj i nadahnuće daljnjemu radu. U ime Oratorija, nagradu je primila **Vedrana Cvijin** sa suradnicima. Nagrada za brojnu obitelj pripala je obitelji **Ivana i Marine Piuković** iz župe sv. Roka u Subotici. U obitelji raste četvero djece: **Marija, Ana, Pavao i Roko**. Dvije starije sestre Marija i Ana već su odrasle, studiraju ili rade, dok su Pavao i Roko u osnovnoj školi. Svi su pohađali vrtić i nastavu na hrvatskome jeziku, aktivni su u svojoj župi i na drugim područjima. Majka Marina je dala svoj osobiti doprinos u vrtiću Marija Petković Sunčica, dok su sva djeca prošla stopama tate Ivana, te su prošli glazbenu naobrazbu.

Voditeljica književne večeri bila je **Lucija Ivanković Radaković**. /UBH „Dužijanca“, Zv./

Kruna kulturnih priredba

Kolonija slamarske umjetnosti

Na Etnosalašu Balažević u Tavankutu 6. srpnja otvoren je XXXIV. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame.

Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame otvorila je predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća Jasna Vojnić naglasivši u svom govoru kako su Tavankučani brendirali Tavankut i slamu, ali i Hrvate u Srbiji. Rad sudionika kolonije odvijao se u prostoru mjesne OŠ „Matija Gubec“ do subote 13. srpnja. Zatvaranje kolonije, VIII. seminar bunjevačkog stvaralaštva, kao i predstavljanje ovogodišnjeg predvoditeljskog para tavankutske Dužijance u programu *Risarsko veče* održano je 13. srpnja.

Održan Seminar bunjevačkog stvaralaštva

HKPD Matija Gubec iz Tavankuta organizirao je osmi po redu Seminar bunjevačkog stvaralaštva od 8. do 13. srpnja.

Cilj je polaznike seminara upoznati s raznim segmentima kulturne baštine bunjevačkih Hrvata na sjeveru Bačke. Seminar je okupio čak 44 polaznika iz Hrvatske, Njemačke, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Oni su se oprobali u različitim radionicama, teorijskim i

praktičnim vještinama. Ovogodišnja tema seminara bio je običaj *Veliko prelo*, a u svojem programu obuhvatio je četiri tematske cjeline u kojima su se šire obrađivali pojedini elementi tradicijske kulture bunjevačkih Hrvata: ples, tamburaška glazba, tradicijski instrument – gajde i frula, slamarstvo kao izvorna likovna tehnika.

Takmičenje risara

Takmičenja risara održano 13. srpnja u Đurđinu, čiji su domaćini bili Snežana i Gabrijel Kujundžić, okupilo je 28 risarskih parova iz Bosne

i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske, Vojvodine i, naravno, Subotice i okolice.

Pobjednici 52. po redu *Takmičenja risara* su Ruža Juhas iz Male Bosne i Stipan Kujundžić iz Subotice, a drugi je par Petar Tikvicki i Suzana Matković.

Natjecanje u pucanju bičevima

Petu godinu za redom, 17. srpnja na ledini pokraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, u sklopu Dužijance održano je natjecanje u pucanju bičevima.

Okupili su se i mladi i stari, a prije svega veliki broj djece, što natjecatelja što onih koji su došli vidjeti čiji švigar bolje puca. Među djecom je bilo 13 natjecate-

lja, a u kategoriji žena i ove godine bile su tek dvije natjecateljice. Među odraslima bilo je 14 natjecatelja, a ocjenjivana su dva stila pucanja bičem, duplo i sim-plo. Organizator ove manifestacije je UBH Dužijanca, a koordinator je Ivan Piuković koji i sam puca, ali i izrađuje bičeve. /Ž. V./

„Krone“ na izložbi „S Božjom pomoći“

Ovogodišnja izložba *S Božjom pomoći* otvorena je 18. srpnja u nekadašnjoj Suvenirnici ispod Gradske kuće u Subotici.

Ove godine Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* i Katoličko društvo *Ivan Antunović*, koji su organizatori izložbe, obilježili su 100 godina od rođenja **Mare Ivković Ivandekić** čije su krune i simboli koje je ona izrađivala od slame prikazani na izložbi. Izložba sadrži njezine najznačajnije, reprezentativne uratke koje je izrađivala za *Dužijancu*, ponajprije u Đurđinu i u Subotici. Autor izložbe je **Marinko Piuković**, a otvorio ju je predsjednik KD-a *Ivan Antunović* vlč. **dr. Ivica Ivanković Radakov**. Izložba je bila otvorena do 12. kolovoza.

„Veliko ruvo“ pod svjetlima modne piste

U sklopu programa ovogodišnje Dužijance, 21. srpnja održana je *Revija novog ruva* (ruha) u dvorištu HKC *Bunjevačko kolo*.

Prvi puta na jednome mjestu u vidu modne revije prezentirane su 34 novo šivene nošnje po uzoru na velika *ruva* s prijelaza iz XIX. u XX. stoljeće. Kada se kaže *veliko ruvo*, misli se na komplet ženske nošnje koji sadrži *otunčicu* (gornji dio nošnje), suknju i pregaču.

Na reviji su prikazane nošnje šivene od 1973. godine pa na ovamo, a šivale su ih: **Roza Skenderović**, **Manda Vukov**, **Marga Mlinko**, zajedničkim snagama veliki broj nošnji sašile su **Cilika Štricki** i **Jelisaveta Dulić**, zatim **Marga Popović**, **Nada Sudarević**, **Jelisaveta Matković**, **Manda Čović**, **Ivanka Čović**, **Ruža Jozić** i **Ana Jaramazović**.

Reviju novog *ruva* organizirala je UBH *Dužijanica*, a idejni tvorci su **Marinko Piuković** i **Nada Sudarević**, dok su se organizaciji priključili **Slađana Tikviciki** i **Martina Stantić**.

Reviji su osim predstavnika hrvatske zajednice nazočile i gošće iz Zagreba, viša kustosica Etnografskog muzeja u Zagrebu, voditeljica Zbirke narodnih nošnji istočne Hrvatske, Zbirke narodnih nošnji hrvatske dijaspor, Zbirke prostirki i prekrivača, te Zbirke torbi **Katarina Bušić** i muzejska savjetnica Etnografskog muzeja u Zagrebu **Iris Biškupić Bašić**. /Prema: HR, Ž. V./

Slamarke na svjetskom kongresu slame

Na Svjetskom kongresu slame *Magic of Straw* održanom od 22. do 28. srpnja, u Vilniusu, glavnom gradu Litve, među 50-ak sudionika iz Švicarske,

Nizozemske, Mađarske, Kanade, Amerike, Australije, Bjelorusije, Rusije, Ukrajine, Latvije, Litve, Estonije, Kine i Japana boravile su i članice Slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec*.

Jozefina Skenderović, **Lozika Homolya**, **Nevenka Obradović** i **Vera Bašić Palković** predstavile su naš najstariji rad u tehnici slame, a to je izrada perlica, dok su se, s druge strane, tijekom radionica naše sudionice mogle okušati u za njih posve novim tehnikama izrade predmeta od slame koje se prakticiraju u različitim zemljama.

XXIII. saziv Međunarodne likovne kolonije *Bunarić* u Subotici

Međunarodna likovna kolonija *Bunarić*, u organizaciji Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice, održana je od 1. do 3. kolovoza.

Na XXIII. po redu koloniji okupilo se četrdeset i dvoje autora, 14-ero gostiju iz inozemstva, uglavnom iz Bosne i Hercegovine, ali i iz Hrvatske i Slovačke, te petero slikara iz Subotice, uz redovito sudjelovanje „domaćih“, ove godine 23 člana Likovnog odjela HKC-a. Oni su tijekom trajanja kolonije naslikali oko 80 slika u raznim tehnikama.

Rič pod đermom u Đurđinu

Rič pod đermom novi je kulturni događaj u hrvatskoj zajednici, koji je u organizaciji HKPD-a *Đurđin* održan 3. i 4. kolovoza, u dvorištu đurđinskog etnosalaša i kojim je od ove godine obogaćena proslava seoske *Dužijance*.

Inicijator ovog projekta, **Josip Bako** iz HKPD-a *Đurđin*, u svom je pozdravnom obraćanju istaknuo

kako je jako važno da se ljudi okupe i u jednoj manjoj sredini, kao što je Đurđin, i da se podsjetite odnosno upoznaju s velikanima koji su stvarali ili stvaraju na našem podneblju.

Prvoga dana program je posvećen **Jakovu Kopiloviću**, jednom od plodnijih vojvođansko-hrvatskih pjesnika 20. stoljeća. Tijekom filmske večeri prikazan je dokumentarni film **Rajka Ljubića** o ovom pjesniku, a nakon toga i dokumentarni film **Branka Ištvančića Dužijanca**, snimljen u produkciji HRT-a prošle godine na području Subotice. Druga večer bila je posvećena suvremenom književniku, **Tomislavu Žigmanovu**, nagrađivanom književnom autoru koji piše pjesme, refleksivnu i inu prozu, eseje te znanstvene i filozofijske radove. Uz autora Žigmanova, o njegovom književnom djelu, s naglaskom na djela pisana na govoru bunjevačkih Hrvata u Bačkoj, govorili su novinar **Davor Bašić Palković** i povjesničar **Vladimir Nimčević**. /Prema: HR. I. P. S./

Tamburaška večer i izbor pratitelja bandaša i bandašice

Petak. 8. kolovoza bio je rezerviran za tamburaše i izbor pratitelja bandaša i bandašice te su se tijekom večeri smjenjivali tamburaški ansambli i Subotičanima i gostima osigurali tri sata kulturnog programa. Tijekom večeri nastupili su ansambli: Ruže, Amajlija, San, Uspomena i Hajo.

Okupljenim građanima bandaša i bandašicu predstavio je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**. Istu večer izabrani su i ovogodišnji pratitelji bandaša i bandašice: treći pratitelji su bili **Magdalena Temunović** i **David Čota**, drugi pratitelji **Regina Dulić** i **David Bedić**, dok je titula *najlipči* pratitelja *Dužijance* 2019. pripala **Dunji Šimić** i **Filipu Šarčeviću**.

Tijekom večeri uručene su i nagrade najboljim aranžerima izloga. Prva nagrada pripala je **Marini Piuković** i **Slavici Temunović**, druga **Iris Miljački**, **Emini Kujundžić** i **Nadi Sudarević**, a treća **Zorici Ivković**, **Heleni Štrbo** i **Vesni Čović**.

Izložba radova od slame nastalih na XXXIV. Sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu

Izložba radova od slame nastalih na XXXIV. Sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu održanom od 6. do 13. srpnja otvorena je u okviru proslave *Dužijance* u petak, 9. kolovoza, u predvorju Gradske kuće.

Izložba se mogla posjetiti do utorka, 13. kolovoza, nakon čega su slike s posljednje tavankutske kolonije preseljene u Galeriju Prve kolonije naive u tehnici slame. Izložbu je otvorio predsjednik HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta **Ladislav Suknović**, a sve je pozdravila u ime slamarki voditeljica slamarskog odjela HKPD-a **Matija Gubec Jozefina Skenderović**.

Skupština risara i Folklorna večer

U večernjim satima na glavnom gradskom trgu u Subotici u subotu, 9. kolovoza, održana je Skupština risara, a potom i Folklorna večer.

Nakon svečane večernje risari i risaruše položili su vijence od žita na spomenik *Risaru* i na bistu *Blaška Rajića* koji se nalaze u parku ispred Gradske kuće. Risari s ovogodišnje manifestacije *Takmičenje risara* upriličili su scenski prikaz običaja pogodbe risara s gazdom.

Nakon uspješnog dogovora uslijedila je folklorna večer na kojoj su nastupila kulturno-umjetnička društva: HKC *Bunjevačko kolo* Subotica, KUD *Vuk Karadžić* Temerin, HKPD *Matija Gubec* Tavankut, OKUD *Mladost* Subotica, KUD *Mirče Acev*, Prilep (Makedonija), MKC *Népkör* Subotica, KUD *Šoko Patković* Bobota (Vukovarsko-srijemska županija) Hrvatska i HKUD *Kolo* iz Subotice.

Proslava 100. obljetnice rođenja oca dr. Ante Stantića

U župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu, rodnom mjestu oca dr. Ante Stantića (Đurđin, 1919. - Zagreb, 2013.), 30. lipnja svečano je proslavljena 100. obljetnica njegova rođenja.

Misno slavlje predslavio je vicepostulator kauze slugе Božjega o. Gerarda Tome Stantića, **o. Mato Miloš OCD**, uz koncelebraciju župnika **vlč. Dražena Dulića**, svećenika iz Subotice **mons. dr. Andrije Anišića** te novog vicepostulatora kauze, karmelićanina **o. Tihe Radana**. Nakon euharistijskog slavlja, u župnoj dvorani uslijedio je drugi dio večeri koji je započeo pjesmom dječjeg zbora i prigodnom recitacijom koju je pročitao **Krunoslav Dulić**, krštenik o. Ante Stantića (na Gerardovo u Đurđinu 2003. godine). Pater Mato Miloš održao je predavanje te prezentaciju s brojnim fotografijama o životu i djelu o. Ante Stantića. Otac Ante od Djeteta Isusa Stantić imao je brojne dužnosti. Jedno je vrijeme bio profesor na Papinskom sveučilištu „Teresianum“ u Rimu; vikar Svete Gore Karmela i župnik u Hajfi (Izrael), odgojitelj, provincijal i remetski župnik, vicepostulator u postupku za proglašenje blaženim Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića i dr.

Pater Mato na kraju je rekao kako su i o. Ante Stantić i o. Gerard primjer da se Bog proslavlja među malenima te da je njihovom rodnom mjestu time ukazana posebna čast. Zato bi upravo Đurđinčani trebali biti ponosni i glavni promicatelji uzdizanja na oltar Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Organizatori ove obljetnice bili su župa i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo iz Đurđina u suradnji s Hrvatskom karmelskom provincijom Svetog Oca Josipa. /**Verica Dulić**/

Prvi MladiFest u Hrvatskoj

Prvi Mladifest u Hrvatskoj, po uzoru na Međugorski, održan je od 21. do 23. lipnja u župi sv. Franje Ksaverskog u Viduševcu kod Gline u organizaciji Zajednice Marijine legije iz Petrinje u suradnji sa Sisačkom biskupijom i uz potporu međugorskog župnika fra Marinka Šakote.

Geslo susreta „Pustite dječicu k meni“ (Mk 10, 14) na posebni način govori da je Isus Krist taj oko kojeg se svi okupljaju i upravo oko njega već se prvog dana našlo više stotina hodočasnika pristiglih iz cijele Hrvatske, Njemačke, Švedske, BiH i Vojvodine. Iz Subotičke biskupije na susretu je sudjelovala skupina mladih pod vodstvom **vlč. Dominika Ralbovskog**. Trodnevni susret bio je prožet zanimljivim katehezama **don Damira Stojića**, **o. Ike Mandurića**, molitvom, pjesmama, plesom, klanjanjem, glazbeno-scenskim prikazom *Pasija* i zajedničkim druženjima. Trodnevni susret, koji je ujedno bio uvod u završetak Godine posvećene mladima u Sisačkoj biskupiji koja će biti zaključena na 30. međunarodnom susretu mladih u Međugorju, završio je svečanim misnim slavljem koje je predslavio biskup **Vlado Košić** u koncelebraciji petnaestak svećenika. /**Bernadeta Ralbovski**/

Zajednica „Shalom“ u Subotici

U franjevačkom samostanu u kapeli Crne Gospe 13. i 14. kolovoza održan je molitveno-evangelizacijski program koji su vodili članovi međunarodne katoličke zajednice *Shalom* u suradnji sa zajednicom *Proroci*.

Zajednica *Shalom* osnovana je 1982. u Brazilu, a danas djeluje u desetak zemalja diljem svijeta. Posebno poslanje zajednice je evangelizacija mladih, a 2007. Papinsko vijeće za laike priznalo ju je službenim dekretom. Program se sastojao od slavljenja, osobnih svjedočanstava, kateheza na temu „Božja ljubav, grijeh i spasenje“ i „Život u Duhu Svetom“. Svaku večer program je završavao klanjanjem. U srijedu poslijepodne članovi zajednice posjetili su župu Josipa Radnika u Đurđinu gdje su se susreli s mladima i upoznali ih sa svojim radom i osobnim svjedočanstvima. Program je okupio velik broj vjernika, osobito mladih koji su svaku večer ostali u razgovoru i druženju s misionarima zajednice *Shalom*. /**Zv.**/

Posvećena nova crkva u Radanovcu

Nova filijalna crkva sv. Obitelji u Subotičkoj biskupiji, u Mjesnoj zajednici „Radanovac“, posvećena je 7. srpnja. Obred posvete i misno slavlje predslavio je vrhbosanski nadbiskup, kardinal mons. Vinko Puljić zajedno sa subotičkim biskupom Ivan Péntzesom i segedinsko-čanadskim biskupom Lászlom Kiss-Rigó, uz asistenciju dvadesetak biskupijskih i redovničkih svećenika. Slavlju su nazočili mnogi mještani i gosti iz okolice kao i gosti iz Austrije sa župnikom iz Ulmerfelda, vlč. Wislawom Kudličekom.

iz Radanovca i Palića te gostima iz Subotice, pjesmom i glazbom uveličala ovo slavlje. Pjevalo se na mađarskom, hrvatskom i ponešto na njemačkom jeziku.

Crkva je obojena, ukrašena na glavnom prednjem zidu vidljivom Svetom obitelji. Pored oltara postavljen je veliki umjetnički križ i druge slike i simboli. Nakon govora kardinala Vinka i pojašnjenja značaja i načina posvete crkve, posvećen je oltar, zidovi i stupovi crkve izlivanjem krizmanog ulja, te škropljenjem označenih mjesta na 12 križeva na zidovima crkve (simbol 12 apostola). Upaljeno je potom dvanaest svijeća i

Slavlje je započelo ispred nove crkve, gdje je župnik **preč. Josip Leist** dočekao biskupa Péntesa od kojega je primio ključeve crkve. Potom su u procesiji u crkvu ušli kardinal, biskupi i narod, dok su se pjevale litanije Svih svetih. U oltar su ugrađene moći mučenika, sv. Viktora i sv. Jukunde. Uz **Gabrijelu Milodanović**, veliki udio u slavlju je imala **s. Mirjam Pandžić** koja je s pjevačima

svjetla u crkvi. Oltar je pokriven bijelim oltarnikom i pripravljen za Gozbu Gospodnju nakon čega je započela sveta misa. Katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** je tijekom obreda komentirao prateća događanja za oltarom. Prigodnu propovijed održao je kardinal Puljić na hrvatskom, segedinsko-čanadski biskup Kiss-Rigó na mađarskom, a gost iz Austrije, vlč. Kudliček na

njemačkome jeziku. Na samom kraju misnoga slavlja preč. Josip Leist obratio se kardinalu, biskupima, svećenicima, gostima iz inozemstva i domaćim vjernicima kao i projektantima, izvođačima radova i svima koji su na bilo koji način pomogli izgradnju crkve, a napose dobročinitelji koji su i financijski potpomogli izgradnju crkve.

Župna crkva ove filijalne je crkva na Paliću, posvećena BDM Kraljici svijeta. U Radanovcu je kao crkva korištena stara mala kuća-salašić, preuređena za potrebe crkve. O ovoj crkvi je do umirovljenja skrbio župnik **József Rehák** iz župe Isusa Radnika. Pripada dekanatu Subotica Novi grad. Biskup Pénzes predao je ovu filijalu na upravljanje palićkom župniku Josipu Leistu. Novi župnik uspio je za oko 2.000 stanovnika odnosno oko 1.200 vjernika katolika, uglavnom Mađara, a manje Hrvata i drugih, započeti graditi novu suvremenu crkvu. Lokacija je opskrbljena otprilike u sredini područja Radanovac, u Pješčarinoj ulici br. 83/A. Već 10. rujna 2010. župnik Leist je vjernicima iznio plan koji želi ostvariti, a to je gradnja nove crkve. Tada su novi članovi Pastoralnog vijeća položili svečanu prisegu. Isti dan je i prijedlog velikog pothvata prihvaćen. Tražeći pogodno mjesto, Božja providnost je učinila svoje i baš na istoj cesti Pješčarine ulice, bliže centru sela, i na oko 6 km od centra grada, a na spomendan biskupa

sv. Nikole, donio je dar župi. Za potrebe gradnje nove crkve darovano je zemljište. Bio je to voćnjak oko 3.500 m². Župnik je to objavio 18. 12. 2011. godine, da bi se u novoj crkvi svete mise već u 2012. godini počele slaviti nedjeljama i blagdanima. Povelju o gradnji crkve na spomen BDM Kraljice svijeta biskup Ivan je izdao 1. listopada 2012. godine. Dana 7. listopada 2012. u 16 sati, za vrijeme pontifikata pape Benedikta XVI., biskup Ivan je blagoslovio temelje buduće isplanirane i započete gradnje crkve. Dana 24. 12. 2012. slavljena je prva misa polnoćka u kripti ove crkve u izgradnji. Sve do danas se na Radanovcu nedjeljom i blagdanima održavala sv. misa zimi u 16, a ljeti u 17 sati. Do posvete crkve ovdje je bilo i krštenja i vjenčanja pa i mlada misa. Novi arhitektonski stil crkve s velikim korom je projektirao **Branislav Čopić**, dipl. ing. građevine s **ing. Paulom Milodanovićem**. Gradnja crkve je povjerena poduzeću „Express servis“ iz Subotice s direktorom **Miodragom Bardićem**. Još prije gradnje umjesto zvonika načinjen je veličanstveni metalni križ, malo dalje od crkve, odakle se nadaleko čuje veličanstveno dobar zvuk zvona, preko razglasa na križu. Zvonjenje se čulo na velikoj razdaljini navješćujući radost. S istočne strane crkve, u fazi izgradnje je stan župnika, prostor za vjeronauk i ured kao i druge prostorije za funkcioniranje života župe. /**Grgo Kujundžić**/

Ređenje i Mlada misa Józsefa Koleszára

Dana 6. srpnja u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske biskup dr. Ivan Pénzes zaredio je Józsefa Koleszára za svećenika.

Na svetoj misi ređena okupili su se gosti iz Austrije i Njemačke i brojni svećenici. Zborom je ravnao vlč. **József Szakály**, „Ave Mariju“ je solirala **Izabella Guzsvány**, a na orguljama je svirao katedralni orguljaš i zborovođa **mo. Miroslav Stantić**. Mladu misu vlč. Koleszár slavio je 14. srpnja u mjesnoj crkvi sv. Urbana na Paliću, a u 17 sati u novoposvećenoj crkvi Sv. obitelji u Radanovcu. Treća mlada misa upriličena je 28. srpnja na proštenje u Kupusini u crkvi sv. Ane. Osim mještana, rodbine, susjeda bili su tu i prijatelji svećenici te skupina vjernika s Palića. /**Grgo Kujundžić**/

Zahvala za 20 godina svećeništva preč. Željka Šipeka

U župnoj crkvi sv. Marka evanđelista, 30. lipnja preč. **Željko Šipek** sa župljanima te svojom mamom (dragom teta Marom) zahvalio je Bogu za 20 godina svećeništva, od kojih je nepunih 18 godina na službi u Žedniku.

Svečano euharistijsko slavlje predslavio je preč. **Željko** okružen mnogobrojnim ministrantima i u nazočnosti velikog broja župljana, koji su sa svojim župnikom došli izreći Bogu hvalu za ovu obljetnicu te s njime moliti za blagoslov u daljnjem svećeničkom životu i radu. Slavlje je uvećao zbor na čelu s kantom **Nikolom Ostrogoncem**. Na samom kraju misnoga slavlja naši najmlađi čestitali su župniku obljetnicu prigodnom recitacijom i na kraju mu poručili da ostane vedrog duha i uvijek pun ideja. Član Pastoralnog vijeća, **Šime Davčik**, uputio je čestitku u ime PV i cijele župne zajednice rekavši kako smo zahvalni da je svojim životom i pastoralnim radom kroz sve godine ostavio vidljive i neizbrisive tragove. *Od srca Vam hvala za svaku duhovnu skrb koju ste darovali i darujete za izgradnju žive Crkve u Žedniku. Hvala što smo vam svi u srcu: djeca, mladi, stari i bolesni. Hvala i svaku materijalnu skrb za našu crkvu, župni stan, novu dvoranu i još mnogo toga.*

Župnik **Željko** zahvalio je na kraju svima koji su pridonijeli da se ova obljetnica obilježi na svečani način. Zahvalio je ponajprije dragom Bogu što ga je pozvao u svećenički stalež, svima koji su mu potpora u svećeničkom životu i radu, a osobito je zahvalio svojoj majci koja mu je uvijek bila, a i dalje to jest – velika pomoć i potpora u svećeničkom životu. Nakon svete mise slavlje je nastavljeno u vjeronaučnoj dvorani u dobrom raspoloženju. /**Ljubica Vukov**/

Proštenje sv. Ane na Kerskom groblju

Misnim slavljinama na mađarskom i hrvatskom jeziku u 17 i 18 sati, na blagdan sv. Ane, 26. srpnja, proslavljeno je istoimeno proštenje kod kapele u Kerskom groblju.

Misno slavlje na mađarskom jeziku predslavio je župnik župe sv. Roka **mons. dr. Andrija Anišić**, a propovijedao je trajni đakon **Ferenc Sotanyi**. Misno slavlje na hrvatskom jeziku predslavio je ovogodišnji mladomisnik i župni vikar **vlč. Dražen Skenderović** u zajedništvu sa župnikom Andrijom i **vlč. Lazarom Novakovićem**.

U propovijedi, vlč. Dražen istaknuo je da Ana i Joakim pokazuju važnost obitelji danas, jednako kao i sveta obitelj Josipa, Marije i Isusa. *Vi i ja smo danas sposobniji biti ovdje jer nas je u nekom trenutku života ne samo Bog pozvao u svoju kuću, nego smo također bili blagoslovljeni svjedočiti vjeru i primjer roditelja, obitelji, vjeroučitelja, svećenika, i prijatelja. Tako nam ovaj dan iznad svih dana govori koliko je važan snažan i vjerni primjer naših roditelja, naših obitelji, naših prvih modela vjere, za*

nas, kako bismo mogli vidjeti upoznati ljubav, Božju milost i Božje darove. Radi toga je nama svima važna naša obitelj, naši bližnji. Neizmjereno je važno uklopiti u naš kršćanski život, obitelj. Obitelj koja je mala Crkva, mala župa. Često znamo pogriješiti zanemarujući obitelj, posvećujući se raznim drugim duhovnim programima za razne skupine. Kao da zanemarujemo duhovni razvoj odraslih u život njihove djece. Osobito je važno da današnje mlade obitelji ne ostanu na razini svoga mladenačkog zanosa kada već zasnuju svoje obitelji, već da uz svoju djecu zajednički rastu na duhovnom put. Nitko od nas ne bi smio ostati na onoj početnoj razini duhovnoga, već rasti, ne u znanju, iako je ono od velike važnosti, već u vjeri. Nije isti stupanj vjere prvopričesnika, krizmanika, mladoga studenta i odrasloga obiteljskog čovjeka. Ta vjera mora biti prožeta iskustvom života, zaključio je propovjednik.

Proštenje je svojim pjevanjem uvećao župni zbor pod ravnanjem **s. Silvane Milan** i glazbenom pratnjom **mr. Ervina Čelikovića**. /Zv./

Blagdan bl. Marije Petković

Na blagdan bl. Marije Petković, 9. srpnja, proslava je započela u 17.30 sati kratkim programom koji su priredila djeca i odgojiteljice iz dva subotička vrtića koja nose blaženičino ime te župni zbor jednom novom pjesmom u čast bl. Marije Petković koju su naučili pjevati za ovaj blagdan. Slijedila je sv. misa koju je predslavio dr. Marinko Stantić, župnik subotičke župe Marija Majka Crkve, u zajedništvu s **mons. Belom Stantićem** te domaćim župnikom **mons. Andrijom Anišićem** i župnim vikarom **vlč. Draženom Skenderovićem**.

U svojoj je propovijedi dr. Stantić istaknuo posebno predanje Božjoj volji koji je bl. Marija Petković danomice obnavljala te njezino nezaustavljivo zauzimanje za braću i sestre u potrebi. Na misi je sudjelovao lijepi broj vjernika iz grada i okolice, a posebno su se isticala djeca jer ih je bilo sto pedeset. Osim djece iz spomenutih vrtića i župe sv. Roka, na misi su sudjelovala i djeca okupljena na ljetni oratorij sa svojim animatorima. Pjevanje na svetoj misi je predvodio župni zbor kojim je ravnala **s. Silvana Milan**, a za orguljama je bio **mr. Ervin Čeliković**. Poslije mise djeca kao i drugi vjernici iskazivali su počast moćima bl. Marije Petković. Slavlje je nastavljeno u dvorištu vrtića agapeom koje su pripremile sestre Kćeri Milosrđa.

I ove godine su se vjernici župe sv. Roka i drugih

subotičkih župa i onih iz okolice, pripremili za blagdan bl. Marije Petković devetnicom njoj u čast. Svaku večer okupljalo se stotinjak vjernika na prigodnu pobožnost i na svetu misu. Geslo ovogodišnje devetnice bile su misli bl. Marije Petković: „Nema svetosti ni posvećenja bez ljubavi. Kolika je naša ljubav i milosrđe, tolika je naša svetost“. Ovom devetnicom ta zajednica pridružila se sestrama Kćeri Milosrđa u daljnjoj pripravi za proslavu stote obljetnice osnutka Družbe koja će se slaviti iduće godine.

U devetnici je svaki dan bio posvećen posebno molitvi za određene nakane. Tako su sudionici devetnice molili za misije i misionare i ostvarivanje nove evangelizacije, zatim za stare i bolesne – četrdesetak ih je primilo sakrament bolesničkog pomazanja; molili smo za siromašne i skupljali pomoć za potrebite, koji su bl. Mariji Petković bili osobito na srcu. Molilo se i za sljedeće nakane: za one koji traže posao i imaju financijskih problema, zatim za duhovna zvanja, za duše u čistilištu, za bračne parove koji žele dobiti djecu. Nedjelja je bila posvećena obiteljima i djeci. Na kraju mise u 9 i 17 sati bio je poseban blagoslov obitelji i djece. Osobito su bili zapaženi roditelji s bebama u naručju ili dječjim kolicima. Naime, svake godine se na te mise okupljaju oni roditelji koji su dobili djecu, a bili su prethodno na blagoslovu trudnica u toj župi. /A. A./

Dan trudnica na blagdan sv. Roka u Subotici

Vjernici subotičke župe sv. Roka kao i mnogi vjernici iz Subotice i okolice svečano su proslavili blagdan sv. Roka 16. kolovoza. Misu je predvodio vlč. Marijan Vukov, župni vikar subotičke župe sv. Jurja u zajedništvu s vlč. Szilárdom Balcsákom, župnikom župe Rođenja BDM u Subotici, domaćim župnikom Andrijom Anišićem i župnim vikarom Draženom Skenderovićem te s još desetak svećenika, dok je na raspolaganju za sakrament pomirenja bio mons. Marko Forgić, duhovnik sjemeništa *Paulinum*.

Blagdan sv. Roka u toj se župi slavi i kao Dan trudnica. U euharistijskom slavlju sudjelovalo je osam trudnica sa svojim obiteljima, kojima je predvoditelj slavlja na kraju mise podijelio poseban blagoslov koji predviđa

obrednik „Blagoslovi“ za blagoslov žene prije poroda. Propovijedi su održali vlč. Marijan na hrvatskom jeziku i vlč. Szilárd na mađarskom jeziku. I jedan i drugi propovjednik u svojim propovijedima podsjetili su na životni put i kršćanske kreposti sv. Roka potičući okupljene vjernike da ga nasljeduju, osobito u djelotvornoj ljubavi i milosrđu prema bližnjima te u spremnosti na žrtvu u mnogim životnim poteškoćama i nepredviđenim situacijama kao što je to činio sv. Rok. Pod misom đakonsku službu vršio je vlč. **Ferenc Sotányi**, trajni đakon župe sv. Terezije Avilske u Subotici, a pjevao je župni zbor pod ravnanjem s. **Silvane Milan**, uz orguljašku pratnju **mr. Ervina Čelikovića**.

Misi proštenja prethodilo je euharistijsko klanjanje od 9 do 17 sati koje već više od dvadeset godina vjernici te župe kao i vjernici grada prikazuju kao zadovoljštinu za grijeh pobačaja utječući mu se kao zaštitniku od „bijeke kuge“. Osim toga, klanjanje prikazuju i za prestanak samoubojstava kojih u Subotici ima mnogo, za spas nerođene djece te za bračne parove koji žele dobiti dijete. /Zv./

Proštenje u kapeli sv. Roka

U kapeli sv. Roka u Subotici, 16. kolovoza održana je svečana sveta misa proštenja. Misno slavlje predslavio je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić u zajedništvu s vlč. Draženom Skenderovićem, kapelanom župe sv. Roka te đakonom vlč. Ferencom Sotanyijem.

Svake godine ova zavjetna kapela otvara svoja vrata sugrađanima. Osim na dan proštenja u kapeli, u večernji satima od 15. do 22. kolovoza održava se pobožnost sv. Roku, a tih dana svakog jutra je misa u kapeli.

Kapela sv. Roka u Subotici podignuta je 1738. godine i ima status spomenika kulture od velikog značaja. Kapela je posvećena sv. Roku, zaštitniku od kuge, koja

je te godine harala i odnijela mnogo života u Subotici. Podignuta na mjestu na kome je oko 1695. godine Tekelijina vojska pobila tridesetak građana. Narod se zavjetovao na post u čast sv. Roku i svakoga 16. kolovoza u gradu Subotici i na širem području grada vjernici

poste. Nekada se održava procesija od kapele do kipa sv. Roka u Dudovoj šumi. Danas se umjesto procesije, nakon svete mise izmoli pet Očenaša, pet Zdravo Marije i pet Slava Ocu. /Larisa Skenderović/

S. Ancila Vujković Lamić – 50 godina zavjeta

Na blagdan Preobraženja Gospodnjeg, 6 kolo-voza, u samostanu Sestara Kćeri Milosrđa s. Ancila Vujković Lamić svečano je proslavila 50. obljetnicu svojih redovničkih zavjeta.

Iako je teško bolesna, sestre subotičkog samostana Kćeri Milosrđa priredile su joj ovo malo slavlje. U 8 sati je bila sveta misa u kapeli, a potom se slavlje nastavilo u blagovaonici u radosnom ozračju. Bogu hvala što je pozvao s. Ancilu i hvala joj za 50 godina njezinog života služenja Bogu, Crkvi, Družbi i narodu. Žarko smo molili da ju Gospodin po zagovoru bl. Marije Petković čudesno ozdravi kako bi mogla nastaviti svoje služnje. Svetu misu je predslavio župnik **mons. Andrija Anišić** u zajedništvu sa župnim vikarom **Draženom Skenderovićem**. /Zv./

Misa za stare i bolesne u Maloj Bosni

Već drugu godinu, na blagdan Srca Isusova 28. lipnja u Maloj Bosni održana je sveta misa za sve stare i bolesne župljane. Misno slavlje predslavio je župnik, vlč. **Dragan Muharem**.

Misa je kao i prošle godine održana u dvorani kako se bolesnici ne bi morali penjati na stube. Na misi se okupio veliki broj starih koje župnik obilazi svakog prvog petka i prije većih blagdana. U propovijedi im je poručio da su mu najdraži župljani. Uvijek ga dočekaju

s osmijehom na licu i rado mole s njim. Zamolio ih je da mole za njega i za cijelu župu i da će time njihov doprinos biti veliki. Nakon propovijedi, svima koji su stariji od 70 godina i onima koji imaju tešku bolest župnik je podjelio bolesničko pomazanje. Nakon mise uslijedilo je čašćenje na kojemu su se susreli stari koji se rijetko viđaju. /Larisa Skenderović/

Subotica: Ljetni oratorij 2019.

I ove godine održan je ljetni oratorij, ovoga puta dva dana dulje, od 4. do 12. srpnja.

Ljetni oratorij pod sloganom *Sve(t) ili ništa* okupio je stotinjak djece, a program su osmišljavali i vodili 15-ak animatora, svećenici i časne sestre. Uz uobičajene igre

i radionice, sudionici su svaki dan mogli čuti ponešto o nekom od sedam glavnih grijeha i koje su krjeposti koje pobjeđuju te grijeh. Oratorij je završio misom i priredbom. /Animatori/

Slovačka: Hodočašće mladih

Skupina mladih s vlč. Dominikom Ralbovskim sudjelovala je od 2. do 7. srpnja na hodočašću mladih **Muraň-Levoča**.

Mladi iz različitih dijelova Slovačke, njih 250, pješice su hodočastili iz malog sela Muraň u Levoču u veliko Marijansko svetište, prelazeći svakodnevno oko 20 km. Molitva, euharistija, klanjanje, rad u skupinama i pjesma, sve ih je poticala razmišljati o Marijinim riječima: „Neka mi bude po tvojoj riječi“, koje su bile i geslo hodočašća. Ljubav prema Majci Mariji nas je sve povezivala i svi smo imali isti cilj: doći u Levoču i donijeti sebe i svoje nakane. /s. Kristina Ralbovski/

Uočnica Velikih Tekija

Slavlje ovogodišnjih Velikih Tekija započelo je 4. kolovoza dolaskom brojnih vjernika hodočasnika koji su kao i prethodnih godina prije misnih slavlja pristupali sakramentu ispovijedi na hrvatskom, mađarskom i staroslavenskom jeziku.

Večernju pontifikalnu misu na hrvatskom jeziku predslavio je hvarski biskup, **mons. Petar Palić**, u

koncelebraciji sa srijemskim biskupom **mons. Đurom Gašparovićem**, generalnim vikarom Srijemske biskupije **mons. Eduardom Španovićem**, župnikom domaćinom upraviteljem biskupijskog svetišta **vlč. Ivanom Rajkovićem**, te svećenicima Srijemske biskupije.

U svojoj propovijedi **mons. Palić** je posebno istaknuo da na svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu, svećenici i hodočasnici osjećaju sigurnost, Marijin zagovor i njezinu majčinsku zaštitu, zbog čega su nam, kako je kazao, svima marijanska svetišta osobito draga. *Gledajući Mariju i njezin primjer i mi danas želimo učeći od nje, u svoje srce primiti riječ Božju i prihvatiti je da nam bude vodilja u životu.* Euharistijsko slavlje završeno je tradicionalnom procesijom svijećama i slikom Majke Božje Tekijske kroz prostor Križnoga puta uz svetište Gospe Tekijske. /**Suzana Darabašić**, Tiskovni ured Srijemske biskupije/

Velike Tekije

U biskupijskom svetištu Gospe Tekijske 5. kolovoza svečano je proslavljen blagdan Snježne Gospe – Velike Tekije.

Tradicionalno su slavljena četiri euharistijska slavlja: na njemačkom, mađarskom jeziku i hrvatskome jeziku, na kojima se okupio veliki broj hodočasnika iz župa Srijemske biskupije, Beogradske nadbiskupije, Subotičke biskupije te vjernika iz Hrvatske, kao i vjernika istočnog katoličkog obreda. Svečano pontifikalno euharistijsko slavlje na hrvatskome jeziku predslavio je

msgr. Petar Palić, hvarski biskup, u zajedništvu s **msgr. Đurom Gašparovićem**, srijemskim biskupom, te **msgr. Stanislavom Hočevarem**, beogradskim nadbiskupom i metropolitom, **mons. Fabijanom Svalinom**, ravnateljem Hrvatske katoličke mreže i Hrvatskog Caritasa, **vlč. Ivanom Rajkovićem**, rektorom biskupijskog svetišta Gospe Tekijske te brojnim svećenicima koji su doveli svoje župljane na hodočašće.

U propovijedi, biskup **Palić** pozvao je sve nazočne na razmišljanje o kvaliteti vjerničkog života, gdje nam je Blažena Djevica Marija velikim uzorom. *Ona prihvaćajući Božji plan Spasenja postaje donositeljica Boga, Spasitelja, Mudrosti. To je put vjere kojim se i mi trebamo uputiti, te put koji će nas dovesti do potrebne mudrosti i straha Božjeg*, rekao je propovjednik, dodajući da danas molimo Marijin zagovor, da nas po njezinu zagovoru Gospodin oslobodi straha, kako bismo živjeli u punini i bili spremni ostvariti poslanje koje nam Bog daje. *Znamo da strah paralizira i tamo gdje je strah nema slobode. Danas želimo moliti Marijin zagovor kako bismo u poniznosti svoga srca mogli prihvatiti poticaje Duha Božjega, pa i onda kad u potpunosti ne razumijemo Božji plan s nama i kad on ne odgovara našoj predodžbi.* Marijin zagovor želimo moliti i kako bismo u vjeri i radosti prihvatili Božju volju, poručio je, među ostalim, vjernicima **mons. Palić**. Euharistijsko slavlje, svojim pjevanjem su animirali vjernici, članovi župnoga zbora župe Presvetoga Trojstva iz Srijemskih Karlovaca.

Na koncu euharistijskoga slavlja, svoju pastirsku riječ uputio je **mons. Gašparović**. Uz njega, svoju riječ je uputio **nadbiskup Hočevár**. Euharistijsko je slavlje završeno svečanom procesijom, u kojoj je lik Majke Božje Tekijske svečano unesen u crkvu. /**Ivica Zrno**/

Proštenje u Neuzini

Na blagdan Gospe Snježne, 5. kolovoza, svečano je proslavljeno proštenje u Neuzini, selu koje je nastalo 1847. godine.

Misno slavlje predslavio je i propovijedao **Tamás Masa**, a suslavili su **Tamás Velencei**, **Zoltán Varga SDB**, **Janez Jelen SDB** i domaći župnik **Elias Ohoiledwarin SVD**. Propovjednik je spomenuo događaj iz vremena pape Liberija, kada je sred kolovoza pao snijeg u vrućem Rimu, da bi Majka Božja dala znak darovateljima gdje da sagrade baziliku njoj u čast. Papa ju je posvetio Velikoj Gospi. To je povezano s Efeškim koncilom koji je potvrdio vjersku istinu protiv Nestorija, da ja Marija ne samo Kristorodica (koja je rodila Isusa kao čovjeka), nego i Bogorodica (koja je rodila Isusa i kao Boga). I moramo čvrsto vjerovati u Isusovo božanstvo te se utjecati moćnom zagovorom Blažene Djevice Marije. Ona je naša Pomoćnica i Zaštitnica. Na proslavu su došli i vjeroučitelji kantor **Béla Micsik**, **Ernő Varga** i **s. Cecílija**. Novi župnik toplo je pozdravio vjernike. Na kraju svete mise svi nazočni svećenici dobili su simbolični dar. /**Janez Jelen SDB**/

Božja i ljudska stoljeća

Bereg slavi 700. obljetnicu prvoga pisanoga spomena u jednom ljudskom dokumentu. Od godine 1319. taj zapis o jednom vlasničkom sporu, započinje uspomenu na dugačko vrijeme u kojemu je ovo selo opstalo. Iz činjenica o tome što je sve u ljudskome djelovanju učinjeno, propušteno, proslavljeno, zaposjednuto, napušteno, što je izgrađeno, a što srušeno, tko je što radio, a tko nešto nije uradio, a trebao je u ovome periodu, trebamo pokušati pročitati poruke i pouke povijesti. Drugačije „slavljenje“ ove obljetnice nema puno smisla.

Usušujem se pomisliti da te pouke i poruke mogu imati daleko šire značenje od lokalnoga. Bereg, naime, jest simbolično mjesto i za nas katolike u ovoj zemlji. Zabačeno je, u samome geografskom kutku državnoga teritorija. Nitko na njega ne računa ozbiljno. Ipak, raskrižje je važnih putova prema zapadu i sjeveru, te je stoga kontinuirano zanimljivo za vlastodršce, biznismene, putnike raznih vrsta i namjera. Njegovo ime se, iz tog razloga putem medija čuje svakog dana i to više puta. Brojem stanovnika je već dugo majušno i sve manje. Ipak, ljudi koji u njemu žive, napose većinski katolički puk, vrlo su svjesni svoje povijesti, baštine koje su im ostavili predci i toga da je moraju čuvati čak i u nepovoljnim okolnostima. Usušujem se reći da nepovoljnih društvenih okolnosti nije nedostajalo u proteklih sedam stoljeća, no svim se žiteljima Berega čini da su sadašnje nedaće daleko kompliciranije nego što su ikada bile, upravo zbog brojčane majušnosti i nedostatka velike unutarnje snage ove zajednice. Ekonomski resursi Berega nisu veliki. Atar ovoga sela jedan je od manjih u ravnici u kojoj živimo. Ipak, borba za zemljište od prvoga pisanoga spomena ovog sela do dana današnjega ostala je jedno od glavnih njegovih obilježja. Berežani su do posljednjih dana svojih života, oduvijek, zaljubljeni u svoju zemlju. Radi nje su bili i dalje su spremni žrtvovati doslovno sve što imaju, ako je potrebno i u zajedništvu, i to su toliko puta pokazali. Vezanost i briga za „svoju“ zemlju čak i sada, kada je mnogi žitelji sela koji je posjeduju ne mogu više sami obrađivati, nego je daju u najam, kolosalna je ljudska vrijednost cijele naše zajednice. Rijetko koji njezin član nije svjestan da su ga othranili „plodovi zemlje i rad ruku čovječjih“, kako liturgijski obrazac jednostavno daje hvalu poljoprivredniku. Mi Hrvati i katolici više smo nego svjesni da smo tu gdje jesmo jer nas je Bog donio na zemlju koja nas je „osvojila“ i od čijeg potencijala i dalje živimo ovdje, čime se god bavili da sebe i bližnje opskrbito hranom za svagdašnji život.

Ljudi iz Berega najviše me fasciniraju. Iako su od samih početaka u selu kršćani sasvim sigurno živjeli, u

organiziranom crkvenom dušobrižništvu katolička župa u Beregu spominje se od 1503. godine. Nakon turskog perioda utemeljena je 1757. Sadašnja župna crkva sv. Mihovila građena je od 1740. do 1743. Pouzdano znamo da je ova nevelika župa u posljednja dva stoljeća dala Crkvi najmanje 12 svećenika: Stipana Vujevića OFM, Marina Kovačeva DI, Matiju Čatalinca, Marka Kovačeva, Josipa Radičeva, Hansa Lohrbacha, Matiju Nikolina, Stipana Tomaševa, Adama Kovačeva, Marina Tubića, Ivana Vinkova DI i Daniela Katačića, kao i redovnicu Kristijanu Gorjanac.

Blagoslov Božji koji Bereg prati kroz sva ova stoljeća i koji ga još uvijek drži živim, zasigurno su izmolili i svi mnogobrojni župnici koji su služili u Beregu i njihovi kapelani, među kojima je od 1912. i 1920. bio i Lajčo Budanović, potonji biskup, administrator Bačke apostolske administrature. Među tim moliteljima su i nekoliki pitomci katoličkih škola koji su odabrali svjetovne pozive, kao pjesnik Ante Jakšić, te mnoge, mnoge duše onih koji su sa Beregom bili ili su još životno povezani.

Pa ipak, mnoga su naselja iz okoline Berega propala. Jednostavno ih više nema. Neka su bila utvrđena, relativno moderna, neka strateški, povijesno i geografski iznimno značajna na regionalnoj razini (obližnji Bodrog), pa ih više nema. Nema, zapravo, tajne u opstojnosti Berega kroz ovako dugačak i ljudski gledano trusan period. Stvar je jednostavna i nju su jednostavnom hvalom iskazali bereški župljani i njihovi gosti 28. srpnja ove godine misom zahvalnicom. Zaista, može li čovjek učiniti više nego na protoku vremena koje ima privilegij sagledati, reći Bogu hvala? Ako su na Božjoj brizi, kako liturgija predivno moli u zornoj molitvi „i svemirska prostranstva i srca ljudi“, kako se onda neće naći mjesta za jedan mali Bereg?! Potrebno je samo da mu i dalje ostane potpuno vjeran i zahvalan.

Mladomisnici o Dužijanci*

Dužijanca je dar Božji. Nije grijeh imati posjed, nego je grijeh radi posjeda zamrziti svoga brata ili sestru. Nije grijeh imati i posjedovati, nego je grijeh kada to što imam i posjedujem stavljam ispred ili iznad Boga i bližnjega. Nije grijeh obnavljati običaje i čuvati baštinu, dapače pohvalno je, ali je grijeh ako se ulaže samo u ono materijalno, a ne u čovjeka. Nije grijeh ulagati u našu ljepotu ako će iz te ljepote još jasnije zasjati ljepota i dobrota Božja. Nije grijeh voljeti Dužijancu, ako će ta zahvala Bogu doći iz dubine našeg bića i zaoriti Božjim domom, nego je grijeh Dužijancu oteti Bogu i zahvaljivati se zemaljskim vladarima.

Dužijanca je živo evanđelje bačke ravnice. Dužijanca ne progovara o običajima, nošnji, kruni i vijencima od slame, kočijama ili razdraganom kolu i tamburašima. Dužijanca progovara o odnosu naroda i njegovog ljubljenog Boga, odnosu koji je isprepleten međusobnim prožimanjem. Dužijanca nije događaj koji se slavi i događa jednom u godini dana. Ona se slavi cijele godine – baš kao i Bog. Dužijanca je naš Savez s Bogom, a ne s čovjekom. /**Luka Poljak**/

Biti zemljoradnik časna je služba, naši stari samo su od toga živjeli. Moramo se boriti za dostojanstvo današnjeg radnika, ne dopustiti da budemo ponižavani i da se od nas otima kako bi netko mogao uživati. Višak uvijek možemo dati, na to nas obvezuje i Božji zakon, ali ne smijemo dopustiti da nam se oduzima ono što je osnovno za život. Ako budemo šutjeli naš glas se neće čuti. No, ukoliko budemo govorili naš glas kad tad morat će doći do onih koji raspolažu s onim što nije njihovo. Nemojte se bojati, borite se za svoje dostojanstvo kao radnika i ponositog seljanina – ali nikada bez Boga, uvijek s Bogom jer samo tada možemo pobijediti. U borbi za svakodnevni kruh neka snaga bude euharistijski Kruh.

Uz sve obilje i bogatstvo zemlje čovjek siromašno živi jer zaboravlja na Boga jer je sam sebi dostatan. Nemojmo si dozvoliti da tražimo Boga samo onda kad nam ne ide. U obilju zahvaljujmo da bismo i dalje imali, a u oskudici se povjerimo Gospodinu i on će providjeti što je potrebno. Život bez Boga isprazan je život – čovjek umire, bogatstvo ostavlja drugima koji se za njega nisu trudili, a svojom navezanošću na to s čim sada netko drugi raspolaže, izgubio je vječnu sreću. Promišljanje o koncu našeg života, o smrti i sudu te mogućnosti vječne sreće ili vječne muke pomoći će nam da se ispravno odnosimo prema materijalnomu i da ne izgubimo dušu. Zahvaljujmo uvijek Gospodinu što nam daje i zemaljski i nebeski kruh. /**Daniel Katačić**/

Dužijanca je posebno slavlje mladih. I zato je Dužijanca ondje gdje se slavi posebna prilika za Crkvu jer okuplja mlade koji pronalaze smisao svoga života

u radu, u suradnji Bogu, dajući mu hvalu i iskazujući zahvalu na njegovim darovima.

Čovjek, iako je slika Božja i „prvi“ među ostalim stvorenjima, nema nikakvih „prava“ nad zemljom. Vlasništvo nad njom nije njegova „stečevina“ koju bi svojim trudom zaradio, nego, suprotno tome, čovjeku je zemlja dar koji zahtijeva uzdarje. Ukoliko netko želi biti slika Božja i živjeti u savezničkom odnosu s Bogom mora živjeti i u savezničkom odnosu sa svim Božjim stvorenjima ljubeći ih i brinući se za njih onako kako to Bog čini. Stoga je čovjeku neophodno da shvati kako je i on i sve oko njega zapravo dar kojega ne smije nemilosrdno uništavati nego kao dar priznavati, potvrđivati i uvijek iznova u ljubavi znati primiti.

Onaj tko živi za drugoga, a ne samo za sebe, postaje euharistijskim čovjekom koji mijenja svijet. Kršćanin i kršćanka u svijetu znak su pretvorbe koja se događa na našim oltarima, u našim zajednicama. Dužijanca je poziv svima nama na dosljednost kršćanskoga života u svagdašnjici, na poštivanje nedjelje kao dana Gospodnjega. /**Dražen Skenderović**/

Godine 2009. izabran sam za gradskog bandaša Dužijance u Subotici. I danas kao i tada, ničim zaslužan u svemu onome što bi se moglo smatrati parametrima. Ipak sam tada shvatio da to nije najvažnije. Nešto je bilo drugačije što tek sada počinjem uviđati, a to je klica svećeništva u mojem srcu koja je tako znakovito bila prikazana baš u „Godini svećeništva“ mojim izborom u kojem je dragi Bog imao svoje planove. /.../ Nakon deset godina Kristov sam svećenik koji još puno uči, ali koji je izašao na žetvu. U žezi života, treba naći trenutak zastati i zahvaliti, a tako sam učen, tako sam odrastao, tako i živim, da je Dužijanca veliko Bogu hvala, veliko priznanje onomu koji je početak, ali i kraj svega.

Ovo je dan kada zahvaljujemo i molimo za mnoge vrijedne ruke koje i po žezi i po kiši, po blatu i prašini rade vrijedno trošeći svoje dlanove i snage da bi mnogi imali „Kruv svagdašnji“. U ovome vidim i gledam teologiju naše Dužijance, a to je „hostija“ (euharistijski kruh) koja postaje Kristom, a koji nam se daje za hranu. Mnogo zrna će biti zdrobljeno pod teretom udaraca da bi se pretvorilo u fini prah – brašno, te će uz nešto čiste vode biti sjedinjeno i ispečeno za najveću tajnu svakom kršćaninu. Siguran sam da je i ovom zrnu naših života biti zdrobljenim pod teretom udaraca koji smisleno udaraju na oklop našega „ja“, kako bi prašina koja ostaje bila priprava za Boga, za Euharistiju. /**Nebojša Stipić**/

* Navedene misli dijelovi su propovijedi koje su na *Dužijanci 2019.* godine na okolnim dužijancama u Maloj Bosni, Žedniku, Đurđinu, Bajmaku i Mirgešu izrekli ovogodišnji mladomisnici Luka, Daniel i Dražen, kao i dio promišljanja bandaša iz 2009. godine, a ovogodišnjeg mladomisnika Nebojše koje je objavio na svojem Facebook profilu.

Nedjelja, 1. 9. 2019.

DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA:

Sir 3,17-18.20.28-29; Ps 68,4-5ac.6-7ab.10-11; Heb 12,18-19.22-24a; Lk 14,1.7-14

Ovonedjeljno evanđelje postavlja pred nas dva pitanja: je li nam važan gost onaj tko je čašćen u društvu ili onaj koga častimo svojim srcem? Drugo pitanje, zbog čega bih ja bio bitan, tj. važan gost u nečijem domu? Kako se lako umislimo da smo važni, bitni i nezamjenljivi. Lako pomislimo da nam pripada najveća čast jer smo nositelji „službe“ i krećemo se u javnim krugovima društva. Isus danas postavlja novi hijerarhijski poredak kršćanstva. Najčasniji i najdraži gosti u našim domovima trebaju biti siromasi, obespravljeni, gladni, jednom riječju, oni koji nam ne mogu uzvratiti.

Nedjelja, 8. 9. 2019.

DVADESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA:

Mudr 9,13-18b; Ps 90,3-6.12-14.17; Flm 9b-10.12-17; Lk 14,25-33

S Isusom nema šale, nema trgovine i nema laži! On jasno kaže kakav može biti njegov učenik i to je to. Hoćeš ili nećeš... Sjedi, zbroji-oduzmi i podvuci crtu: mogu ili ne mogu?

Krist jasno kaže da njegov učenik ne smije voljeti više roditelje, obitelj, rodbinu, pa i sebe, od Krista, tj. od naviještanja Božje Riječi. On mora biti spreman sve ostaviti i poći tamo gdje ga Krist šalje. On mora biti svjestan svojih slabosti i strpljivo ih podnositi jer te slabosti, kako kaže Pavao, izvor su snage kojom nas snaži Bog. Očito da nije lagano biti Isusov učenik. Služba je to koja zahvaća cijelog čovjeka. Nadam se da sam dobro računao...

Nedjelja, 15. 9. 2019.

DVADESET I ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA:

Izl 32,7-11.13-14; Ps 51,3-4.12-13.17.19; 1Tim 1,12-17; Lk 15,1-32

Ulomak današnjeg evanđelja nalazi se u Novom zavjetu pod naslovom: *Tri prispodobе o milosrđu*. Prva prispodoba je *Izgubljena i nađena ovca*, druga *Izgubljena i nađena drahma* i treća je *Izgubljeni i nađeni sin*. Isus

je ove prispodobе izrekao kao odgovor na mrmljanje nazočnih farizeja i pismoznanaca koji su negodovali što se oko Isusa okupljaju ljudi koji su smatrani grešnicima.

Je li čovjek koji je počinio grijeh vrijedan Božje pažnje i ljubavi? Je li vrijedan moje pažnje i ljubavi ili ga na temelju grijeha koji je nekoć počinio trebam otpisati? Koliko bi onda ljudi trebalo mene otpisati? Zato je opraštanje jedini put zajedništva.

Nedjelja, 22. 9. 2019.

DVADESET I PETA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA:

Am 8,4-7; Ps 113, 1-2.4-8; 1Tim 2,1-8; Lk 16,1-13

Prispodoba o nepoštenom upravitelju koju nam donosi današnje evanđelje je uistinu kontroverzna pa ću je pokušati sagledati iz jedne druge situacije, koja je nama isto tako bliska.

Tvoja država ratuje i ti si poslan na bojišnicu. Zadatak ti je izvršavati ono što ti zapovjednik nalaže, osvajati teritorij, ubijati, zarobljavati. Što si vještiji, to si cjenjeniji. Pred zakonom si čist jer izvršavaš zapovijedi. Ali ako ti odlučiš u ratnom ludilu poštediti neprijatelja, pa im varajući svoju državu spašavaš živote, onda si kriv pored zakonom i smatran neprijateljem. Što dakle činiti?

Vjerujem da je Isus htio reći da čovjek uvijek mora biti ispred bogatstva i profita. Pa i ako si nepošten, što nije dobro, budi barem nepošten u korist čovjeka, a ne na štetu siromaha. Jer ako služiš bogatstvu, sigurno ne služiš Bogu.

Nedjelja, 29. 9. 2019.

DVADESET I ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA:

Am 6,1a.4-7; Ps 146,6c-10; 1Tim 6,11-16; Lk 16,19-31

Bezbriznost je stanje koje jedan kršćanin MORA izbjegavati. *Pa što ako moj narod propada... Bitno da je meni dobro. Pa što ako je netko gladan? Ja sam se za sebe potrudio... Isto tako je i on mogao... Zar sam ja kriv što on ili ona nemaju što jesti?! Sve su to izgovori koje često koristimo. Svatko od nas! Naučili smo se gledati u bijedu i da nam srce ostane mirno.*

Nije lako pomagati. Nije lako gledati tuđu bijedu. Ali je sigurno lakše gledati i pomagati, nego trpjeti... Pogotovo cijelu vječnost...

Služba riječi u misi, II. dio

Narod je plakao slušajući Riječ Božju

U prethodnom broju započeli smo razmatranja o Božjoj riječi u liturgiji. Tomu valja posvetiti osobitu pažnju jer sâm je Bog postao Riječ (Iv 1,1). Vrhunac proslova Ivanova evanđelja sažima se u spasonosnoj objavi: *I Riječ je tijelom postala i nastanila se među nama* (Iv 1,14). Sv. Pavao u Poslanici Rimljanima podcrtava tu misao navodima Mojsijeve knjige: *Blizu ti je Riječ, u ustima tvojim i u srcu tvome – to jest Riječ vjere koju propovijedamo* (10,8).

No, kako mi reagiramo na tu riječ koja nam je tako bliska? Jedna epizoda povijesti židovskoga naroda predivno opisuje taj susret s Božjom riječi. U Knjizi Nehemijinoj čitamo ove retke:

...Svećenik Ezra (...) čitao je knjigu (Zakona) od ranoga jutra do podneva, pred ljudima i ženama i svima koji su mogli razumjeti. Sav je narod pozorno slušao knjigu Zakona. (...) i čitahu iz knjige Božjeg zakona po odlomcima i razlagahu smisao da narod može razumjeti što se čita. (...) tada rekoše svemu narodu: „Ovo je dan posvećen Gospodinu, Bogu vašemu! Ne tugujte, ne plaćite!“ Jer sav narod plakaše slušajući riječi Zakona (Neh 8, 2-4a.5-6.8-10).

Ova pripovijest Knjige Nehemijine pripada najljepšim stranicama Svetoga pisma. Kako je samo potresno čuti ovo: *Jer sav narod plakaše slušajući riječi Zakona*. Prisjetimo se. Izabrani je narod boravio u progonstvu oko 70 godina. Bili su izgubili i svoju domovinu i svoje kraljeve. Bio im je srušen hram, ostali su bez svoga ponosa. Kada su bili izgubili gotovo svaku nadu bilo im je omogućeno da se vrate. I što su našli? Razrušenu zemlju, razrušen hram, ili ono na što bi se mogla primijeniti ona izreka iz naše povijesti, našli su „ostatke ostataka nekoć slavnog kraljevstva“. Pa ipak, eto, bili su na svome, spremni da ponovno izgrade svoju zemlju i obnove svoj ponos.

U tom delikatnom trenutku povijesti Izabranoga naroda prvo što su učinili – vratili se Božjoj riječi! Svećenik Ezra sabrao je povratnike na otvorenom prostoru, jer hrama nije bilo. Načinili su „besjedište“, dakle, povišenu govornicu („ambon“) odakle su svećenici tijekom cijelog prijedopodneva čitali narodu Božju riječ. Svećenici su čitali knjigu Zakona i onda je tumačili. Naime, ta je knjiga, naravno, bila pisana na hebrejskom jeziku, a narod je taj svoj drevni jezik u prognanstvu zaboravio i počeo se služiti aramejskim jezikom, jezikom koji je bio doduše sličan hebrejskom, ali ipak drugačiji i tuđinski. Narod je plakao od ganuća. Plakao je što su konačno u svojoj domovini. Plakali su što Božju riječ

mogu bez straha i progonstva slušati u svojoj zemlji. Plakali su i od tuge što su svoj jezik zaboravili, pa im se mora tumačiti. Plakali su i od sreće jer, eto, Bog im ponovno progovara preko svoje riječi, uzima ih opet za svoj narod, budi u njima onu nadu, da nisu uzalud bili njemu vjerni u tuđini, da su oni i dalje izabrani Božji narod. Plaču od ganuća jer su u progonstvu naučili da se neće Bogu umiliti ni sjajem svojega hrama, ni svečanošću svoje hramske liturgije, ni veličinom kraljevske vojske, nego samo svojim vjernim srcem.

Svećenici ih sokole, neka ne tuguju, nego neka budu sretni što su dočekali da im u njihovoj domovini Bog progovara, što su dočekali da obnovljena i čista srca Božju riječ slušaju. Svećenici ih potiču da se raduju i da si priušte blagdanski objed kod svojih kuća. Sviće nova svjetlost!

I nogometaši plaču...

Zgodan je trenutak zapitati se – gane li i mene Božja riječ naviještena u liturgiji? Živim li od nje taj dan, taj tjedan? Prebirem li u srcu to što sam čuo, poput Marije? Znam u nekim situacijama u društvu ili na predavanjima upitati prisutne – o čemu je bilo riječi u današnjem evanđelju ili čitanju. Nerijetko se dogodi „dramska pauza“, „naboravanje čela“ u pokušaju prisjećanja, iako je od nedjeljne mise prošlo tek par sati (!).

Još se sjećamo slavnih dana kada su naši nogometaši pobjeđivali na Svjetskom prvenstvu. Vidjeli smo tada kako neki igrači, ali i navijači – plaču. Plaču od radosti. Te suze radosnice možda su najsnažniji izraz osjećaja sreće. Mora postojati osobito velik razlog da bi netko plakao od sreće.

A Božja riječ, naviještena u liturgiji? Može li me još dotaknuti, štoviše, ganuti do suza? Onih radosnica ali i pokajnica. Prije ili kasnije dobro je shvatiti onu: *ne živi čovjek samo o kruhu* (pa ni o nogometu) *nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta* (Mt 4,4).

Naviještaj Božje riječi, njezino vjerničko prihvaćanje i odgovor zajednice pjesmama i molitvom tvore temeljno ustrojstvo i unutarnju dinamiku službe riječi u misi. Biblijska je riječ temelj svakom liturgijskom slavlju – svega ga prožima i čini novim događajem povijesti spasenja. Biblijska čitanja nisu samo pomagalo za molitvu nego su i predmet, sadržaj slavlja. Zato se barem povremeno moramo upitati kako postupamo i reagiramo na Božju riječ.

Razgovor s novozaređenim svećenikom, Józsefom Koleszárom

Volio bih služiti i ostati ponizan

VLČ. József Koleszár je rođen 22. lipnja 1964. u Vukovaru od oca Istvána i majke Marije. Rano djetinjstvo je proveo na salašu svojih roditelja u Bođanskom ritu. Osnovnu školu završava u Kupusini, 9. i 10. razred tadašnjeg školskog sustava u Apatinu, a 3. i 4. razred usmjerenog obrazovanja, pravnoga smjera u Subotici. Potom odlazi u Viroviticu na odsluženje vojnoga roka, nakon čega je nastavio studij prava i 1990. stao na I. stupnju Više škole prava. Upošljava se kao tajnik u školi, a poslije prelazi u tvornicu „Chemos“ na Paliću raditi kao novinar. Oženio se i u tom braku dobio dvije kćeri. Iznimno ga je interesirala teologija. Želio je dublje upoznati svoju katoličku vjeru. Upisao je Teološko-katehetski institut (TKI) Subotičke biskupije. U razdoblju 2002. – 2006. godine završio je studij, osam semestara. Još kod upisa imao je veliku potporu obitelji, a osobito supruge Ele. Pri upisu na Institut prihvatio je poslije studija službu u crkvi. Podnio je molbu, a ista je prihvaćena od strane biskupa. Za trajnog đakona zaređen je u crkvi na Paliću 24. lipnja 2007. godine, na spomendan rođenja sv. Ivana Krstitelja. Službu vjeroučitelja u školi je obavljao na Paliću, a po potrebi i u školi u Malim Pijacama. Godine 2017. umrla mu je supruga Ela. Kćeri su se osamostalile, a želja za svećeništvom je rasla. Postupak dozvole za ređenje sa svim potrebnim uvjetima je započet i pozitivno okončan te je 6. srpnja 2019. godine zaređen za svećenika.

Zv.: Po prvi puta u Zvoniku razgovaramo s mladomisnikom koji svoju svećeničku službu započinje u 56. godini života, iza sebe ima dvije odrasle kćeri, unuče, bolno životno iskustvo gubitka voljene supruge s kojom je bio 27 godina u braku, te bogato radno iskustvo kao novinar i vjeroučitelj. Vjerujem da se mnogi naši čitatelji pomalo zbunjeni pitaju kako to da ste postali svećenik...

VLČ. József: Čast mi je biti vaš sugovornik jer rado čitam vaš i naš *Zvonik*! Naime, moj put prema svećeništvu tekao je poprilično drukčije od većine moje subraće. Od ranoga djetinjstva koje sam proveo u Kupusini, rastao sam uz svoga župnika preč. Pavla Veselića, koji je na mene ostavio duboki dojam ljepote svećeničke službe. Bio mi je primjer kako vjerničkoga života, tako i blagosti i velikog strpljenja koje je imao s ljudima i nama djecom. Nevjerojatno je kako jedan župnik svojom osobnošću i vedrinom može imati veliki utjecaj u životu mladih ljudi. Živeći i odrastajući uz preč. Veselića, a kasnije i uz preč. Bunforda, zavolio sam ići na svetu misu te sam oduvijek želio Bogu biti blizak kao što su oni bili.

Zv.: Godinama ste radili u kadrovskoj službi u tvrtki „Chemos“ kao novinar, a školovali ste se za pravnika. Kako ste završili kao novinar?

VLČ. József: Sustav tadašnjeg školovanja je bio takav da se nakon položenog prijamnog ispita najprije trebao odslužiti vojni rok. Nakon što sam završio vojne obveze, nastavio sam studij prava u Subotici. Međutim, zbog velikog broja studenata, razina studija je bila jako teška, što je meni, kao studentu kome je mađarski jezik bio materinski, bilo izrazito teško. Iz tih razloga, studirao sam samo do prvog stupnja više škole, te sam se nakon toga privremeno zaposlio kao tajnik jedne škole u Subotici, dok se nije otvorilo radno mjesto u tvrtki „Chemos“, gdje sam godinama radio u kadrovskoj službi kao novinar i pravnik. Moj posao je bio isključivo vezan za ljude te sam tako stekao mnoga poznanstva i prijateljstva.

Zv.: Možete li nam nešto progovoriti o vašem obiteljskom životu?

VLČ. József: Svoju suprugu Elu upoznao samo još u srednjoj školi. Imali smo divan život, čiji su plod naše dvije kćeri. U početku, ona nije bila praktična vjernica. Bila kao Marta iz evanđelja, brinula se oko kućnih stvari, dok sam ja izabrao bolji dio. Vremenom, bez moga nametanja, krenula je nedjeljom na svetu misu te je vrlo brzo zavoljela crkveni život. Bila je članica Caritasa,

obilazila teške socijalne slučajeve, bila je učlanjena u kruničarsko društvo, te je ubrzo i meni samom postala primjer vjerničkoga života.

Nažalost, 2014. unatoč svim liječničkim pretragama koje je redovito obavljala, doktori su joj otkrili tumor te se tri godine, zajedno sa svima nama, hrabro borila s teškom bolešću. Ona je svojim životom, a i svojom smrću posvjedočila svoju vjeru u Boga. Uvijek je bila uz svoju obitelj, osobito u zadnjim danima svoga života. Nije propuštala ni jedan trenutak da ne bude sa mnom, sa svojim kćerima i sa svojom unukom. U molitvi krunice je crpila snagu za život. Puno je molila za sve nas. Krunica je stalno bila uz nju. Jednom, bez moga znanja, rekla je našim kćerkama da mi kada ona umre dopuste da krenem svojim putem... prema svećeništvu.

Mislim da je bit svećeničkog poziva biti dostupan svojim vjernicima, ako ništa drugo onda barem kao potpora i supatnik.

Zv.: Kako je tekao taj put prema svećeništvu? Jeste li najprije bili stalni đakon?

Vlč. József: Zahvaljujući mojoj supruzi, koja je bez moga znanja ispunila prijavu, upisao sam Teološko katehetski institut. Naime, vremenom sam osjetio

Foto: Péter Molnár

donesem papir da sam završio studij. Kada sam završio studij, ponovno sam došao s papirom te smo pokrenuli postupak za đakonsko ređenje. Najprije sam bio akolit, a nakon šest mjeseci 24. lipnja 2007. zaređen sam za trajnog đakona. Nakon toga sam se zaposlio kao vjeroučitelj u osnovnoj školi u Paliću. Godinu dana poslije smrti moje supruge, i nakon puno razgovora sa svojim župnikom, s ocem biskupom, s obitelji, pa čak i prije njezine smrti sa suprugom, odlučio sam podnijeti molbu za svećeničko ređenje.

Zv.: Kako su reagirali župljani i poznanici?

Vlč. József: Kada sam se zaređio za đakona ljudi su se malo čudili jer sam bio oženjen čovjek, ali je otac biskup na mom đakonskom ređenju nazočnima lijepo objasnio da to nije ništa izvanredno. Bilo je i neugodnih situacija, ali njih prepuštam Bogu.

Zv.: Gdje sebe vidite kao svećenika?

Vlč. József: Napunio sam 55 godina.

Realno, nisam u istoj situaciji kao moje mlađe kolege. Drugačije sam odrastao, drugačije sam se školovao, drugačije sam živio... Puno toga moram nadoknaditi. S druge strane, sve je to utjecalo na mene da sada dobro razumijem obiteljske probleme i izazove, te bih imao što posavjetovati. Volio bih služiti i ostati ponizan. Spreman sam na bilo kakvu službu i žrtvu. Mislim da je bit svećeničkog poziva biti dostupan svojim vjernicima, ako ništa drugo onda barem kao potpora i supatnik.

Zv.: Kakav je osjećaj nakon toliko godina postati svećenikom? Gdje ste sada na službi?

Vlč. József: Trenutačno sam kapelan u župi na Paliću i u Radanovcu. Izniman je osjećaj postati svećenikom. Riječima neopisivo. Slično mojem vjenčanju, ali opet drugačije, jer sada sam se „vjenčao“ za Boga.

želju više upoznati svoju vjeru, ali nisam imao hrabrosti prijaviti se. Možete misliti kako sam bio iznenađen kada sam dobio pismo od Instituta da sam primljen. Za vrijeme studija otišao sam do svoga župnika **Josipa Leista** s upitom da li bih mogao postati trajni đakon. On mi je odgovorio da ćemo o tome razgovarati kada

Proštenje u Bođanima

Svečanim misnim slavljem 20. srpnja proslavljen je crkveni god. Misno slavlje predslavio je mladomisnik Subotičke biskupije vlč. Dražen Skenderović u koncelebraciji sa svećenicima Bačkog dekanata i domaćim župnikom Vinkom Cvijinom.

U svojoj homiliji vlč. Dražen se osvrnuo na život sv. Ilije. *Ilija se trudio u svom narodu sačuvati Zakon Božji, kada je vidio da ne uspijeva želio je čak i umrijeti, ali ga Gospodin vodi na brdo Sinaj gdje sklapaju savez za izlazak njegova naroda iz Egipta. Tu počinje i Ilijina proročka služba ispočetka, tu vidimo Božji prisutnost prema vjernicima, kada god padnemo on nam daje mogućnosti krenuti ispočetka. Kada se okrenemo i pogledamo što je samo Petar bio nakon zatajenja, pa onda Pavao nakon bijesnih progona Crkve, to je poziv onima koji su izgubili smisao života i više naginju smrti nego životu da ima mogućnosti za novi početak. Tako je Bog dao čudesni kruh Iliji za okrepju za dugi put. Ali nije to prvi puta da Bog daje kruh, sjetimo se Josipa Jakovljeva sina, pa čudesnog kruha mane s neba, a vrhunac tog „čudesnog kruha“ je euharistija, ta hrana Kristova tijela i krvi koja nam daje duhovnu snagu. Danas nas Bog poziva da ostavimo svoju neuspješnu i možda grešnu prošlost i krenemo ispočetka. Bog nas poučava da primjerima sv. Ilije i Isusa Krista Boga tražimo u laganom lahoru, a ne i gromovima i munjama. Ni mi sami nemojmo biti gromovi i munje nego lagani vihor. I konačno, Bog nam daje čudesno jelo i piće, tijelo i krv Kristovu koja će nam dati da se Božjem pozivu uspješno odazovemo, rekao je vlč. Dražen.*

Na kraju misnog slavlja župnik Vinko zahvalio je vlč. Draženu i svoj braći svećenicima na dolasku i svima koji su sudjelovali u uređenju crkve i pozvao sve okupljene na druženje u župno dvorište. /**Amalija Šimunović**/

Vajska: Zavjetno zavičajni dan

Vajsku i Bođane je 1893. godine zadesila velika poplava. Iste godine naši su stari dali svoj zavjet

Bogu. Jesu li ga i u kojoj mjeri poštovali teško je reći. Onda su došle pedesete godine prošloga stoljeća kada je ovo područje zadesilo strašno nevrijeme, kada su ljudi ostali bez svoje ljetine, sve je na njivama bilo uništeno. Stari svjedoče da je to bio lijepi ljetni dan, bilo je vrijeme žetve žita, a onda se u poslijepodnevnim satima jako naoblačilo, strašno nevrijeme, led je sve uništio. Mještani su ponovno svoj zavjet obnovili, ali ovaj puta cijelo selo sudjeluje u zavjetu, svi ga štiju i poštuju. Taj dan svi su odlazili i na misu ili službu, sve do ratnih godina.

HKU *Antun Sorgg* prošle godine došla je na ideju da Zavjetni dan proširimo i na zavičajni. Želja im je da se svi koji su otišli, odselili iz Vajske na taj dan vrate da se sjete odakle dolaze. Zavičajni dan je drugi po redu, a zavjetni se slavi 126 godina.

Svečano misno slavlje 2. srpnja u 17 sati predslavio je vlč. **Tomislav Benaković**, župnik i rektor svetišta sv. Bogdana L. Mandića u Osijeku, u koncelebraciji sa župnikom u Sarvašu **Mariom Brkićem**,

svećenikom Đakovačko-osječke nadbiskupije na postdiplomskom studiju iz kanonskog prava u Rimu vlč. **Markom Mrtićem**, dekanom Bačkog dekanata vlč. **Josipom Štefkovićem**, župnikom u Bačkoj Palanci vlč. **Františekom Gašparovskim** i domaćinom župnikom vlč. **Vinkom Cvijinom**. Misno slavlje pjevanjem je animirao župni zbor uz pratnju **Elizabete Balog** na orguljama.

Na kraju misnoga slava župnik Cvijin zahvalio je svima koji su sudjelovali u organizaciji, djevojkama i ženama koje su za ovu prigodu obukle nošnju i čitale na misi, pjevačima, ženama koje su čistile crkvu, članovima Pastoralnoga vijeća koji su nosili Gospin kip i braći svećenicima koji su došli. Poslije misnoga slavlja uslijedila je oko crkve procesija s Marijinim kipom. Kulturni program počeo je u 19 sati. Na pozornici se redao red pjesme, red plesa, a poslije kulturnog programa uslijedila je večera za sve izvođače. /**Amalija Šimunović**/

KRUH za život vječni

Vrijeme je žetve. Vrijeme je ubiranja plodova sveg truda i rada, prolivenog znoja i suza. Vrijeme je zahvale i pjesme.

I dok i danas molimo, govorimo: *kruh naš svagdanji, daj nam danas*. Kruh nam je potreban svakoga dana. On nije samo skup sastojaka pripremljenih na određen način, on je nešto puno, puno više od toga. On nam daje snage da radimo, da se žrtvujemo, ljubimo. Omogućuje nam da živimo i slijedimo našeg Gospodina.

Dok molimo za naš kruh koji nam je potreban svakoga dana, nadamo se da naš nebeski Otac misli na nas, da nećemo ostati zaboravljeni, napušteni. A znamo da nam govori: *Pogledajte ptice nebeske! Ne siju, ne žanju niti sabiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš Otac nebeski. Zar niste vi vredniji od njih?* (Mt 6,26) On zna sve što nam je potrebno, ali želi i da mi shvatimo što je ono što nam je najpotrebnije i zato nam odmah potom govori: *Nemojte dakle zabrinuto govoriti „Što ćemo jesti“ ili „Što ćemo piti“ ili „U što ćemo se obući?“ Ta sve to pogani ištu. Zna Otac nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati* (Mt 6,31-33). To nam Kraljevstvo daje po Kruhu kog On pripravlja svakodnevno za nas – po presvetoj

euharistiji u kojoj nam daje samoga sebe za hranu. *Jer tko jede taj Kruh, živjet će uvijek* (Iv 6,51). Naš nebeski Otac želi nam dati ono najbolje za nas, želi nam dati ono čiju vrijednost ne možemo ni pojmiti, ono čega se vrijednost ne može izmjeriti. Poziva nas da blagujemo taj Kruh. To je Božji poziv na blizinu, na sjedinjenje s Njim, a ujedno i poziv na suobličenje s Njime. To je izraz jedinstvene pažnje i ljubavi. Kruh naš kojeg svakodnevno blagujemo, daje nam snagu za život, a Kruh koji nam On želi dati, daje nam život vječni. I jedan i drugi su nam svakako potrebni i ne smijemo zanemariti ni jednog, ali ne bismo trebali ni zaboraviti da je Isus došao zbog onog drugog, zbog onog koji je za život vječni. Jedino nas on može zasititi.

Dok zahvaljujemo za plodove naših njiva i za kruh koji imamo, ne smijemo zaboraviti da dok molimo govorimo: *kruh NAŠ svagdanji*, naša molitva uključuje i druge ljude, i naše bližnje. A naši bližnji su svi oni koje svakodnevno susrećemo, s kojima živimo. U evanđelju po Ivanu čitamo Kristove riječi: *Ja sam kruh života* (Iv 6,48) i *Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek* (Iv 6,51). Pozvani smo nositi Krista drugima. Krenimo već danas u susret našim bližnjima noseći im Krista!

Matejevo evanđelje

(V. dio)

Čitajući ovaj dio Matejeva evanđelja, uz prakticiranje sakramenata, vjerniku je pokazan put dubljeg poznavanja i življenja svoje egzistencije. Dobrim djelima stiže se do nutarnje sigurnosti da s Isusom kršćanin ne umire, već zauvijek živi.

Ovo evanđelje sadržava pet velikih serija čuda i pet govora. Pristupamo četvrtom dijelu (13,53-18,35), koje ne počinje baš pozitivno jer Isusa odbijaju u sinagogi u Nazaretu, i nad Ivanom Krstiteljem izvršena je smrtna kazna (13,53-14,12).

Kako odgovara Nazarećanin na neuspjeh života ili na napade ljudi? On se ne povlači iza gore navedenih događaja, nego kreće u akciju – ne osvete, nego dobrih djela. Umnaža kruh (14,13-21), apostole spašava iz oluje na Genezaretskom jezeru (14,21-33), ozdravlja kćer strankinje (15,21-28), drugi puta umnaža kruhove (15,29-39), liječi opsjednutog dječaka (17,14-21). Dva puta su ga teško uvrijedili, pogodili, no, on pet puta čini čuda – dobro za svoje sugrađane. Isus je pobijedio i udarac križa, ali on ne živi zato da bi sebe liječio, nego nas. Kada kršćanina pogodi neko poniženje, tragedija života, lijek nisu toliko medikamenti protiv depresije, povlačenje u neku zatvorenost, nego dobri čini za one koji su otvoreni prema njemu. Učitelj se okreće svojim apostolima, narodu koji ga prati i pojedincima koji su željni susresti ga i primiti milosti. Vjernik u kojem je Isus, nikada zapravo ne može dobiti smrtonosnu ranu, čak ni onda kada prelazi iz ovoga svijeta u Božji. Smrt je stvorena stvarnost od Sotone. Kršćanin je isto stvoren, ali Isus Krist u njemu nije. Božji Sin ga prati od krštenja i vodi ga kroz cijeli život, sve do Oca. Dobrota što se ostvaruje po ruci katolika jest znak nutarnjeg bogatstva, koje je Osoba, i po kome vjernik nikada ne može iskrvariti u duši, pa neka bude doslovce i mučenik kao Isus na križu.

Na gore navedena dobra djela gradi Isus svoje naučavanje. Djela su temelj – poslije dolazi govor kao tumačenje. Glavna nauka pak je ova: *Tko hoće ići za mnom, neka se odreće sama sebe, neka uzme križ svoj i neka me slijedi!* (16,24). Ova izjava u mnogima budi negativne osjećaje i misli. No, Učitelj želi postići sasvim suprotni

rezultat. Kako je to moguće? Tako što je pokazao u pet navedenih čuda da je on gospodar nad svime: i nad neosobnim silama svijeta, i nad ljudima koji su zlonamjerni. On ni na križu nije pobijeđen. Kršćanin, već smo gore spomenuli, nikada ne može iskrvariti u duši s Isusom. Neka dobrovoljno primi na sebe bilo kakav križ, neka mu drugi nametnu – njegov život ne može se ugasiti. Temelj kršćanske egzistencije nije nešto stvoreno, nego vječno. Uskrsli je stijena na kojem stoji njegov život.

Zato ona izjava: „Tko hoće ići za mnom...“ – nije put u mrak, neka tmurna osobna povijest, biti daleko od radosti. Sadržaj „križa“ jest zapravo ono dobro djelo kojim je Isus uzvratio na odbijanje njega samoga u Nazaretu i na pogubljenje njegova prijatelja Ivana Krstitelja. Neprijatelji križem žele dotući njega – takvo iskustvo i mi često imamo... No, On svojim djelima pokazuje: *Vi ne možete ugasiti život u meni!* U zadnjem dijelu evanđelja, na križu, doslovce pred oči neprijatelja stavlja svoju silu jer u trenutku njegove smrti grobovi se otvaraju i mrtvi uskrsavaju, čak ulaze u grad svjedočiti o snazi onoga na križu (27,51-53). „Križ“ – to su naša dobra djela, kojima dižemo bližnjega pored nas. Ne nešto što nas ispražnjava, oduzima, nego baš suprotno. „Križ“ je ona plemenitost koja dolazi od nas i od Uskrsloga, koji živi u našoj duši. „Križ“ je naša dobrota.

Ako ovako realno shvaćamo naš životni put, onda možemo smirenim srcem poći ususret svagdašnjici. Isus je doduše poznavao budućnost, vidio probleme, neuspjeha, križ – ali sve se to pojavilo pred njegovim očima u sjaju Uskrsa. Mi o našoj budućnosti na zemlji ne znamo konkretno mnogo. Ali jedno sasvim sigurno poznamo: Uskrsloga u sebi i osobni svršetak u vječnosti. U tom svjetlu čovjek nikada ne gubi nadu i snagu u pojedinačnim događajima života. Zna da se uložena dobrota se nikada ne gubi. Takvi su čini vječni jer dolaze od kršćanina i od Isusa koji stanuje u njemu.

Neka ti dani žetve budu na radost!

Ljudski je rod od početka svoga postojanja slavio blagdane u skladu s aktivnostima svoga života koje su bile određene prirodnim ciklusom plodnosti zemlje. Blagdani žetve i ubiranja plodova često su u povijesti ljudskog roda označavali početak nove godine – početak novoga života. Najstariji biblijski tekstovi čuvaju još stare nazive i značenje tih svetkovina. U slavljenju blagdana otkriva se naslijeđe nomadskog i ratarskog života koje svjedoči o velikoj povezanosti poštivanja zemlje i njezine plodnosti s čašćenjem Boga. Kršćanska tradicija često zaboravlja ovo bogatstvo i dubinu koje se krije u povijesnoj dubini blagdanskim slavlja.

Pesah – od slavlja početka žetve ječma do slavlja euharistije

Prvi i najvažniji blagdan biblijske vjere je *Pesah*. Njegov naziv vuče porijeklo iz vremena selilačkog života Izraela, a pada na dan proljetne ravnodnevce kad pastiri prinose žrtve janjaca i škrope krvlju svoje šatore da bi izmolili zaštitu za sebe i svoja stada od štete i bolesti na putu prema novim ispašama. Oblik obreda možemo dijelom saznati iz teksta Iz 12,21-23. Naseljavanjem Izraela u kanaansku zemlju ovaj blagdan postaje povezan sa zemljoradničkim običajem prinosa prvih klasova ječma i blagovanja beskvasnih kruhova pa je i dobio dodatni naziv Blagdan beskvasnih kruhova (Izl 23, 14-17; 34.18-23). Dani žetvenih obreda što su ih slavili Kanaanci u čast svojih božanstava postali su izraelskom narodu dani slavlja Jahve koji daje plodnost zemlji pa su Bogu na čast prinoseći prvine plodova na početku žetvenog razdoblja. Zbog važnog događaja u povijesti Izraela ovaj je blagdan kasnije povezan sa spasenjskim Božjim djelovanjem, pa se na taj dan slavi i Pasha – Izlazak iz egipatskog ropstva (Pnz 16, 1-17; Lev 23).

U novozavjetno doba Pasha i pashalna gozba dobile su novo spasenjsko značenje jer se uz taj blagdan dogodila Isusova posljednja večera. Pashalno je slavlje u Isusovo vrijeme bilo protkano veoma bogatim teološkim značenjem. Slaveći pashalnu večeru Izrael se spominjao stvaranja svijeta, obrezivanja Abrahamova, žrtvovanja Izakova, Josipova oslobođenja iz zatvora i oslobođenja Izraelaca od grijeha. Pesah je bio blagdan oslobođenja iz egipatskog ropstva, oslobođenja iz babilonskog sužanjsva i konačno oslobođenja iz ropstva grijeha. U pashalnoj noći pobožni su Izraelci očekivali novi, eshatološki izlazak iz ropstva svake moći, a osobito moći grijeha (usp. Jr 16,14-15), iščekivali su dolazak Mesije, ponovni pojavak Mojsija i Ilije kao preteče Mesije, uskrsnuće patrijarha i svršetak svijeta. Svaki član zajednice osjećao se o blagdanu Pesaha oslobođenim, spašenim. Pobožni je Izraelac Bogu zahvaljivao za ovo oslobođenje i spasenje.

Zahvala i slavlje Boga koji daje plodnost zemlji tijekom povijesti prerasta u izraz zahvale za spasenje po Isusu Kristu koji je ustanovio kršćansku pashalnu večeru – euharistijsku gozbu – po kojoj su svi ljudi s Bogom

izmireni u smrti Kristovoj (usp. Ef 2,24-25). U osobi Isusa Krista, koji je za ljude umro na drvu križa, počeo se ostvarivati novi svijet, svijet mira, ljubavi i pravde. Isusova posljednja večera postala je za kršćane Pasha novoga Saveza u kojoj se slavi i blagoslivlja Gospodina, Gospodina, Boga svega svijeta iz čije darežljivosti primamo kruh što ga prinosimo. Kruh nastao iz plodova pšenice što raste iz zemlje obrađene rukama čovječjim postaje kruhom života, tijelom Kristovim, po kojem i mi postajemo dionici smrti i uskrsnuća Isusova.

Pedesetnica – na kraju žetve pšenice i na početku života Crkve

Drugi žetveni blagdan bio je Blagdan žetve pšenice (Izl 23, 14-17), koji je dolazio sedam tjedana nakon Pesaha, pa mu je i naziv blagdan Sedmica (hebr. Ševuot). Odatle mu je i kasnije ime Pedesetnica, a pripadao je vremenu *dovršetka žetve* (Izl 23,26). Iako je u Kanaanu to bio blagdan kad su prinoseći svojim bogovima kruhove načinjene od novoga pšeničnoga brašna, tijekom povijesti spasenja na taj su se dan obilježavali drugi događaji i spominjala se Božja djela što ih je učinio svome narodu.

Izraelska zajednica slavila je na taj dan Božju objavu na Sinaju i zahvaljivala za dar Deset zapovijedi. U Ponovljenom zakonu čitamo odredbe slavljenja blagdana Sedmica: „Nabroj sedam tjedana; a tih sedam tjedana uzmi brojiti kad srp počne žeti klasje. Tada drži blagdan sedmica u čast Jahvi, Bogu svome... i proveseli se tada u nazočnosti Jahve Boga svoga – na mjestu što ga Jahve, Bog tvoj, odabere...” (Pnz 16,9-11sl.). Blagdan treba slaviti cijela obitelj: „Sin tvoj i kći tvoja, sluga tvoj i sluškinja tvoja, levit koji bude u tvome gradu, došljak, sirota i udovica što budu kod tebe” (Pnz 16,11). O tom blagdanu Izraelci su hodočastili u jeruzalemski hram. Na blagdan sedmica spominjali su se težine ropstva (Pnz 16,12), a osobito blagodatni prebivanja na vlastitoj zemlji. Izraelci na blagdan Pedesetnice Bogu zahvaljuju za oslobođenje od ropstva, ali i za dar obećane „prostrane i plodne” zemlje „kojom teče med i mlijeko” u koju ih je Gospodin uveo i u njoj im podario mir i zadovoljstvo, samostalnost i blagostanje (Izl 3,8).

U Novome zavjetu Pedesetnica je blagdan silaska Duha Svetoga na apostole i na one koji su s apostolima bili u dvorani posljednje večere. To je ujedno rođendan Kristove Crkve, koja se tog dana počela širiti diljem svijeta – po svojoj zemlji (Dj 2,1-14). Na svetkovinu Duhova molimo da Bog pošalje svoga Duha te *obnovi lice zemlje* (usp. Ps 104). Na taj su se blagdan pobožni Židovi vraćali svome svakodnevnom životu i poslu. Na taj dan i mi slavimo svoje poslanje naviještati Evanđelje po svojoj zemlji – „Žetva je velika, a radnika malo!” (Lk 10,1-2). Obrađivanje i čuvanje zemlje u zahvalnosti Bogu izraz je suradnje s Duhom Svetim i važan izraz življenja radosne vijesti (usp. LS 67).

Dužijanca duha i duše

„Što bi se dogodilo da se sutra probudite, a da imate samo ono za što ste Bogu zahvalili jučer?“ (Anonimni autor na društvenim mrežama)

Zahvalnost je čudan doživljaj vlastite stvarnosti. Čudan samo zato što smo za istu stvarnost neki put zahvalni, a neki put ne. O čemu ovisi naša zahvalnost?

Često djecu na satu katoličkog vjeronauka poučavamo kako da budu zahvalni dragom Bogu na daru života, vjere itd. Često ih podsjećamo da budu zahvalni roditeljima, braći i sestrama, učiteljima, nastavnicima, prijateljima. Stav zahvalnosti potiče razum da govori srcu: Imaš li ono što ti je potrebno? Imamo li sve što nam je potrebno? Sigurno da nemamo. Dvije stvarnosti koje su u suprotnosti. Dragi moji, možda se i ne poznajemo, ali sam zahvalna dragom Bogu na vašem postojanju. Zbog vas je ovaj planet ljepše mjesto za stanovanje, zbog vaših djela zrak ljepše miriše. Blagoslovio Gospodin svaki vaš napor da učinite lakšim i ljepšim svaku minutu bratu čovjeku u ovoj našoj dolini suza.

Psalmist u 23 psalmu govori: *Pa da mi je i dolinom smrti proći zla se ne bojim jer Ti si sa mnom. Tvoj štap i palica tvoja utjeha su meni* (Ps 23,4).

Zahvalnost je stav duha i duše, milost koju biramo. Imamo predivnu liturgijsku pučku pjesmu „Blagoslovljena ova zemlja moja“. Sama izvedba te pjesme budi u slušatelju duboki stav zahvalnosti. Zahvalnost počinje blagoslovom. Naši stari su dan započinjali zahvalom, za stol sjedali sa zahvalom, kruh ljubili sa zahvalom, lijegali u postelju sa zahvalom. Nisu imali ništa više od nas, a dobili su mnogo više od nas jer su uzimali sa zahvalom. A ti, čovječe, tako malen pod ovim zvijezdama sjeti se:

*Zahvali Bogu
za novo jutro,
za novi dan,
za novu priliku biti još bolji,
za ljubav koju možeš učiniti,
za darovanu dobrotu koju možeš podijeliti s drugima,
za osmijeh,
za molitvu,
za obitelj,
za domovinu,
za našu Majku koja nas okuplja iz dana u dan oko Isusa.*

Duhovna majka

Isus nam je dao svoju majku, Blaženu Djevicu Mariju, da bude i naša majka, naša duhovna majka. Isus je znao da će njegovim nasljednicima biti potreban majčinski zagrljaj, majčinska skrb, majčinsko ohrabrenje, majčinsko vodstvo. Majka, osim o fizičkim potrebama, u duhovnom smislu brine se i o duhovnim potrebama svoje djece. Duhovna nas majka rađa, ali ne samo na ovaj zemaljski, prolazni život, nego na život vječni. Ona nas kao svoju djecu hrani i napaja, ali prvobitno u duhovnom smislu. Ublažuje našu duhovnu glad i žeđ. Ona nam osigurava blagostanje, ali ne samo ovozemaljsko blagostanje nego vječno, ne samo ovozemaljsku sreću nego prije svega vječnu sreću. Biti majka nekome u pravom smislu, znači brinuti se o njegovoj duši – pomoći mu da upozna svoga Stvoritelja, da upozna da je od Boga ljubljen, pozvan i poslan. Pomoći mu otkriti kako mu je Bog pravi cilj i smisao života, pomoći mu otkriti i svoje dubine, dostojanstvo, ono najdublje i najljepše što je Bog usadio u njegovo biće.

Majka prvobitno mora biti duhovna majka. Majčinsko poslanje dolazi od Boga. Bog osposobljava žene da budu njegove suradnice, on usađuje u njihova srca želju za majčinstvom. Prvobitno da ljube ljudska bića njegovom, Božjom ljubavlju, da djeci govore i svjedoče o njemu, da upravljaju pogledima na njega. Marija nam je jedina majka u pravom smislu te riječi, prototip i uzor svih majki – koja se dala potpuno za suradnju sa Stvoriteljem. Marija nas vodi k Bogu, vodi nas k izvoru života, ona nam pribavlja ono najbitnije i najpotrebnije.

I Marija je majka koja svoje dijete nikad neće pobaciti ni odbaciti. Borit će se za tebe, za tvoj život, svom svojom snagom. Borit će se za tebe iako joj zbog toga možda prijete nerazumijevanjem, izopćenjem, progonom, kamenovanjem, smrću. Marija te nikada ne ostavlja, ni onda kada doznaje da si bolestan i slab, kada svi ostali budu već digli ruke od tebe, kada se bude govorilo o tebi da si beznadni slučaj, Marija neće odustati od tebe, borit će se za tvoj duhovni život svim svojim snagama do svojih krajnjih granica. Previše si joj važan – ti si njeno dijete.

Marija je ona koja te kao majka uči hodati, uči te prvim koracima u duhovnom životu. Ona te drži za ruku, ohrabruje te, njezin te pogled prati – njezina, majčina

prisutnost ti je oslonac. I ona te kao majka uči govoriti, govoriti Bogu, to jest moliti. Pomaže ti formirati i izreći tvoje misli, osjeća i želje – i staviti ih pred Boga, u Božje ruke. Ona te ohrabruje da govoriš svome Stvoritelju, da mu govoriš o sebi, da imaš povjerenja u njega – reci sve Bogu, uspostavi kontakt s njim, ne boj ga se, rođen si za taj susret. Marija kao majka pokazuje na Boga, usmjerava te prema njemu, priprema te za susret s njim. Ona te neprestano prati, u pozadini je uvijek prisutna, uvijek spremna doskočiti – ona ti se raduje, ona je ponosna na tebe, ona kao majka vjeruje u tebe.

Ona je prisutna i na tvojim križnim putovima, u tvojim borbama i padovima, ona kao majka dijeli i proživljava tvoje muke i patnje, i njoj mač probada dušu. I Mariji je strašno, ali njezin pogled ti govori da moraš ustati, moraš se dići, moraš nastaviti dalje. Ja znam kao tvoja majka da si sposoban izdržati, znam da ćeš moći završiti svoje poslanje, ja te poznajem. I ni u mukama kada je riječ o Bogu nema nikakvih kompromisa, ne smije biti, nema okretanja, nema sustajanja, odustajanja. Ako je Bog u pitanju onda se ide dalje, onda se sve prihvaća – tome je učila svoga sina Isusa, tome uči i nas – od početka njezina majčinstva sve do kraja: Bog je prvi.

Duhovna majka ne odustaje ni u najtežim trenucima ni od boli, ni od žrtve. Jer duhovna majka gleda na stvari iz drugačije perspektive, iz duhovne, iz vječne, iz Božje perspektive. Marija nas gleda Božjim očima. Bogu možemo samo zahvaliti što nam je svoju majku dao za našu duhovnu majku. Ali je i naše poslanje postati drugima, poput Marije, duhovne majke ili pak poput sv. Josipa duhovni očevi. Kršćansko poslanje je Marijino poslanje, kršćansko poslanje je roditeljstvo na duhovnoj razini. Poslani smo blagoslivljati druge, voditi brigu o drugima, radati za život vječni, pomagati drugima na putu do Boga.

Duhovna majka nas rađa, ali ne samo na ovaj zemaljski, prolazni život, nego na život vječni. Ona nas kao svoju djecu hrani i napaja, ali prvobitno u duhovnom smislu.

16. listopada

Sveti Longin

† oko 45. godine

Gian Lorenzo Bernini: Mramorni kip u bazilici sv. Petra u Rimu

Sveto koplje, 8. stoljeće, u riznici muzeja povijesti umjetnosti (Kunsthistorisches Museum) u Beču

Prema jednoj legendi Longin je ime vojnog zapovjednika pod Isusovim križem. On je vidjevši Isusovu smrt posvjedočio: „Uistinu Sin Božji bijaše ovaj“ (Mt 27, 54)! Ime Longinus, dolazi od grčke riječi λόγχη loghe, a znači sulica, koplje. Druga predaja tvrdi da je Longin vojnik koji je probo Isusov bok. Longin je priznao pred svima da je Raspeti Sin Božji. Neki misle da je Longin zapovjednik straže na Isusovom grobu. Longin je na koncu postao kršćanin koji je za vrijeme cara Klaudija podnio mučeničku smrt. Pod imenom Longin ga spominje i Rimski martirologij. Prema jednoj kasnijoj predaji Longin je oslijepio, te je progledao kada je kapljica Isusove krvi pala na njegovo oko. Već u 15. stoljeću je prikazan na slici raspeća, kako u desnici drži koplje, a ljevicom pokazuje na oko. No, kako je nemoguće, da bi slijepac mogao biti vojnik, da li nehotice ili namjerno od srama, u trenutku kad je probo Isusov bok sam je oslijepio, ali je u istom trenutku čudesno ozdravio.

Najstarija dragocjenost rimsko-njemačkih kraljeva i careva je djelić čavla s Isusovog križa. Prema jednoj legendi čuvao ga je satnik Mauricije, a prema drugoj Longin.

Čašćenje svetoga Longina se posebno učvrstilo u Kapadociji. Sveti Grgur Nazijanski je u njemu vidio satnika ispod Isusovog križa, a spominje ga i kao prvog biskupa u Kapadociji. Jedna grčka predaja drži da je on bio satnik koji je čuvao stražu kraj Isusovoga groba (Mt 27,65 f). Ta predaja drži da je bio podrijetlom iz Kapadocije te da je u Kapadociji naviještao evanđelje, pa se zahvaljujući njegovu naviještanju na kršćanstvo obratilo puno pogana.

Zato mu je za vrijeme Pilata tamo odrubljena glava.

I zapadna predaja drži da je Longin satnik ispod križa. Predaja iz srednjeg vijeka ga spominje kao slijepca prema tužaljki patnika u 69. psalmu, gdje stoji: „U jelo mi žuči umiješaše, u mojoj me žeđi octom napojiše (22) i „nek im potamne oči da ne vide!“ (24). Ta predaja drži da je satnik progledao zahvaljujući Isusovoj krvi. Uz zazivanje njegova imena su se blagoslivljale oči i oružje. Longin se pojavljuje u pasionskim igrama. Sveto koplje se prvi put spominje u 6. stoljeću u Jeruzalemu, a spominje se i u pripovijesti o svetome gralu.

Longin igra važnu ulogu oko relikvije Svete Krvi Kristove u samostanu u gradu Weingarten. Velebna barokna bazilika – najveća barokna crkva s one strane Alpa je upola manja od bazilike svetoga Petra u Rimu. Gradić ima nešto malo više od 20.000 stanovnika i nalazi se u njemačkoj pokrajini Baden-Württemberg u okrugu Ravensburg, sjeverno od Bodenskog jezera. Tamo se sačuvala tradicija, da je slijepi Longin progledao kad je probo Isusov bok, a kapljica svete Krvi dospjela u njegovo oko. Longin je sačuvao kapljicu svete Krvi, a poslije krštenja ju je donio u Mantovu u Italiju. Prije nego što je tamo pretrpio mučeništvo, Longin je svetu relikviju sakrio. Svetu relikviju je kasnije pronašao slijepac Adilbero, koji je zahvaljujući relikviji progledao. O čudesnom događaju obavijestio je cara, papu i kneza od Mantove. Među njima je nastala prepirka sve dok se relikvija nije podijelila između pape Lava IX., cara Henrika III. i kneza od Mantove. Relikvija je doista 553. godine iz Carigrada kao dar dospjela u Mantovu. Tamo je 580. godine, kada su Langobardi opkolili grad bila skrivena. Godine 804. je opet pronađena i podijeljena između pape Lava III. i cara Karla Velikog. Samo je trećina relikvije ostala u Mantovi. Kada su Mađari 923. godine opkolili Mantovu, moći su ponovo razdijeljene i sakrivene na dva različita mjesta. Godine 1048. pronađen je veći dio relikvije svete Krvi i Longinovo tijelo. Papa Lav IX. je svete moći namjeravao ponijeti u Rim, ali su se građani Mantove usprotivili, pa su moći ponovno razdijeljene tako da je 1055. car Henrik III. dobio jedan dio od tamo sačuvanog dijela. Kad je car 1056. godine umro, relikvija je dospjela u ruke grofu Balduinu V. od Flandrije, koji ju je darovao svojoj rodici Juditi. Judita se pak po drugom braku udala za bavarskog kneza Welfa IV. od Altdorfa. Kada je Welf IV. 1094. godine krenuo u križarski rat, predao je relikviju opatu opatije u Altdorfu. Altdorf se danas nalazi u gradu Weingarten.

Relikvija je predana u petak poslije svetkovine Uzašašća (Spasova). Zato se svake godine upravo toga dana u Altdorfu slavi Petak presvete Krvi. Tom se prilikom priređuje najveći u Europi jahački ophod u čast presvetoj Krvi. U procesiji sudjeluje od dvije do tri tisuće jahača u fraku i cilindru. Prolaze u 100 skupina, dok ih prati 80 orkestara limene glazbe s 4000 svirača. U procesiji sudjeluje i preko 30.000 vjernika i promatrača. Pomoć i zagovor svetoga Longina su vjernici molili kod očnih bolesti. Obračali su mu se i srčani bolesnici. Smatralo se da je i njegovo koplje (sulica) zaštita od svake boli.

Govori vam Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Ispovijed (6)

Veliki učenjak Leibnitz, protestant, uči, da ispovijed mnogo ljudi sačuva od zla, a grešnike koji su pali, razveseli. Nadalje, uči isti učenjak da ispovjednici liječe sve nevolje bolesne duše, ili ih barem olakšava. (Theologia pastoralis, 002958)

Otac Gerard na osobiti je način gajio ljubav i brigu prema bolesnicima, koji su, kako je govorio: *Blago Crkve i osobiti putnici k Isusu* (Biser mišljenja, 004530). U svojim propovijedima i duhovnim nagovorima, često je govorio da ukućani dobro paze na svoje bolesnike da ni jedan ne pođe s ovoga svijeta, a da nije primio svete sakramente. Bio je spreman poći bolesniku u svako doba dana ili noći, po ljetnoj vrućini i zimskom snijegu i podijeliti sakramente. Pastoralna briga za bolesnike našega sluga Božjega i danas ima svoju vrijednost i poruku svim svećenicima i onima koji skrbe za bolesnike. Za o. Gerarda, *ljubav prema bolesnicima je znak spasa jer Isus prima svako dobro djelo učinjeno za bolesnike kao da je njemu učinjeno. Djelo ljubavi prema bolesnicima je znak po kojem će nas na skončanju svijeta Isus u nebo pozvati* (Isto, 004530). Briga za bolesnike kod o. Gerarda izvire iz činjenice da su svi vjernici uključujući i bolesnike udovi Kristova otajstvenog tijela: *Zato neka svećenik ne bude prema grešnicima, a još manje prema bolesnicima hud. Svi smo udovi Isusovi, a On je glava* (Theologia pastoralis, 003154). U spisima o. Gerarda otkrivamo svojevrsnu tipologiju bolesnika koju on razvrstava u četiri kategorije.

Tipologija bolesnika

U prvu kategoriju ubraja vrlo osjetljive bolesnike: *Osjetljiva je rana bolesna osoba* (Isto, 003383). Osjetljivom ranom na duši je duhovno nedovoljno izgrađen bolesnik, koji je nestrpljiv, osjeća se zapostavljenim od svojih ukućana ili misli da ga liječnik ne liječi dobro. Sluga Božji takvim bolesnicima predlaže lijek. *Kada je lijek gorak, pomislimo na gorki okus žuči na Isusovim ustima. Kada lijek*

nema uspjeha uzmimo svaki puta tabletu strpljivosti (Bilješke hrvatski, 006849). Poticao je bolesnike neka misle na uskrsnuće koje je: *Injekcija tijelu za uskrsnuće i put u vječno zdravlje* (Isto). Teško izlječivim bolesnicima unosio je nadu, da ako im je zemaljski život u opasnosti, *to znači da se ruši tamnica duše, a time i bolest vjesnik oslobođenja iz tamnice. Bolešću se približavamo anđeoskom životu. Bolest je samo za one zlo koji vole svoje tijelo* (Isto).

Druga kategorija su sklerozni bolesnici. Takvim bolesnicima i onima koji ih dvore o. Gerard se obraća: *Pravo je mučeništvo za ispovjednika kada mora providjeti bolesnicu, a jednako je tako mučeništvo i za kćerku čija je mati pogođena slaboumnosću i bolešću* (Ljetopis somborskog samostana, ožujak 1925.). Kod takvih bolesnika o. Gerard se nježno obraća onima koji ih dvore: *Ljubav prema bolesnicima: znak spasenja* (Biser mišljenja, 004530). *Bolest je grozna i za bolničara. Potrebne su mu vježbe. Nestrpljiv bolesnik stalno bode bolničara. Vježbom mrtvenja neka se bolesnik, osim što kršćanski prima bolest, vježba u ljubavi prema bližnjemu* (Bilješke hrvatski, 006849). Nije lako dvoriti bolesnike koji su nestrpljivi, koji nikada nisu zadovoljni dvorbom ukućana, nisu zadovoljni ni liječnikom ni njihovom terapijom. Moramo se truditi razumjeti ovakvu vrstu bolesnika. Stavimo se i mi sami u njihovu kožu i razmišljajmo, a što ako se i meni takva bolest dogodi? Hoće li mene moji ukućani razumjeti i prihvatiti dvoriti? Bolest je strašna. Ali ju treba prihvatiti iz ruke Božje, kao pročišćenje naše duše, učvršćenje naše vjere i nade u život koji slijedi nakon ovog zemaljskog života. Otac Gerard preporučuje: *Vježbom mrtvenja neka se bolesnik, osim što kršćanski prima bolest, vježba u ljubavi prema bližnjemu*, to jest prema onima koji ga dvore. Sam o. Gerard koji je cijeloga svoga života bio teško bolestan govori iz svoga iskustva, kako se trebamo mrtviti, kršćanski prihvatiti bolest i biti zahvalni onima koji su uz nas i koji nas dvore.

(nastavlja se)

Naše blago

Dragi čitatelji! Naša Dužijanca je prelijep narodni običaj, ali također i zahvala živom Bogu za kruh svagdašnji. Jedne od najaktivnijih sudionika, roditelje male gradske bandašice i bandaša, pitali smo što za njih znači Dužijanca, što za njihovu obitelj znači slaviti Dužijancu, jesu li oni kao djeca ili mladi sudjelovali na dužijancama, imaju li koju uspomenu, doživljaj s njih i vole li se svi obući u nošnju i danas? Interesiralo nas je kako su oni, a napose djeca i njihova braća i sestra doživjeli poziv

da budu mali bandaš/ica, jesu li bili ljubomorni ili ih rado podržali? Također, upitali smo ih koje su životne vrijednosti koje (i) slavljenjem Dužijance žele prenijeti na svoju djecu i djecu svoje djece, ali i je li moguće, teško, lijepo, naporno danas odgajati djecu kao Hrvate katolike u pravom kršćanskom duhu?

Ove stranice pred vama rese misli, srca i slike naših mladih obitelji – upoznajte Ivkoviće Ivandekiće i Matkoviće iz Subotice! (lvh)

Obiteljski razgovori – intervju s roditeljima male bandašice

Naša obitelj je naše najveće bogatstvo – čast je biti roditelj vjernik

Zamolili smo **Mirjanu i Josipa Ivkovića Ivandekića**, roditelje male bandašice **Petre Ivković Ivandekić**, kao i sina **Filipa** i kćeri **Antonije**, za njihove dojmove s ovogodišnje Dužijance.

Josip: Ovogodišnja Dužijanca nam je ostavila jako lijep dojam samim tim što smo imali čast biti sudionici u njoj kao roditelji male bandašice. Bog je uslišio Petrine molitve da bude bandašica. Pripreme su počele oko potrage za što ljepšim *ruvom*. Mirjana je našla krasan *šling* (koji joj je darovala njena majka **Giza**) urađen kao ukrasni prekrivač. Taj „prekrivač“ postao je prekrasna šlingana suknja za našu malu bandašicu. Naravno, bilo je tu još mnogo ljudi koji su bili uključeni u udešavanje nošnje. Počevši od Dječje dužijance pa do gradske Dužijance bilo je raznoraznih događanja u kojima smo sudjelovali ili ih popratili, od kojih bih izdvojio Takmičenje u pucanje bičevima u kojem je naš Filip osvojio prvo mjesto u najmlađoj kategoriji. Svoju potporu je dala i najmlađa Antonija, koja je sudionica dužijanci od samog rođenja (prvi put išla u povorci sa samo četiri mjeseca, na drvenim kolicima napunjenim slamom i prikrivenim *bilim šlingom*, od kojeg je napravljena ovogodišnja Petrina suknja). Sudjelovanje u Dužijanci djeca su naučila od nas roditelja, jer smo i mi kao mali išli u povorkama, pohađali folklor, ja sam bio čuvar Božjega groba, Mirjana „kraljica“, i što smo mogli nastavili smo i dalje nakon zasnivanja naše male, a zatim velike obitelji. Čast je biti roditelj, ali još je veća čast biti roditelj vjernik koji prati Božje putove svjetla, putove ljubavi i sloge, a to sve također prenosi na djecu. Jer, živjeti život tradicije bez vjere nije put koji će nam pružiti nešto značajno. Vjera nam je bitna u društvu u kojem živimo jer je toliko toga lošeg što nam se nameće

i vodi u krivome smjeru. Neka nam dar Božji bude *kruv* naš svagdašnji koji blagujemo, pa tako i Dužijanca neka bude dio naše zahvale Bogu. Neka i naša djeca nastave

živjeti u vjeri i čuvaju tradiciju naših starih i neka je prenesu na naraštaje koji nam dolaze.

Mirjana: Dužijanca nije samo se lijepo se obući, namjestiti kosu, biti na karucama. Prije toga se treba

naraditi, što ja kao dijete iz Gornjeg Tavankuta dobro znam. Znam kako smo sadili i čekali da žito rodi (moj *dida Vranje* i tata *Petar* su godinama radili konjima, tek kasnije kupili traktor), znam kako su radili *risari* i *risaruše*. Znam kako slavimo kada rodi žito jer će biti *kruva* na našim *astalima*. Josip isto sve to zna jer su ga njegovi vodili na salaš na Đurđinu i Žedniku. Mnogi ne znaju koliko se treba naraditi da Dužijanca bude lijepa i dostojna sviju nas. Bandaši i bandašice se i narade, što se na njihovim rukama vidjelo i ove godine na čišćenju žita. Na kraju su svi imali osmijeh na licima. Naša Petra je na čišćenju žita i rođendan proslavila, dijeleći radost u radu. Josip je zaslužan što smo nastavili njegovati naše običaje jer jedan ne može

sam. Mnogi pitaju kako uspiješ sve to? Ako oboje to vole onda je lako. Mama dvije cure treba puno toga ispeglati i uštirkati. Trud se isplati, ali ne novcima, nego osmijehom i pljeskom kada prošećeš sa svojim najmilijima. Petra nije znala kolika je čast i ponos biti bandašica, ali kada nam je **vlč. Bela Stantić** rekao da se trud i žrtva isplate, srce nam je bilo puno, jer to netko vidi! Moram spomenuti i sreću male Antonije koja je odmah kazala da će i ove godine u povorci ići sa svojim vrtićem Marija Petković. Filip je ove godine dobio počasno mjesto u povorci u pucanju bičem. Dužijanca je naš običaj koji treba njegovati. Ako mi to našoj djeci ne prenesemo, oni neće moći svojoj i izgubit će se naši lijepi običaji.

Obiteljski razgovori – intervju s roditeljima maloga bandaša

Slavljenje Dužijance – ruku pod ruku

Zamolili smo **Georginu** i **Nikolu Matkovića**, roditelje maloga bandaša **Matije Matkovića**, kao i još dva sina, **Ilije** i **Lazara**, za nekoliko njihovih razmišljanja i dojмова s ovogodišnje Dužijance...

Georgina i Nikola: Dužijanca nam je još davno, kada smo bili djeca, prikazana kao običaj, oblačili smo se u nošnje još i prije nego smo shvatili što ona zapravo predstavlja. Kako smo odrastali tako smo i sami shvatili da je to zahvala Bogu za „Kruh svagdanji“ pa smo je još radosnije slavili znajući njen značaj. Oblačenje u nošnje i sudjelovanje u Dužijanci je za nas oboje bila „normalna stvar“ i podrazumijevala se. Išli smo posebno, svatko sa svojim društvom, dok nismo počeli ići i zajedno, ruku pod ruku. Sad tomu učimo i našu djecu.

Dužijanca je svaka sama po sebi posebna. Za mene (Nikola) Dužijanca je bila posebna i kada sam bio mali bandaš (1987.), veliki gradski bandaš (2001.), a ovogodišnja posebno jer mi je jako drago gledati vlastito dijete koje to doživljava i uživa kao i mi. Radost i ponos u sudjelovanju na programima u povodu Dužijance vidim i na licima sve naše djece, koji su sva trojica bili sudionici Takmičenja u pucanju bičevima.

Poziv da Matija bude mali bandaš je bio za sve nas jako ugodno iznenađenje i velika čast jer je to nešto što se događa samo jednom u životu. Matija je bio oduševljen i to shvatio vrlo ozbiljno, te se stvarno trudio sudjelovati koliko god je mogao i ništa mu nije bilo teško. Svakako smo zahvalni **vlč. Stjepanu Beretiću** što je od svih, baš našeg Matiju izabrao da bude mali bandaš ovogodišnje Dužijance.

Slavljenjem Dužijance željeli bismo pokazati našoj djeci da *kruva* nije samo ona *vekna* što se kupi u dućanu nego je to mnogo više. I sav posao koji prethodi *vekni* kao hrani nije lako obaviti bez Božje pomoći. Nadamo se da će to i oni sami shvatiti, a kasnije i svojoj djeci prenijeti.

Za odgoj djece u kršćanskom duhu je svakako potrebna snaga i upornost, pogotovo u vrijeme interneta i svih ostalih audiovizualnih „ometanja“. Trudimo se, koliko

možemo, nekada je to lako, a nekada moramo strpljivo čekati da dođu rezultati. Vjerujemo da će tako biti i dalje, kako rastu da će biti i lakih i teških trenutaka, ali svakako se uzdamo u Božju pomoć da ustrajemo na tom putu.

Tijekom ovogodišnje Dužijance bilo je mnogo trenutaka koji su ostavili dojam na nas. Dječja Dužijanca koja je dopustila njima malima da se osjećaju veliki – pravi nositelji Dužijance. Čišćenje žita za kićenje *karuca*, za koje smo rado izdvojili vrijeme, tamburaška i folklorna večer, i naposljetku vožnja fijakerom u povorci...

Ta divna Dužijanca

Iza nas je proslava 109. Dužijance, još jedna žetva još jedna zahvala. Ovogodišnji nositelji **Pavle i Snežana** ponosno su donijeli kruh i krunu na oltar, a kasnije u ime svih nas predali kruh od novog žita gradonačelniku. Na ovoj Dužijanci veliki broj mladih se obukao u narodnu nošnju i tako dokazali još jednom da znaju za običaje i da su spremni njegovati ih i prenositi na ostale mlade. Nakon Dužijance, polako završavamo svoje godišnje odmore, vraćamo se u škole, pripremamo za studij. Dužijanca nas vraća u svakodnevicu i podsjeća da ne trebamo prestati zahvaljivati Bogu za sve darove. Svaki naš dan neka bude nova zahvala, novi poticaj za buduće dužijance, za sve ono što nas čeka. Sve što dobivamo dar je od Boga, sva hrana, voda. Sve je to pripremljeno za nas. A naša uloga vrijedno raditi cijele godine, da bi stekli milost, da bi došli do sljedeće Dužijance.

Larisa

Kako postići mudrost?

Kako postići mudrost? Kroz naš život prepliću se dvije vrste mudrosti – ljudska i božanska. Ljudska mudrost je svjetovna mudrost. Kada „mislimo“ kako mi sve znamo i težimo ugodnosti života, tada želimo onu svjetovnu mudrost. No, da bismo doista mudro živjeli i kretali se prema Božjemu Kraljevstvu, treba tražiti, moliti za Božju mudrost.

Božja mudrost, mudro srce, razborita ljubav. Jer, znanje nije mudrost. Pravi mudrac ne teži tomu da mnogo zna. On traži cjelovitost života. Smisao svega što čini i što mu se događa.

Profesor može imati veliko znanje, ali ne znati zašto živi. Čemu teži, koji je smisao njegova života. Ali jedna neuka baka, bez škole, može biti mudrija. Kroz vjeru, molitvu, životno iskustvo. I tako živjeti sretnije i zadovoljnije.

Sveti Pavao kaže da samo znanje napuhuje. I biljka od težine svoje ljepote spušta ponizno svoj cvijet. Pravi mudrac koji je svjestan da mudrost dobiva od Boga, uvijek je ponizan i dobar čovjek. Jer, izvor prave mudrosti je Bog. *U Njemu je skriveno sve blago mudrosti i znanja* (Kol 2,3).

Kao što je Isus sebe žrtvovao za nas, tako je čovjek, prema Božjoj mudrosti, najmudriji

kada živi za druge. Kada se žrtvuje za druge. I zrno koje istrune u zemlji donosi plod. Iz gusjenice se rađa prelijepi leptir.

Možeš biti pametan i puno znati, a još uvijek biti lud – jer znanje i pamet ne čine mudraca. Biti mudar ne znači puno znati i biti inteligentan. Mudrost znači znati kako živjeti. Mudrost se može skrivati i u pastiru na livadi, u neukoj baki, u čistačici. A lud može biti profesor, doktor. Nije mudrost znati napamet teologiju, filozofiju, govoriti više stranih jezika, nego *otkriti umijeće življenja*.

Jelena Pinter

109. zahvala Bogu iz kuta bandaša i bandašice

Kao što tradicija nalaže, ovogodišnji bandaš **Pavle Horvacki** i bandašica **Snežana Skenderović**, posvetili su svoje vrijeme za stranice mladih i podijelili s nama svoje dojmove.

Zv.: Ukratko nam se predstavite (župa, fakultet, hobi)...

Snežana: Dolazim iz katedralne župe sv. Terezije Avilske u Subotici. Studiram stomatologiju u Novom Sadu. Što se hobija tiče, folklor sam igrala dok nisam otišla na fakultet.

Pavle: Dolazim iz subotičke župe Isusova Uskrsnuća. Pohađao sam OŠ „Matko Vuković“, zatim srednju Politehničku školu, a sada upisujem četvrtu godinu na Građevinskom fakultetu u Subotici. Slobodno vrijeme volim provoditi s društvom, igrati nogomet u vidu rekreacije, a uživam i u glazbi.

Zv.: Ove godine imate čast biti nositelji centralne proslave Dužijance. Što za vas to znači?

Snežana: Biti bandašica za mene je čast. Dobili smo priliku u ime svih zahvaliti Bogu za ovogodišnju žetvu, ali sve to kroz naše, bunjevačke običaje.

Pavle: Naravno, biti nositelj centralne proslave Dužijance znači dobiti veliku čast da se preda kruna od slame i *kruv* kao znak zahvale Bogu za ovogodišnji rod plodnih njiva. Također je bila velika čast i zadovoljstvo ići i na dužijance okolnih mjesta, gdje je svaka proslava

bila svečana i dostojanstvena s tamošnjim bandašom i bandašicom.

Zv.: Kada ste prihvatili biti bandaš i bandašica, što se očekivalo od vas? Koje su bile vaše obveze? Od koga ste tražili savjete? Kako ste nalazili nošnje za seoske dužijance?

Snežana: Sve što je trebalo uraditi nismo shvaćali kao obvezu. Trebali smo otići na sve seoske dužijance, kao i pripremiti se za centralnu dužijancu. Imali smo pomoć s raznih strana. Nošnju sam posudila iz „Bunjevačkog kola“ i od Andrije Bašića Palkovića.

Pavle: Kada smo prihvatili biti bandaš i bandašica to je značilo da imamo odgovornost i obveze. Od nas se očekivalo da idemo na popratne manifestacije Dužijance na koje smo rado išli, te da pomognemo u realizaciji određenih „poslova“ kao što su čišćenje i pletenje žita. Za čišćenje i pletenje zahvaljujem i mlađima i starijima koji su se odazvali. Bandašica Snežana uređivala je katedralu za svečanu misu, a ja sam kitio i uređivao karuca za povorku. Savjete i upute smo dobivali od Upravnog odbora i ranijih bandaša i bandašica. Za svoju nošnju zahvaljujem gospođama Ružici Kozmi i Nadi Sudarević koje su je rado šile i dale nove prsluke, kao i KUD „Bratstvo“. Naravno, treba zahvaliti i Organizacijskome odboru koji je na kraju podnio najveći teret da sve bude lijepo i svečano.

Zv.: Bliži se kraj dužijanci, Bunaričko proštenje je zadnji put kada ćete se obući kao bandaš i bandašica. Kakvi su vaši dojmovi i iskustva na kraju? Što je bilo teško, a što nije?

Snežana: Dojmovi se još uvijek nisu slegli, ali mislim da je sve proteklo u najboljem redu.

Pavle: Dojmovi su doista lijepi. Iako je bilo nekih sitnica koje su malo otežale, ti lijepi trenutci su trenutci koji će cijeli život ostati u sjećanju kao uspomena.

Razgovarala: Larisa Skenderović

Blaženičin dan

Draga djeco, sigurna sam da jako volite našu blaženu Mariju. Ove godine je poseban jubilej jer je prije točno 100 godina odlučila osnovati Družbu sestara

Kćeri Milosrđa. Taj njen put da iz bogate obitelji napusti roditeljski dom i osnuje družbu, vrijedan je svakoga spominjanja. Želja da nahrani gladne na Korčuli dovela ju je i u Suboticu, gdje je sagradila samostan u kojemu

i danas žive i djeluju časne sestre, vršeći djela milosrđa, njegujući djecu i starice. Je li joj bilo lako doći s daleke Korčule pa tražiti žito po salašima? Na dan njene smrti, i ove godine 9. 7., u 17.30 sati djeca iz vrtića „Marija Petković Sunčica“ prikazali su nazočnima u crkvi kakve je sve zgrade Marija prošla s magarcem koji je s njom hodio, kao i s Marijom, Isusovom mamom, još kada se Isus rodio. Posebne su te životinje, ponekad tvrdoglave, uporne, ali i radne, i svakako od velike pomoći. Djeco, pročitajte kratku dramatizaciju u kojoj ćete vidjeti kako su Marija Petković i magarac putovali od Blata do Subotice.

Magarac u misijama u Đurđinu

Uloge: Magarac, Marija Petković

Radnja se događa u prirodi na putu od Blata do Đurđina. Marija je išla tražiti žita za gladnu djecu na Korčuli. S lijeve strane je more, plaža, sunce, ljeto.

Marija: Ranko moj, mi ćemo danas ipak na drugu stranu. Meni je odmor i uživanje kad sam s Bogom i kada drugima pričam o njemu, kada pomažem onima koji su u potrebi.

Magarac: (njače) Iaaaa, i trza nogom.

Marija: E, baš je užeglo, evo imam ja jedan kišobran (otvara kišobran), pa malo tebi, malo meni, pa će nam biti lakše. Ima još do Đurđina...

Magarac se ritne, padne i neće dalje. Marija se oko njega vrti, gura ga, ali on neće ustati.

Marija: Ah, moj Ranko, znači ti bi na plažu? E pa morat ću te malo podgrijati! Prič'o je meni moj pokojni dida kako se to radi. (Traži okolo grančicu, pa ga bocne u nos.)

Magarac: Trgne se i zanjače „iaaaaa“!

Marija: E, Ranko moj, mogao si bolje proć'. Al' kad ti ne razumiš mene, a ni ja tebe pa mora ovako! Oprosti. Djeca me čekaju, željna su kruha. Moramo požuriti i donijeti im žita iz dalekog Đurđina, da ih nahranimo. Iskoristit ću vrijeme za jednu krunicu. (Vadi krunicu iz torbe i počinje moliti. Oče naš... i zadrijema.)

Magarac: (okreće se prema publici) Oooo, vrijeme je za još jednu akciju! Iaaaa (zbaci Mariju s leđa i ona padne).

Marija: O Bogorodice, Presveto Trojstvo, Isuse moj, Bože presveti, svi sveci, pa što mu je to danas? Imam samo komad kruha da mu dam (vadi kruh iz torbe i daje mu).

Magarac: Iaaa, joj kako bih sad malo kupusa (odbija kruh).

Marija: Dođi Duše presveti, daj ovom dosadnom magarcu štogod za isti... (traži neko lišće). Na, pojedi moj Ranko.

Magarac: Neću se smiriti dok ne dobijem štogod redovno! Iaaa!

Marija: A, evo kupusa! Na, naj se, moj Ranko.

Magarac: Ah, isplatilo se.

Marija: Evo nas, stigli smo u Đurđin, Bogu hvala. Vidi, Ranko moj, koliko žita tu ima, nahranit ćemo svu djecu u Blatu!

Djeca, mladi i obitelji na Dužijanci

Ponosni na stari običaj bunjevačkih Hrvata – Dužijancu, djeca, mladi i obitelji i ove su godine ponosno prošetali ulicama našega grada odjeveni u bunjevačku svečanu i radnu narodnu nošnju te na taj način posvjedočili kako je lijepo njegovati običaje koji čuvaju vjerski, kulturni i nacionalni identitet.

Božji megafon

ili

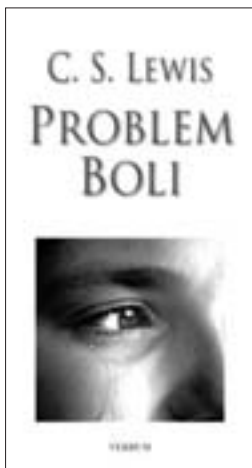
o knjizi „Problem boli“ C. S. Lewisa

C. S. Lewis živio je u prvoj polovici XX. stoljeća. Bio je oksfordski sveučilišni profesor i pisac koji je svojim literarnim djelima uspješno navijestao kršćanstvo. Među njegova najpoznatija djela religiozne tematike spadaju fenomenalne „Kronike iz Narnije“ koje su djelomično ekranizirane i preporučujem ih svoj velikoj i maloj djeci ovoga svijeta, te romani „Velika rastava“, „Pisma starijeg đavla mlađem“ i drugi naslovi. Koju god od njegovih knjiga uzmete pročitati, nećete pogriješiti.

U knjizi „Problem boli“ Lewis progovara o teškoj temi koja svakoga dotiče jer ne postoji osoba koja se nije susrela s boli i patnjom izravno ili posredno kroz život svojih bližnjih. Ovo pitanje postaje škakljivo do ludosti kada se kao kršćani nađete u bolnoj životnoj situaciji i pri tome s okolinom počnete propitivati vlastitu nadu. Čitajući knjigu stječete dojam kako vas autor postupno i uvjerljivo vodi kroz gusto polje pitanja osvjetljavajući vam ključne točke u promišljanju univerzalnog fenomena boli. Lewisovi navodi nisu niti teološki niti na bilo koji drugi način znanstveno pretenciozni, iako kao intelektualac progovara izrazito argumentirano.

U Uvodu autor polazi od vrlo aktualne i pesimistične slike svemira, kako nam ga otkriva iskustvo, prepunog praznine i hladnoće, zločina i ratova, bolesti i boli, zla po kojemu je ljudska civilizacija osuđena na propast. S druge strane, religije pripisuju nastanak svemira djelovanju mudrog i dobrog Stvoritelja. Te dvije slike se međusobno kose, stoga autor izdvaja četiri osnovna elementa religija, konkretno, kršćanstva: prvi je osjećaj strahopoštovanja prema nadnaravnom svijetu koji, također, čovjek nosi u svom iskustvu, ali ga ne može tako lako i uvjerljivo interpretirati na način kako objašnjava svijet; drugi je čudoređe po kojemu moral čovjek prepoznaje kao istinsko otkrivenje, a ne kao nametnutu tlapnju općeg autoriteta; prepoznavanje pravednog Gospodina je treći element; četvrti je povijesni događaj Božjeg pohoda zemlji s ciljem spasenja ljudi. Kršćanstvo tako prije stvara nego što rješava problem boli, a čovjek ima sigurno jamstvo da je konačna stvarnost pravedna i da nas Bog ljubi.

U drugome i trećemu poglavlju Lewis pronicljivo razmatra o pojmovima Božje svemoći i Božje dobrote razlažući i radikalno raskrinkavajući brojne pogreške ljudske logike, dvoznačnosti i kriva tumačenja teze da *kada bi Bog bio dobar i svemoćan, on bi učinio ljude potpuno sretnima*. Autor nam pomaže otkriti kako povezati Božju dobrotu i trpljenje kao nešto što ne proturječi jedno drugome. S osobitim senzibilitetom progovara o Ljubavi kroz tri analogije: ljubav umjetnika prema svome djelu, čovjeka

Bog nam šapće u našim užiticima, govori nam u našoj savjesti, ali više u našoj boli. Ona je njegov megafon kojim budi gluhi svijet... Bol razotkriva stvari; ona podiže barjak istine u tvrđavi buntovnikove duše u kojoj se zabarikadirao.

prema životinji i muškarca prema ženi, o ljubaznosti kao omiljenoj, a pogubnoj kreposti sadašnjice, o samosvijesti, slobodi i sebičnosti.

Navodeći primjere pokazuje da ljubav može prouzročiti bol ljubljenoj osobi, ali samo uz pretpostavku da se osoba koja je ljubljena mora promijeniti da bi u potpunosti zavrijedila ljubav te snažno odjekuje autorova misao: *tražiti da Božja ljubav bude zadovoljna s nama onakvima kakvi jesmo znači tražiti od Boga da prestane biti Bog*.

Četvrto poglavlje naslovljeno je i posvećeno pitanju čovjekove zloće, odnosno, ponovnom oživljavanju stvarnosti grijeha i krivnje. Lewis suvereno razbija nekoliko općih iluzija: vanjski izgled stvari je varav, kolektivna krivnja ne može biti izlika za osobnu krivnju, vrijeme samo po sebi ne briše grijeh, iskvarenost se ne da ispričati sveopćom iskvarenošću ljudi, Bog nije puka moralna ispravnosti... Na ove misli se u petom poglavlju nadovezuje poglavlje *Čovjekov pad* uz fantastično interpretiranu Lewisovu viziju čovjekovog bića prije toga.

Ljudska bol naslov je i tema sedmog i u nastavku osmog poglavlja knjige. Definirajući bol kao fizičko i psihičko iskustvo prema kojemu se uvijek osjeća odbojnost pisac progovara o odricanju od samovoljnosti u ime poslušnosti svojem Stvoritelju. Tri su uvida posljedica boli: uvid da nije sve u redu tj. zlo se prepoznaje kao bol koju nije moguće ignorirati, uvid da ništa nije naše vlasništvo i da je samodostatnost privid, te uvid da je puno teže, ali sigurnije vršiti Božju volju kada se ona ne poklapa s našim željama nego im se protiviti, odnosno, zadaje nam bol. Evo „testa“ spremnosti da se stvorenje vrati Bog, a u *Dodatku* knjizi dr. R. Harvard na temelju kliničkog iskustva piše: *Bol pruža priliku za istinsko herojstvo; tu priliku koristi iznenađujuće veliki broj ljudi*.

Između poglavlja *Pakao* i poglavlja *Nebo* smjestilo se poglavlje *Životinjska bol* iznimno zanimljivo s obzirom na sve izraženiju pažnju koju ljudi danas posvećuju životinjama pitajući se imaju li one dušu i ima li za njih mjesta u nebu, na što Lewis nudi odgovor.

Knjiga „Problem boli“ s nepunih dvjesto stranica zahtijeva punu pozornost i čitalačku strpljivost, a zauzvrat nudi obilje mudrosti, neizbrisivih plastičnih objašnjenja i istinsko razumijevanje ljudske naravi koja gladaže za mirom i nadom.

Kako etnički identitet utječe na osobni?

Roditi se u određenoj obitelji, gradu ili državi, nije ono što jedna osoba bira. Rađamo se kao potomci naših roditelja i praroditelja, a time ulazimo u jedinstvenu povijest etničkog, religioznog, nacionalnog, socijalnog pa i rasnog identiteta.

Tko sam ja?

Pojam identiteta je latinskoga porijekla (*identitas*) što bi značilo jedinstvenost ili istovjetnost. To je jedinstven sklop odlika jedne osobe koji se razlikuje od svi ostalih. Razlikujemo se upravo prema identitetu, ali i imamo jasan ili manje jasan doživljaj sebe s našim specifičnim karakteristikama kao takvim. Ovo omogućuje osjećaj kontinuiteta i istovjetnosti.

Podrijetlo i širi kontekst

Živeći u sredini s brojnim nacionalnim i etničkim grupama, srećem ljude najrazličitijih korijena, tj. podrijetla i tradicije. U tom smislu, kada dođu na psihoterapiju oni donose i svoj kulturološki etnicitet ili pak seriju različitih identiteta kao što su: nacionalni, religiozni, duhovni, kulturni, vizualni ili čak korporativni, digitalni, zvučni itd. Mnogi od ovih identiteta nametnuti su civilizacijski, a neki su samo prisvojeni rođenjem, iako se osobe ne poistovjećuju s istim. Što je osoba više podijeljena, fragmentirana ili što je identitet „labaviji“, to joj je „prikupljanje“ i otkrivanje identiteta važnije za istražiti. Psihoterapija ima i tu funkciju da osoba lakše odgovori na nimalo lako pitanje: „Tko ste vi?“.

Neki sociolozi tragajući za socijalno identitetskim i razvojnim odlikama, kažu da ljudi koji pripadaju istoj socijalnoj grupi teže pozitivnom doživljaju sebe kroz odlike s članovima svoje grupe, koji se doživljavaju kao slični. Istodobno, neke druge grupe se opažaju drugačije, što jest često prostor za stereotipe i predrasude.

Liječenje kulturnoga scenarija

Moj klijent je dulji niz godina bio opterećen svojim podrijetlom i zato u jednoj vrsti osobne, ali i socijalne izolacije. U radu s njim nazirala su se tri sloja tzv.

kulturnog scenarija: prvi se ticao obitelji i različitih etniciteta njegovih roditelja. Drugi „sloj“ se odnosio na njegov doživljaj šire zajednice, koju je tijekom ratnih godina i seleći se više puta i kroz više država u regiji doživljavao kao izrazito neprijateljsku. U tom smislu to je utjecalo i na njegov treći „problem“, a to je njegov potpuno konfuzni individualni religiozni i kulturni identitet.

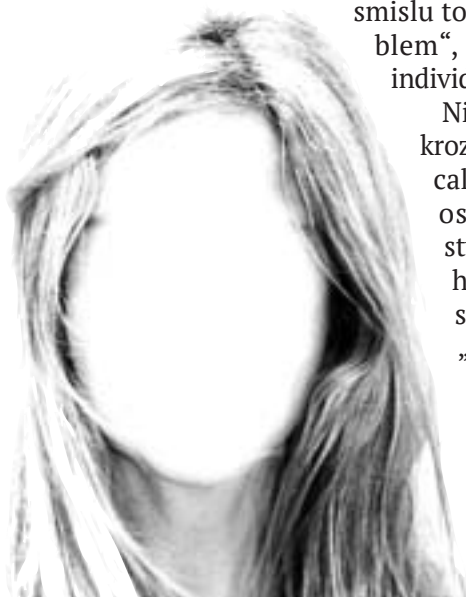
Nije lako bilo kretati se u našem radu kroz ove probleme, koji su duboko utjecali na mentalno zdravlje ove muške osobe, i to u njegovim najboljim stvaralačkim godinama. Njegovi strahovi s kojima je živio u nejasnom tj. snažnom doživljaju (ne)pripadanja, „ljuljali“ su ga kao čamac na vjetru.

Ono što je bilo pozitivno bio je njegov jak profesionalni identitet, koji mu je kao stručnjaku pomagao da se ipak za početak „uhvati“ za nešto, kao i to što je postao otac. Sasvim lagano smo prolazili kroz implicitne etiketirajuće (intrap-sihičke) poruke koje je nekada primao, kao i vrijednosti koje su

življene u obitelji podrijetla. Njegova je zadaća bila da se sada kao odrasla osoba odredi po pitanju istih, misleći svojom glavom, konfrontirajući sve što ga je nekada kao mladića potpuno zbunjivalo. Proces psihoterapijskog rada u ovom slučaju vrlo je postepen i dug jer su i razine povrede bile dublje i intenzivnije.

Religijski i duhovni aspekti imali su također snažni utjecaj na njega jer smo uviđali da su svećenici i još neke religijske institucije sa svojim pravilima, kodom ponašanja i uvjerenjima bivali snažni introjekti koji su vršili ponekada pozitivan, ali ponekada i toksični utjecaj na ovu osobu. On je želio rasti duhovno, ali nije se mirio s načinima koji su mu bili ponuđeni.

Vrlo je važno da svi koji rade s ljudima uzmu u obzir da rad s različitim kulturama i zajednicama podrazumijeva uzimanje u obzir i njihova kulturološkog, etničkog ili religioznog scenarija s kojim je osoba došla. Upravo te odlike definiraju značajni dio doživljaja sebe, a time i spremnost življenja u određenom kulturnom ili supkulturnom kontekstu. Kada je osoba s njim pomirena, ne samo adaptirana nametnutim normama, ona je onda svjesno i individualno uklopljena u širu zajednicu ljudi i spremna je pripadati joj, opredijeljeno i iskreno.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Šaljivi đakon koji se nije plašio smrti...

Ovaj put vam želim govoriti o jednom prekrasnom mladom čovjeku iz prve Crkve. Ima ih mnogo, ali ovaj je poseban. Uočit ćemo na kraju koliko je sličan i nama starijima i nemoćnima...

Rođen je oko 225. godine u rimskom naselju Osca (danas španjolski grad Huesca). Bio je čiste duše, vedre naravi, nasmijan i uvijek spreman pomoći potrebnima. Od malena je bio poučavan u kršćanskoj vjeri tako da je zavolio Isusa cijelim svojim bićem. Ne samo zavolio, nego je o vjeri i Bogu toliko znao da je i druge poučavao. Dodamo li k tomu još da je bio i šaljivdžija, nećemo pogriješiti ako ga vidimo u društvu koje ga je rado slušalo. Još kao mladića zapazio ga je papa Siksto II. i zbog njegovih mladenačkih vrlina volio ga očinskom ljubavlju. Postao je Papin omiljeni učenik. Unatoč mladoj dobi uvrstio ga je među sedmoricu uglednih rimskih đakona te ga postavio za protodačona iskazavši mu tako veliko povjerenje. Čak mu je prorekao da ga čeka teška borba za vjeru i Isusa. Mlado srce je na svoje oči gledalo smrt mučenih kršćana. Papa mu je doslovce rekao:

- Mene Gospodin šteti jer sam slab starac, no tebi je odredio slavnu pobjedu.

Sad već vjerojatno znadete o kome je riječ. Pogodili ste: to je sv. Lovro!

Naš đakon Lovro bio je savjestan u svemu što mu se povjerilo. Bio je toliko odan Papi da ga je ovaj postavio za rizničara nad svim crkvenim blagom. Kako je u to vrijeme divljao Valerijanov progon kršćana, Papa je rekao đakonu Lovri neka povjereno mu crkveno blago podijeli siromasima. On je to poslušao te pošao u Hipolitovu kuću, u kojoj je bila ubožnica za siromahe što ih je već prije pomagao. Sve im je podijelio. Tih je dana uhićen i papa Siksto. Razapeli su ga na križ s još četiri đakona. Lovro je po križem plakao i molio:

- Oče, ne ostavljaj svoga sina...! Svećeniče, ne ostavljaj svoga đakona!

Papa mu se u mukama nasmiješi i kaže:

- Vidimo se uskoro...

To „uskoro“ je brzo stiglo. Kada je sudac istražitelj upao u kuću i zatražio od Lovre crkveno blago, ovaj mu odgovori da se strpi za dan dva i skupit će mu sve što crkva ima. U međuvremenu javi svim siromasima, bolesnima, nemoćnima, bogaljima, sakatima, hromima, slijepima da u određeno vrijeme dođu u crkveno dvorište. Kad je sudac izvršitelj došao po svoj plijen, Lovro ga šeretski pogleda, odvede u dvorište, i pokaže na okupljeno mnoštvo siromaha:

- Evo blaga Crkve, vječnog blaga koje se ne umanjuje nego neprestano rodi... Nadam se da ćeš ga znati iskoristiti. Čuvaj ga brate!

Car Valerijan je tu njegovu šaljivu, ali i ozbiljnu gestu shvatio kao ruganje i smjesta ga osudio na smrt. Njegovo je mučeništvo bilo dugi križni put nevolja. Naposljetku su ga, iskidana tijela, puna otvorenih rana stavili na roštilj ispod kojega je gorio užareni ugljen. Sveti Lovro je tu posljednju kušnju primio s neizrecivom hrabrošću i radošću. S tog užarenog strašnog mučila dobacio je okrutnom tiraninu: *S ove strane sam dovoljno pečen, okrenite me na drugu.*

.....
 Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji, vidimo li se i mi barem malo u ovom kratkom opisu Lovrina života? Nismo u njegovim godinama, ali su one izbrazdale naše tijela, naborale lica i čela, duboke brazde rana ostavile u našim životima. Davao nas mnogo puta htio i uspio opljačkati, ali uz Isusa smo uvijek pobjednici. Molimo se svetom Lovri da nam isprosi od Boga snagu u teškim trenucima, a zahvalimo Ocu na svim milostima. Bog vas blagoslovio i čuvao!

I usnu Lovro u velikim mukama, a na Isusovim rukama. Mučeništvo se zbilo prema pouzdanim izvorima 10. kolovoza 258. godine. Imao je kao Isus 33 godine. Prije smrti molio se Gospodinu za grad Rim, a Rimljani su mu tu milost uzvratili i podigli mu mnoge crkve. Prva od njemu posvećenih crkava nalazila se na mjestu samoga mučeništva u Agro Veranu. U Rimu je blagdan sv. Lovre po važnosti dolazio odmah iza blagdana apostolskih prvaka Petra i Pavla. Uz njih je smatran kao glavni uzročnik pobjede nad idolima. Zbog svoje mladosti često je uspoređivan s đakonom prvomučenikom Stjepanom. Papa Damaz se divi krepostima slavnog mučenika kad piše: „Bičevi krvnika, plamen, mučenje i lanci. Samo ih je Lovrina vjera mogla nadvladati“.

Štovanje sv. Lovre proširilo se po cijelom svijetu. Mnoge crkve, oltari i kipovi svjedoče o ljubavi prema ovom svetom dragulju. Samo u Milanskoj nadbiskupiji bile su mu posvećene 43 crkve. U Italiji 47 mjesta nosi njegovo ime. Zaštitnik je nekoliko država i mnogih zanimanja.

U našoj biskupiji crkva u Sonti je posvećena sv. Lovri. Kiša meteora, zvana Perzeidi – jedan od najljepših astronomskih fenomena, događa se otprilike u vrijeme njegova spomendana polovicom kolovoza pa se naziva i „Suze svetog Lovre“. Slave ga i pravoslavni vjernici, anglikanci i luterani.

Je li malo onih koji se spašavaju?

Zaključimo, je li „malo“ ili „mnogo“ onih koji se spašavaju? Gospodin Isus nam je jasno rekao: „Borite se!“ Ako ga poslušamo, primit ćemo plaću „boraca“, pa ćemo biti među onima koji se spašavaju!

Pitanje iz naslova jedno je od potajnih pitanja, možda ne svakoga čovjeka, ali sigurno svakoga vjernika. Ovako je Gospodina Isusa pitao jedan slušatelj dok je s mnoštvom ljudi putovao prema Jeruzalemu: „Gospodine, je li malo onih koji se spašavaju?“ Slušatelj je, dok su putovali, iz Isusova naučavanja razumio da je najvažnije spasiti se tj. doći u nebo. I zato pita. Pitanje je bilo postavljeno pravoj osobi i na pravom mjestu. Možda je to bilo i znatiželjno pitanje, ali svakako aktualno. Jer, kada nam Isus kaže je li „malo“ ili „mnogo“, to nam je orijentacija za život. Zato je vrlo značajno kakav je bio odgovor. Evo, što je Gospodin Isus odgovorio: „Borite se da uđete na uska vrata, jer mnogi će, velim vam, tražiti da uđu, ali neće moći!“

Znači, spašavanje ovisi o borbi! Jer, svaki čovjek ima svoj život, sposobnosti, životne okolnosti, slabosti, požude, okruženje itd. Nema istoga čovjeka. Svi smo neponovljivi. I zato ne možemo očekivati da Isus kaže da se samo muškarci spašavaju ili samo bijelci ili samo svećenici ili samo časne sestre! Nego će „doći s istoka i zapada sa sjevera i juga i sjesti za stol u Kraljevstvu Božjem...“. Sa svih će strana doći oni koji su se borili. Sve drugo ne bi bilo pravedno, kada bismo se spašavali na neki drugi način. Jasno, uz milost Božju!

I među ljudima je tako. Plaća se daje prema trudu. Po zaslugama. To nam je normalno. Zar da jedino Gospodin Bog, koji sve vidi i sve zna, ne radi pravedno? Gospodin kaže: „mnogi će tražiti da uđu!“ Sigurno, u tom času kada se pojavimo pred licem Božjim, vidjet ćemo jesmo li za „uska“ ili „široka“ vrata. Tada bi sigurno „tražili“ da uđemo na ona vrata koja vode k Gospodinu Bogu, iako

se nismo „borili“. Toga nema! Gospodin zato i kaže da se kroz „uska vrata“ dolazi k njemu, kroz borbu. Kroz „široka“ vrata zabave, uživanja, grijeha, nepravde ide se u propast. Takvima je odgovor: „Ne znam vas, odakle ste!“ Tada neće pomoći ni to da smo s Isusom jeli i pili... Odgovor će biti: „Ne znam vas, odakle ste! Odstupite od mene svi zlotvori!“ Jer činiti zlo i nebo ne ide zajedno. Posljedica toga je škripanje zubi i plač. Da još bude gore, vidjet će one koji odlaze u nebo, a sebe će vidjeti zauvijek odbačene: odlazite od mene!

To nam Gospodin Isus želi reći, kad nam kaže: borite se!

Možda nam nije jasno o kakvoj se borbi radi? To je borba protiv zla za dobro. Naime, svakog trenutka imamo priliku za dobro ili za zlo: misliti, ili gledati, slušati ili govoriti, činiti dobro ili zlo. Slobodni smo i svakoga trenutka trebamo odlučivati: hoću-neću. To nimalo nije lako. To je kao kada vozite auto. Vjetar puše, kiša pada, jure auti, sa strane je provalija, a vi idete dalje jer čvrsto držite volan. Kada ga ne biste držali, brzo biste se strovalili u provaliju. To je slično borbi o kojoj govori Gospodin.

Prema sv. Ivanu, požuda očiju i tijela i oholost života nam ne daju birati dobro. To nas vuče i jako je teško reći: NE! Čak se svojim silama i ne možemo oduprijeti zlu. Zato je Gospodin Isus došao na zemlju. Zato nam je poslao Duha Svetoga. Zato je on ostao u Euharistiji da ga možemo blagovati kao hranu i tako njegovom pomoću možemo pobjeđivati. Na to je Gospodin Isus mislio kada je rekao: „Kraljevstvo Božje silu trpi i silnici ga osvajaju“.

Školstvo u Bačkoj poslije Turaka

Sustavno uređenje školstva započinje za vrijeme kraljice Marije Terezije i njezina sina Josipa II. Kraljica Marija Terezija prva je počela raditi na osnovnom obrazovanju 1760. godine. Na području grada Subotice i za čitavu Potisku vojnu krajinu određeno je još 1703. godine da se na državni račun osnuju njemačke škole. To su imale biti škole za djecu austrijskih časnika i vojnika zaposlenih na granici. Je li ta naredba provedena u djelo ili nije, o tome ne postoje zapisi. Kalačko-bački nadbiskup Gabrijel Patačić je za svoju nadbiskupiju 18. svibnja 1738. godine izdao neku vrstu zakonika, gdje u 7. točki govori o službi kantora i učitelja u jednoj osobi. U siromašnijim župama kantor i učitelj je obavljao i dužnost sakristana i zvonara. Dužan je poštivati i župnika i građansku vlast. Njegova je dužnost bila djecu poučavati ne samo u moralu i vjeronauku, već u liturgijskom pjevanju. Župnik je dužan često nadzirati rad kantora i učitelja. U Subotici su školstvom početka bila obuhvaćena samo djeca imućnijih roditelja, dok su djeca na salašima ostajala bez školovanja. Na kraljičin zahtjev izdan je poznati zakon pod imenom *Ratio educationis*, a proglašen je 10. studenog 1777. godine. Početka su škole u Bačkoj županiji spadale pod Pečuški školski okrug. No, kako je Pečuh daleko, bilo je teško raditi na unaprjeđenju školstva. Zato je županija uputila molbu Kraljevskom namjesničkom vijeću, da Matu Rudića imenuje zamjenikom nadzornika bačkih katoličkih škola. Nadzornik pravoslavnih škola bio je Avram Mrazović. Mate Rudić je prije toga položio ispit u Požunu pred kraljevskim, pa u Pečuhu pred okružnim školskim nadzornikom. Nastojanja Avrama Mrazovića oko organiziranja sustava pravoslavnih škola su bila vrlo djelotvorna.

U međuvremenu vlada Josipa II. pripremila je prerađeni dokumenta *Ratio educationis*. Prerađeni dokument dobilo je Kraljevsko namjesničko vijeće i županije. Tako prerađeni dokument stupio je na snagu 4. studenog 1806. godine, a primjenjivao se do 1848. godine. Tim se dokumentom odvijalo školstvo od pučke škole do sveučilišta. Još 1774. godine je uveden Opći školski red, *Allgemeine Schulordnung* koji je, zbog njegovog germanizacijskog utjecaja odbio i hrvatski i mađarski sabor. Osnovna škola imala je biti za svaku narodnost na materinskom jeziku, a postojale su i latinske škole i akademija. U latinskim školama su učitelji bili dužni đacima građu protumačiti i na njihovom jeziku. Djecu je od 6. godine života obvezivala pučka škola.

Pučka je škola trajala tri godine, pa se zvala i trivijalna škola. Predmeti koji su se učili u toj osnovnoj školi su bili vjeronauk, čitanje, pisanje, račun, moralka i osnove latinskog jezika. U manjim naseljima je u osnovnoj školi bio po jedan razred, a u većim naseljima i po dva razreda. Ako se radilo o darovitijoj djeci, moglo ih je i prije obuhvatiti obvezatnim školovanjem. Ako dijete nije

na vrijeme krenulo u pučku školu, moglo ju je završiti sve do 12. godine života. Roditelji koji su zanemarivali školovanje djece bili su kažnjavani novcem ili batinama. U većim mjestima postajale su gramatičke škole u kojima se učilo latinski. U Subotici je gramatička škola otvorena 1747. godine. U Somboru je na inicijativu crkvene općine četverogodišnja gramatička škola otvorena 1759. godine, a viša gramatikalna škola (*humaniora*) na inicijativu građanske općine u Somboru otvorena je 1763. godine. To je bila šestogodišnja škola. U višoj školi učili su se predmeti: poetica, rhetorica, logica, physica, metaphysica i theologia. Za svaku od tih škola su somborski franjevci sve do 1770-ih godina davali po dva učitelja. Franjevci su služili u školama i u Baču, Somboru, Subotici i Baji. Školstvo se odvijalo u konfesionalnim školama. Kad je nadbiskup Gabrijel Patačić 1734. godine pohodio bačku župu, gdje još nije bilo škole, naredio je da se čim prije i u Baču otvori škola. Godine 1744. u Baču je počela djelovati osnovna škola. Prvi poznati učitelj bio je franjevac Luka Lukačević. Niža gimnazija otvorena je u Baji 1757. godine. I u Baču, u Somboru, u Baji i u Subotici su školu pokrenuli franjevci. U Subotici su franjevci vodili školu, a zabilježeno je, da je prvi svjetovni učitelj u Subotici bio Jakov Mialtro, a njegov nasljednik 1736. godine je bio Šimun Romić. Inače su ti učitelji u franjevačkoj, tada župnoj crkvi obavljali dužnost sakristana i zvonara. U Subotici su 1747. godine franjevci udarili temelje i gimnaziji, gdje su djelovali kao profesori sve do 1881. godine. Godinu prije subotički gradski poglavari tražili su od provincijala, da osim osnovne „trivijalne“ škole u Subotici omogući i uspostavu latinske gramatičke škole. Gramatičku školu su franjevci u Subotici vodili do 1778. godine. Poznato je da su franjevci u svojoj subotičkoj gramatikalnoj školi 1747. godine priredili kazališnu predstavu na hrvatskom jeziku. Pri kraju svake školske godine bi sa svojim učenicima uvježbali predstavu na hrvatskom, mađarskom ili latinskom jeziku. Prvi nastup bio je u blagovaonici franjevačkog samostana.

U Baču je prva pučka škola otvorena 1785. godine pri franjevačkom samostanu. Kao prvi učitelj se spominje Adalbert Womaczka, a s radom se započelo istom 1786. godine.

/Prema studiji Bálinta Argayja, *Közoktatás, Bács-Bodrog Vármegye*, I. svezak, iz *Magyarország vármagyéi és városai*, Magyarország monografiálja, Budapest, 1909., 412-430; Robert Skenderović, *Povijest podunavskih Hrvata*, Subotica – Slavonski Brod 2017., 178. str.; Ante Sekulić, *Drevni Bač*, Split, 1978., 63. str.; Ante Sekulić, *Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici*, Split 1978., 74-76; Iványi István, *Szabadka Szabad Királyi Város Története*, II. dio, Subotica 1892., 361. str.; Paškal Cvekan, *Franjevci u Baču*, Virovitica 1985., 123. str./

Orgulje crkve Presvetog Trojstva u Somboru

Orgulje se na latinskom kažu *organum*. Glazbeni instrument poznat još u starom vijeku. Crkva u prvim stoljećima izbjegava sve instrumente, smatrajući ih sredstvima poganske zabave i rastresenosti. U crkvi se ipak javljaju u IX. stoljeću, a svoj procvat doživljavaju nakon XIII. stoljeća kada je izumljen regulator zraka. Svoj vrhunac dostiže u XVIII. stoljeću kada je tehnička izrada orgulja usavršena u potpunosti, a i likovni izgled instrumenta dobiva svoju karakterističnu formu koja je sačuvana do danas.

Prva kanonska vizitacija iz 1731. godine spominje orgulje u crkvi sv. Franje. Te su orgulje imale 15 registara, može se pretpostaviti da su to bile takozvane *Pozitiv* orgulje, jedan manual, bez pedala, na kojima je sviraonik ugrađen u kućište gdje su smještena svirala.

Fra Bono Mihaljević spominje orgulje u svojoj kronici. Iz njegova teksta možemo zaključiti da su u crkvu Presvetoga Trojstva 1771. godine postavljene takozvane korske orgulje, koje su ugrađene u ukrasnu ogradu kora. Svirala orgulja su bila u samoj ogradi, gledala prema lađi crkve, a sviraonik je bio prema koru i tako su redovnici prilikom molitve časoslova mogli imati i orguljsku pratnju, budući da je kor za molitvu bio smješten na koru crkve. Orgulje su se koristile najviše za obrede koji su se obavljali u crkvi.

Prve orgulje crkve Presvetoga Trojstva izgradio je graditelj orgulja iz Budima, Jozef. Dana 20. XI. 1771. godine orgulje su dovezene na brodu iz Budima do Bezdana pa u Sombor. Drugi dan su već počeli radovi postavljanja orgulja. Orgulje su završene u četvrtom mjesecu 1772. godine, koštale su ukupno 500 forinta. Dana 23. VI. 1783. godine, slikar Antonije iz Osijeka pozlatio je ukrasne elemente kora, orgulja i oratorija.

Godine 1877. izgrađene su nove orgulje. Izgradio ih je čuveni graditelj orgulja József Angster (1834. –

1918.), koji je radionicu za orgulje imao u Pečuhu. Kao mladić radio je kod čuvenog graditelja orgulja Cavaillé-Coll u Parizu. Bio je pomoćnik prilikom izgradnje orgulja u Notre-Dame u Parizu. Godine 1867. vraća se u rodnu Baranju, gdje je razvio najznačajniju radionicu orgulja na teritoriju Austro-Ugarske Monarhije. Napisao je 1886. prvu stručnu knjigu o orguljama na mađarskome jeziku pod naslovom „Az orgona története, lényege és szerkezete“ (Povijest, bit, struktura orgulja).

Orgulje izgrađene u Somboru 1877. godine imale su dva manuala i 19 registara. Dva manuala znači dvije klavijature plus klavijatura za noge što se naziva

pedal. Registar je boja zvuka koji u većini oponaša neki instrument. Angsterove orgulje su imale mehanički sustav, pokazalo se da je to najbolji sustav koji se može povezati i s elektromagnetnim sustavom, jednostavnije su za održavanje nego takozvani pneumatski sustav. Nažalost, u tridesetim godinama XIX. stoljeća orgulje crkve Presvetog Trojstva pregrađene su na pneumatski sustav i zbog tog lošeg sustava orgulje danas ne rade. Godine 1934. dogodilo se to preinačenje i proširenje orgulja, s 19 na 28 registara. Obnovu i proširenje je odrađila radionica orgulja iz Osijeka Hans Mauracher i time su somborske orgulje izgubile svoj prvobitni neobarokni karakter. Izgled orgulja nije se mijenjao, jedino su dobile svjetliju boju.

Subotičani na Ljetnoj školi tambure

Članovi Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevačkih pisama* gostovali su od 14. do 19. srpnja u Rijeci, gdje su pohađali *Ljetnu školu tambure*.

Sporazum o međunarodnoj suradnji s Učeničkim domom Podmurvice iz Rijeke potpisali su Hrvatsko nacionalno vijeće i spomenuta udruga, a ovo je putovanje mladim tamburašima i svojevrsna nagrada za sav trud i

uspjeh koji su postigli tijekom protekle školske godine, ističe dirigentica tamburaških orkestara Udruga i profesorica tambure u Muzičkoj školi Mira Temunović. Tamburaši su na put išli s tamburom u ruci te su tako svakoga dana i svirali. Imali su radionice po štimovima i orkestarske probe, a radionicu su vodili profesori Mira i Vojislav Temunović. Osim svakodnevnih radionica, tamburaši su u Rijeci imali i dva nastupa. /Prema: HR, Ž. V./

Hrvati iz Vojvodine na smotri folkloru u Zagrebu

U Zagrebu je od 17. do 21. srpnja održana 53. Međunarodna smotra folkloru, poznata manifestacija koja se u ovom gradu održava od 1966. godine.

Na smotri su nastupila folklorna društva i pojedinci koji prezentiraju različitosti hrvatske etnografske baštine, predstavnici nacionalnih manjina, Hrvati iz susjednih zemalja i iseljeničtva, uz petnaest ansambala koji su predstavili baštinu drugih naroda i kultura. Među izvođačima su i sudionici koncerta pučkih marijanskih pjesama, a jedna od sudionica toga programa bila je i Stanka Čoban iz udruge *Tragovi Šokaca* iz Bača.

Na Smotri je ove godine sudjelovalo i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta. Predstavnici HKPD-a *Matija Gubec* su u ponedjeljak, 22. srpnja, posjetili Hrvatsku maticu iseljenika u Zagrebu, gdje su ih primili ravnatelj HMI-ja Mijo Marić, zamjenik ravnatelja Ivan Tepeš, te voditeljica odjela za kulturu Snježana Jurišić.

Mikini dani u znaku velikog jubileja Berega

Program ovogodišnje manifestacije Mikini dani održan je 28. srpnja u Beregu u znaku velikog, nesvakidašnjeg jubileja.

Ove godine Mikini dani (posvećeni glazbeniku Miki Ivoševu Kuzmi) bili su dio proslave 700 godina od prvog spominjanja Berega. Program proslave počeo je u crkvi sv. Mihovila, gdje je održana misa zahvalnica za uspješno okončanu žetvu koju je predvodio župnik Davor Kovačević.

Nakon mise, na otvorenoj pozornici priređen je program ovogodišnjih Mikinih dana. Osim domaćina, u programu su sudjelovali gosti iz Hrvatske i Sombora. U programu Mikinih dana sudjelovali su KUD *Zagorci* iz Beljevine, KUD *Cret* iz Creta Bizovačkog, KUD *Perkovčani* iz Novih Perkovaca i HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora. /Prema: HR, Z. V./

Održan redoviti radni susret hrvatskih udruga

Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizirali su prvi ovogodišnji radni susret s predstavnicima hrvatskih udruga kulture u Srbiji 29. lipnja u Novom Slankamenu u prostorijama tamošnjeg HKPD-a *Stjepan Radić*, jedne od najstarijih hrvatskih udruga u Srbiji (osnovana 1902.).

Susret je bio posvećen temi izazova manjinskog amaterizma, posebno u kontekstu sagledavanja aktualnog stanja u tom području, a bilo je riječi i o suradnji ovdašnje hrvatske zajednice sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Hrvatske.

Održan „Festival marijanskih pučkih pjesama“ u Monoštoru

U župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru 13. srpnja održan je *Festival marijanskih pučkih pjesama*, a tema su bile korizmene marijanske pjesme.

U programu su nastupili KUD *Široka Kula* iz istoimenog mjesta kod Gospića, članovi Muške vokalne skupine *Bečarine* KUD-a *Tena* iz Đakova, članovi KUD-a *Krešimir Šimić* iz Podcrkavlja, MPS *Baje Ivanovac-Antunovac*, KUD *Nova zora* iz Donje Lomnice, KUD *Šokadija* iz Strizivojne i ŽPS *Kraljice*

Bodroga. Najzapaženiji bili su izvođači koji su nastupili na samom kraju festivala – dječja *Bodrogoва* skupina, koja je pobrala sve simpatije i sudionika i gledatelja. Marijnskom festivalu u Monoštoru nazočio je i zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika **Ivan Tepeš**. /Prema: HR, Z. V./

Zavjetno-zavičajni dan u Vajskoj

HKU *Antun Sorgg* iz Vajske drugi put za redom proslavio je Zavjetni dan, 9. srpnja na Srpnu Gospu, kako ju narod rado zove.

U kulturnom programu nastupila su djeca iz dramske sekcije HKU *Antun Sorgg* koja je počela djelovati u proljeće ove godine. Izvela su igrokaz *Sićanje* koje su za ovu prigodu napisale su **Vesna Fehir**, **Aleksandra Pakledinac** i **Amalija Šimunović**. Sestre **Emilija** i **Valentina Kovačev** otpjevale su *Šokačku himnu*, čija je autorica **Božana Vidaković**, uz pratnju tamburaškog sastava *Slavonci* iz Vinkovaca. Uslijedili su nastupi HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, odnosno njihove ženske pjevačke skupine *Prelje*, plesača i pjevača iz KC-a *Klasje* iz Privlake (Hrvatska). Na kraju programa svima je na nastupu i zajedništvu zahvalio predsjednik vajštanske udruge **Mladen Šimić**. /Prema: HR, A. Š./

Seminar tradicijskih glazbala i pjevanja u Baču

Udruga *Tragovi Šokaca* iz Bača organizirala od 26. do 28. srpnja II. seminar tradicijskih glazbala i tradicijskog pjevanja. Voditelj seminara bio je prof. **Tomislav Livaja** iz Osijeka.

Osim članova *Tragova Šokaca*, seminar su pohađali i članovi KUD-a *Seljačka sloga* iz Bogdanovaca (Hrvatska), HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice i KUD-a *Mladost* iz Bača. Na završnom koncertu sudjelovali su gajdaši **Tomislav Livaja** i **Zdenko Ivanković**, na dvojnicama je svirala **Valentina Jurković**, a nastupile su i pjevačka skupina *Tragovi Šokaca*, članice KUD-a

Mladost iz Bača i Vojvođanski orkestar *Gajde* iz Bačke Palanke. /Prema: HR, I. Andrašić/

Otvorena Šokačka kuća u Vajskoj

Šokačka kuća, koju je Hrvatska kulturna udruga *Antun Sorgg* iz Vajske kupila zahvaljujući financijskoj potpori Vukovarsko-srijemske županije, potpori Hrvatskog nacionalnog vijeća, inicijativi dopredsjednika HNV-a **Željka Pakledinca** i napo-

rima same udruge, došla je u ruke svojih vlasnika 10. srpnja.

Presijecanjem crvene vrpce Šokačku kuću službeno je otvorio župan Vukovarsko-srijemske županije **Božo Galić**. U realizaciji projekta pomoć su pružili predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**. Otvorenju Šokačke kuće nazočio je i veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota**.

Proštenje na Hrvatskom Majuru

Nedjelja, 1. rujna 2019. u 11 sati.
Misno slavlje predslavit će vlč. dr. Marinko Stantić.

Sвете mise na Bunariću

5. rujna – sv. Majka Tereza iz Kalkute, u 18 sati;
7. rujna – prva subota u mjesecu, u 9.30 sati;
8. rujna – Mala Gospa, u 18 sati;
12. rujna – Ime Marijino, u 18 sati.

Proštenje u župi sv. Križa u Somboru

Subota, 14. rujna u 18 sati.

Proštenje na Kalvariji

Nedjelja, 15. rujna 2019.
Sveta misa u 8 sati na mađarskom jeziku, a u 9.30 sati na hrvatskom jeziku.

HosanaFest 2019.

22. rujna 2019., Dvorana sportova u Subotici, u 20 sati.
Slogan ovogodišnjeg festivala je *Na tragu Vječnosti*.
Ulaznice po cijeni od 200 dinara/20 kn mogu se nabaviti pri ulasku u dvoranu.

Zavjetno hodočašće u Mariju Bistricu

Subota, 28. rujna 2019.
Na zavjetno hodočašće u Mariju Bistricu možete se prijaviti u svojim župama i dobiti više informacija.

Susret mladih svih biskupija Srbije

Subota, 28. rujna 2019. u Srijemskoj Mitrovici.
Okvirni program:
9.30 – 10.00 Okupljanje u župnom dvorištu
11.00 Sveta misa
12.20 Arheološki lokalitet
Carska palača Sirmiuma
13.45 Ručak
15.30 Susret s pastirima (susret s biskupom)
16.30 Svjedočenje mladih DOBRI PRIMJERI
17.15 Molitva i završetak susreta.

/ IMPRESUM

Katolički list (mesečnik)
godište XXVI., broj 297
Kolovoz (august) 2019.

Izdaje

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)21 775524
Dario Marton, novinar
Ana Gaković, lektura
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Vedran Jegić, fotograf

Tisak

Štamparija „Printex“
Segedinski put 86
24000 Subotica
Tel.: +381(0)24 554435

ISSN 1451-2149

Izdavanje Zvonika podupiru:

Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama
i verskim zajednicama
Republike Srbije.

Fotografije u ovom broju:

Naslovnica i zadnja stranica:
Petar Gaković

Zvonik
UBH „Dužijanca“
NIU „Hrvatska riječ“
www.zupasvrosbotica.com
www.pixabay.com

Svečana Večernja u katedrali

Ispraćaj bandaša i bandašice iz župe sv. Roka

Blagdan Marije Petković u Subotici

Proštenje sv. Ane na Kerskom groblju

Blagoslov žita na svetoj misi

Gosti na Dužijanci

Mlada misa vlč. Józsefa Koleszára

Blagoslov crkve na Radanovcu

Povorka od katedrale do glavnog gradskog Trga

Bandašicino kolo

Nagrađeni risari na Takmičenju risara

Dobitnici nagrade „Ivan Antunović“ na Književnoj večeri

Predaja kruha gradonačelniku

Bandašicino kolo

Nagrađeni aranžeri izloga

Pratilje i pratioci bandaša i bandašice